

NYÍREGYHÁZA
MEGYEI JOGÚ VÁROS
ALPOLGÁRMESTERE

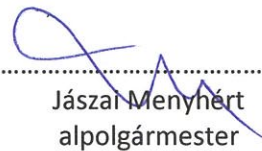
4401 NYÍREGYHÁZA, KOSSUTH TÉR 1. PF.: 83.
TELEFON: +36 42 524-510;
FAX: +36 42 524-501
E-MAIL: ALPOLGARMESTER@NYIREGYHAZA.HU

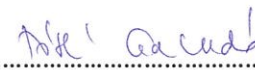
Ügyiratszám: SZOC-5881-1/2024.
Ügyintéző: Tóthné Csatlós Ildikó

Előterjesztés

- a Közgyűléshez -

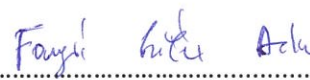
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Szolgáltatástervezési Konceptiójának felülvizsgálatára

.....
Jászai Menyhért
alpolgármester

.....
Tóthné Csatlós Ildikó
Szociális és Köznevelési Osztály vezetője

törvényességi véleményezést végző
személyek aláírása:

.....
Dr. Szemán Sándor
címzetes főjegyző

.....
Faragóné Széles Andrea
Jegyzői Kabinet vezetője

Az előterjesztést véleményezi:

Szociális, Egészségügyi és Sport Bizottság

Tisztelt Közgyűlés!

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) 92. § (3) bekezdése értelmében a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében – jogszabályban meghatározottak szerint – szolgáltatástervezési koncepciót készít.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet (továbbiakban: SzCsMr) 111/A. § (1) bekezdése értelmében az Szt. 92. § (3) bekezdése szerinti szolgáltatástervezési koncepció tartalmazza különösen

- a) a lakosság szám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket,
- b) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról,
- c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit,
- d) az egyes ellátotti csoportok, így az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése alapján a megyei jogú város és a főváros koncepciója az (1) bekezdésben foglaltakon túl tartalmazza különösen

- a) a vármegye, főváros területén működő szolgáltatási rendszer struktúráját, legfontosabb jellemzőit,
- b) a szolgáltatások iránti igények alakulását, a várakozók számát, korösszetételét, legfontosabb szociális jellemzőit,
- c) a szolgáltatások iránt jelentkező szükségletek alapján az intézményrendszer korszerűsítésének irányait.

Az Szt. 92. § (6a) bekezdése szerint a vármegye, a főváros területén működő egyházi fenntartók és nem állami fenntartók kötelesek együttműködni és adatot szolgáltatni a koncepció készítése során. A fenntartók és szolgáltatók nyilvántartásában a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal nyújtott segítséget. Ennek alapján valamennyi vármegyei fenntartó – az állami és önkormányzati fenntartó részére is – és szolgáltató részére küldtünk megkeresést, adatokat kérve a dokumentum készítéséhez. Az alapszolgáltatásokra vonatkozóan 115 szolgáltató, családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás esetén 59 szolgáltató, a szakosított ellátások vonatkozásában 64 szolgáltató küldte vissza az adatlapot, amelyben az ellátotti létszámról, kihasználtságról, az ellátottak jellemzőire, a jövőbeni célokra vonatkozóan szerepeltek kérdések. A megküldött információkat felhasználtuk a koncepció készítéséhez.

Ezen kívül felhasználtuk a különböző stratégiai dokumentumokat is (pl.: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia, Helyi Esélyegyenlőségi Program), figyelemmel a dokumentumok között összhangra.

Az SzCsMr. 111/A. § (4) bekezdése szerint a szolgáltatástervezési koncepciót az önkormányzat az elfogadást megelőzően véleményeztetni az intézményvezetőkkel és a nemzetiségi önkormányzattal. A koncepció végleges változatának elfogadása során a kialakított véleményeket az önkormányzat lehetőség szerint figyelembe veszi. A megyei jogú városi önkormányzat a jóváhagyott szolgáltatástervezési koncepciót megküldi a szociálpolitikáért felelős miniszternek. A koncepciót véleményezésre megküldtük a jogszabály

**NYÍREGYHÁZA
MEGYEI JOGÚ VÁROS
ALPOLGÁRMESTERE**

4401 NYÍREGYHÁZA, KOSSUTH TÉR 1. PF.: 83.
TELEFON: +36 42 524-510;
FAX: +36 42 524-501
E-MAIL: ALPOLGARMESTER@NYIREGYHAZA.HU

előírásának megfelelően. Ugyanezen jogszabályhely (5) bekezdése értelmében a szolgáltatástervezési koncepció tartalmát az önkormányzat, illetve a társulás öt évente felülvizsgálja és aktualizálja.

Kérjük a Tisztelt Közgyűlést, hogy a fentiek alapján az előterjesztést megtárgyalni és a mellékelt beszámoló tartalmát és a határozat - tervezetet elfogadni szíveskedjen.

Nyíregyháza, 2024. szeptember 4.

Tisztelettel:

Jászai Menyhért
alpolgármester

Melléklet a SZOC-5881-1/2024. számú előterjesztéshez

HATÁROZAT-TERVEZET

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS
KÖZGYŰLÉSÉNEK

...../2024. (IX.12.) számú

h a t á r o z a t a

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Szolgáltatástervezési Konceptiójának felülvizsgálatára

A Közgyűlés

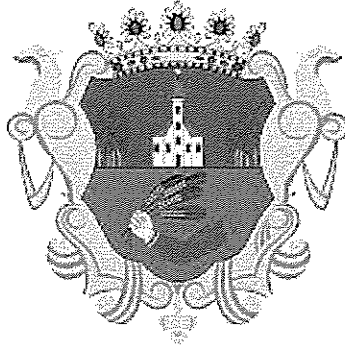
az előterjesztést megtárgyalta, a Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálatával **egyetért** és a mellékelt szolgáltatástervezési koncepciót **elfogadja**.

Nyíregyháza, 2024.szeptember 12.

A határozatról értesül:

- 1.) A Közgyűlés tagjai
- 2.) A Címzetes Főjegyző és a Polgármesteri Hivatal belső szervezeti egységeinek vezetői
- 3.) Irrattár

**NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS
SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KONCEPCIÓ FELÜLVIZSGÁLATA**

2024.

Tartalomjegyzék

Bevezető	4
I. A város általános helyzetképe	6
II. A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere.....	18
II.1. 2016-tól bekövetkezett változások.....	20
II.1.1. Rászorultságtól függő és rászorultságtól független ellátások szabályozása	20
II.1.2. Pénzbeli és vagy természetbeni juttatások.....	21
II.1.3. Új típusú támogatások bevezetése	21
II.1.4. Szociális vetítési alap	22
II.1.5. Jogosultsági feltételek módosítása	22
II.1.6. Családvédelmi koordináció.....	35
II.1.7. Információ, felvilágosítás.....	36
II.1.7. Veszélyhelyzeti intézkedések.....	37
II.2. A pénzbeli és természetbeni ellátások finanszírozása.....	39
III. A szociális és gyermekjóléti szolgáltatások Nyíregyházán	40
III.1. A strukturális változások	40
III.1.1. A társult feladatellátás megszűnése	40
III.1.2. A gyermekjóléti központ járási szintű feladatellátása.....	41
III.1.3. Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ és az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság szervezeti integrációja.....	41
III.1.4. Intézmények ellátási területe bővült	41
III.1.5. Ellátási szerződések köre bővült.....	42
III.2. Infrastrukturális fejlesztések	43
III.3. A szolgáltatások tartalmi változása, a szabályozási környezet változása.....	55
III.4. Koncepciók, programok 2016-2023 között	59
IV. A nyíregyházi személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátórendszer bemutatása	62
IV. 1. AZ ÖNKORMÁNYZATI FENNTARTÁSÚ INTÉZMÉNYEK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK NYÍREGYHÁZÁN	64
IV.1.1. Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ.....	64
IV.1.2. Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ	71
IV.1.3. Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény	77
IV.2. Ellátási szerződéssel biztosított ellátások rendszere	82
IV.2.1. Tanyagondnoki ellátás – Human-Net Alapítvány.....	82
IV.2.2. Utcai szociális munka, alternatív napközbeni ellátás Periféria Egyesület.....	84
IV.2.3. Nappali ellátás – Mozgáskorlátozottak Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete	86

IV.2.4. Hajléktalanellátás – Oltalom Szeretetszolgálat.....	86
IV.2.5. Kiléptető Ház – Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Szervezete...	88
IV.2.6. Étkeztetés, Szilvárvány Idősek Otthona - Nyíregyháza Városi Református Egyházközség	88
IV.3. Finanszírozás	90
V. Nyíregyháza Megyei Jogú Város közigazgatási területén intézményt, szolgáltatást működtető állami, egyházi és egyéb fenntartók.....	91
VI. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye szolgáltatási rendszere.....	92
VII. Jövőre vonatkozó fejlesztések, tervek.....	100
VII.1. Szakmai súlypontok meghatározása	100
VII.2. Alapszolgáltatások erősítése	100
VII.3. Bentlakásos intézményi férőhely bővítés	101
VII.4. A szociális és gyermekjóléti ellátórendszer tagjai közötti együttműködés erősítése, fejlesztése.....	101
VII.5. A szociális ellátórendszer együttműködése más ágazatokkal	102
VII.6. Humánerőforrás biztosítása, továbbképzések	102
VII.7. Az ellátást nyújtó szolgáltatások, intézmények infrastrukturális fejlesztése, karbantartási és felújítási munkálatok	102
VII.8. Pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése, pályázati forrás felhasználása	103
VII.9. A koncepció felülvizsgálata	104
Összegzés.....	104

Bevezető

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a 165/2016. (VI.30) számú határozatával fogadta el Nyíregyháza város szolgáltatástervezési koncepcióját, melynek felülvizsgálata szükséges.

A szolgáltatástervezési koncepció elkészítése jogszabályi kötelezettség. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 92. § (3) bekezdése értelmében a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít. Az Szt. 92/B. § (1) bekezdés i) pontja szerint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény állami fenntartója szolgáltatástervezési koncepciót készít az általa működtetett szociális szolgáltatások és intézmények vonatkozásában. A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet (továbbiakban Szakmai rendelet) 111/A. § (1) bekezdése meghatározza azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a koncepciónak tartalmaznia kell. Ezek a következők:

- a lakosságszám alakulása, a korösszetétel, a szolgáltatások iránti igények,
- az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzete, ütemterv a szolgáltatások biztosításáról,
- a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatai, az esetleges együttműködés keretei,
- az egyes ellátotti csoportok sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségessége,
- a vármegye területén működő szolgáltatási rendszer struktúrája, legfontosabb jellemzői,
- a szolgáltatások iránti igények alakulása, a várakozók száma, korösszetétele, legfontosabb szociális jellemzői,
- a szolgáltatások iránt jelentkező szükségletek alapján az intézményrendszer korszerűsítésének irányai.

Minden országnak, nemzetnek azt a legösszetettebb behatárolni, hol, milyen formában határozza meg a szociális védőháló nyújtotta lehetőségeit. Magyarországon a szociális biztonság megteremtése az Alaptörvény része. A XIX. cikk (1) bekezdése alapján „Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.” A (2) bekezdés meghatározza, hogy „Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászoruló esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.”

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) 13. § (1) bekezdésének 8. és 8a. pontja az önkormányzatok hatáskörében ellátandó feladatként határozza meg a gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások, továbbá a szociális szolgáltatások és ellátások biztosítását.

Az Szt. célja, hogy a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit.

A társadalom kisebb-nagyobb közösségeiben, csoportjaiban adódhatnak olyan helyzetek, amelyekben az egyének nem képesek önmagukról gondoskodni, megélhetésük nem biztosított, szükség van mások segítségére. A feladat ezeknek a közösségeknek, csoportoknak a feltárása, segítése, az eszközök megtalálása, a különböző élethelyzetek kezelése érdekében. A szociális védőháló „megszövése” nem egy intézmény feladata, hanem szervezetek, rendszerek együttműködéséből fejlődik. A szolgáltatások

rendszerét a változó igényekhez, a szükségletekhez kell alakítani, hogy a felmerülő hiányokat, problémákat komplexen tudjuk kezelni.

Nyíregyházán az ellátórendszer sokszínű, az önkormányzati intézmények mellett egyházi fenntartású és civil szervezetek működnek; a cél minden szolgáltató számára, hogy könnyen hozzáférhető, esélyegyenlőséget biztosító, adekvát ellátást nyújtson.

A szolgáltatástervezési koncepció elsősorban a város szociális ellátórendszerére vonatkozóan kíván fejlesztési javaslatokat megfogalmazni, irányokat kijelölni, az önkormányzat főként intézményi szintű feladatait összefoglalni, de a járás és a vármegye társadalmi és gazdasági jellemzőit, valamint a vármegye ellátórendszerét is bemutatja, felvázolva azokat a problémákat is, amelyek nemcsak városi, hanem vármegyei szinten jelentkeznek az ellátások biztosítása során. A jövőre vonatkozó fejlesztési irányvonalak meghatározása során elsődlegesen a lakosság részéről felmerülő igények kielégítése a cél. A szociális ellátások – de nem elválaszthatók a gyermekek jólétét biztosító támogatások, szolgáltatások sem – mennyiségi és minőségi fejlesztése a jövőben is az önkormányzat célkitűzései között szerepel. Ennek körében többek között célunk a szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek a fejlesztése, a humán erőforrás biztosítása, a kvalifikált munkaerő megtartása, a szolgáltatások körének bővítése a megjelenő lakossági szükségleteknek megfelelően (a jogszabályi kötelezettségeken túl önként vállalt támogatásokra, szolgáltatásokra is gondolva).

A koncepció készítése során felhasználásra kerültek mindazok a Közgyűlés által elfogadott dokumentumok, amelyek a terület komplexitására is figyelemmel érintik, érinthetik a szolgáltatási struktúra működtetését, többek között a Helyi Esélyegyenlőségi Program, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégia 2021-2027., Nyíregyháza Megyei Jogú Város Integrált Területi Programja.

Az Szt. 92. § (6a) bekezdése szerint a vármegye, a főváros területén működő egyházi fenntartók és nem állami fenntartók kötelesek együttműködni és adatot szolgáltatni a koncepció készítése során. Ennek érdekében a vármegyei fenntartók és szolgáltatók részére küldtünk megkeresést, adatokat kérve a dokumentum készítéséhez. Az alapszolgáltatásokra vonatkozóan 115 szolgáltató, családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás esetén 59 szolgáltató, a szakosított ellátások vonatkozásában 64 szolgáltató küldte vissza az adatlapot, amelyben az ellátotti létszámra, kihasználtságra, az ellátottak jellemzőire, a jövőbeni célokra vonatkozóan szerepeltek kérdések. A megküldött információkat felhasználtuk a koncepció készítéséhez.

A szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálatának célja a Szakmai rendelet 111/A. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmi elemeket aktualizálni, különösen az alábbiakat:

- frissíteni a demográfiai és egyéb mutatókat,
- bemutatni a városi és vármegyei szociális ellátórendszert és annak a legutóbbi felülvizsgálat óta eltelt időszakban bekövetkezett változásait,
- meghatározni a szociális szolgáltatások fejlesztésének irányait és céljait, összhangban egyéb települési és vármegyei fejlesztési koncepciókkal, programokkal, tervekkel, stratégiákkal,
- részletezni azokat a konkrét célkitűzéseket, amelyeket a szociális szolgáltatások, ellátások biztosítása, fejlesztése során az Önkormányzat érvényesíteni kíván a lakosok szociális biztonságának megteremtése érdekében.

A szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálatának feladata:

- aktuális információkat biztosítani egyéb települési fejlesztési koncepciók, programok, tervek, stratégiák felülvizsgálatához,
- információt nyújtani települési és vármegyei szinten a különböző szolgáltatásokat igénylők részére, illetve a szolgáltatásokat biztosító intézmények, szervezetek számára.

I. A város általános helyzetképe

A szociális ellátások, szolgáltatások iránti igényt többek között a lakosság korszerkezete, egészségi állapota, lakáskörülményei, jövedelmi, munkaerő-piaci helyzete, stb. befolyásolja. A lakosságnak ezeket a jellemzőit szükséges ismerni ahhoz, hogy a települési önkormányzat megfelelő válaszokat – szolgáltatásokat, támogatásokat, programokat, stb.- adhasson a felmerülő szükségletekre.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város 2007-től helyi szociológiai kutatás – „Nyíregyháza Életminősége” elnevezéssel - keretében meghatározott időnként (általában két évente) megvizsgálja a nyíregyházi háztartások jellemzőit különböző dimenziók mentén. Az ebből a kutatásból származó adatokat felhasználja a szolgáltatás tervezéskor, rendelet alkotáskor, koncepciók, programok, tervek készítésekor.

Legutóbb 2023. november - 2024. januárban történt a felmérés, amelynek egy-egy kutatási eredményét jelen koncepció készítésekor is felhasználtuk.

Nyíregyháza, a vármegye székhely

2023. január 01. napjától az Alaptörvény tizenegyedik módosítása alapján a megyék vármegye elnevezést kaptak. Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye megyei jogú városa, vármegyeszékhely. Egy dinamikusan fejlődő, lendületes, innovatív nagyváros. Az észak-alföldi térség gazdasági központja, e funkció mellett a közszolgáltatásokban is (szociális, gyermekjóléti ellátás, oktatás, egészségügy, kultúra, sport) vezető szerepet játszik. A helyben meglévő gazdasági tevékenységhez a lakosság korszerű igényeinek kielégítéséhez elengedhetetlenül fontos szempont a város infrastrukturális ellátottságának színvonala. A korábban is az országos átlagot meghaladó jellemzőkkel bíró települési út-, víz-, csatornahálózat bővítési, felújítási, korszerűsítési munkálatai az elmúlt években is folytatódtak. Az Önkormányzat évről évre jelentős forrásokat biztosít ezekre a fejlesztési, korszerűsítési munkálatokra. A város és környezete szoros, a településen belül nagy külterületi lakóövezet (Oros, Nyírszőlős, Borbánya, stb.) és bokortanyák (Salamonbokor, Jánosbokor, Mohosbokor, stb.) találhatóak, valamint a város szoros kapcsolatban van a járás településeivel (pl. Nyírpazony, Nyírtelek, Nyírtura, Sényő, stb.).

Demográfiai adatok

A 2022. évi népszámlálás adatai alapján Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye lakossága 529 381 fő, Nyíregyháza Megyei Jogú Város lakossága 116 282 fő. A megyeszékhely lakónépessége a 2011 évi és 2022 év népszámlások között 2,9 %-al (-3 464 fő) csökkent. Ugyanezen időszakban megyei (-5,3 %) és országos (-3,4%) szinten is csökkent a lakónépesség száma.

A megye lakónépességének 21,9%-a a megyeszékhelyen, az ország hetedik legnagyobb városában él.

A 274 km²-en elterülő város nagy külterülettel rendelkezik, a városhoz 37 bokortanya tartozik¹, amely a város sajátossága. A legnépesebb tanyák a városhoz vagy a fő közlekedési utakhoz közel esnek, a legkevesebb lakossal rendelkező bokrok elszórtan helyezkednek el. A város népsűrűsége: 424 fő/km².

A lakosság nemek szerinti megoszlását tekintve 46,9 %-a férfi (54 575 fő), 53,1 %-a nő (61 707 fő). A város jövője szempontjából is, és a szociális, gyermekjóléti szolgáltatások biztosítására tekintettel a lakosság korösszetétele, az öregedés, az aktív korúak aránya, az életkörülmények jellemzői fontos mutatók. A gyermekek, és az idősek eltartottságának mértékére különös figyelemmel kell lenni a szolgáltatások, támogatások, a helyi szociálpolitika irányvonalainak a meghatározásakor.

¹ Bácskainé Pristyák Erika: Életképes bokortanyák A nyíregyházi bokortanyák differenciálódása az elmúlt évtizedekben Nyíregyházi Főiskola, 2014.

1. táblázat

Nyíregyháza lakónépesség megoszlása főbb korcsoportok szerint 2011, 2017, 2022

életkor	2011	2017	2022
0-14 éves	17 910	17 693	16 788
15-64 éves	85 519	78 411	76 057
65 éves és idősebb	16 317	21 011	23 437
Összesen	119 746	117 121	116 282
Öregedési index	91,10	118,75	139,21

Forrás: KSH, népszámlálás 2011, 2022.

A születések száma az elmúlt években 1 000 fő körül alakult, mindössze 2-3 évben volt minimálisan kevesebb. A halálozások száma azonban meghaladja évről évre a születések számát, így természetes fogyás jellemző a városban. 2020-2022-ben a halálozások számának kiugró növekedését egyértelműen a koronavírus járvány okozta.

2. táblázat

A természetes szaporodás 2017-2022 között Nyíregyházán

év	élve születések száma (fő)	halálozások száma (fő)	Természetes szaporodás (fő)
2017	1014	1238	-224
2018	954	1298	-344
2019	933	1246	-313
2020	970	1522	-552
2021	1019	1717	-698
2022	1023	1485	-462

Forrás: KSH Tájékoztatói adatbázis

Az 1. táblázatból jól látható, hogy az időskorúak száma, aránya növekszik, amelynek oka a várható élettartam meghosszabbodása, és ehhez a munkaképes korúak teljes népességhez viszonyított arányának csökkenése társul. Az élettartam meghosszabbodásával egyre több az idős ember és ez az életszakasz gazdaságilag, szociálisan és egészségi szempontból is jelentősen eltér az aktív kortól. Ma az egyik legnagyobb kihívás a társadalmak idősödése. Az idősödés – ha a negatív oldalát tekintjük – akkor együtt jár az egészség és a jóllét romlásával, és ez komoly feladatot jelent a családok, illetve a társadalom számára.

Az öregedési index – amely azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alatti személyre hány 65 éven felüli személy jut – Nyíregyházán 2022-ben 139,60, amely az országos adathoz (141,1) viszonyítva kedvezőbb, a vármegyei 109,5%-hoz, illetve a nyíregyházi járási (127,4%) adatokhoz viszonyítva azonban kedvezőtlenebb.

Öregedési index Nyíregyházán, a Nyíregyházi járásban és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében (2017-2022)

év	öregedési index %		
	Nyíregyháza	Nyíregyházi járás	Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye
2017	114,41	110,78	98,98
2018	118,75	114,35	102,41
2019	123,88	118,94	107,01
2020	128,82	122,63	109,92
2021	133,52	125,70	112,60
2022	139,60	127,37	109,47

Forrás: TeIR, KSH Tstar

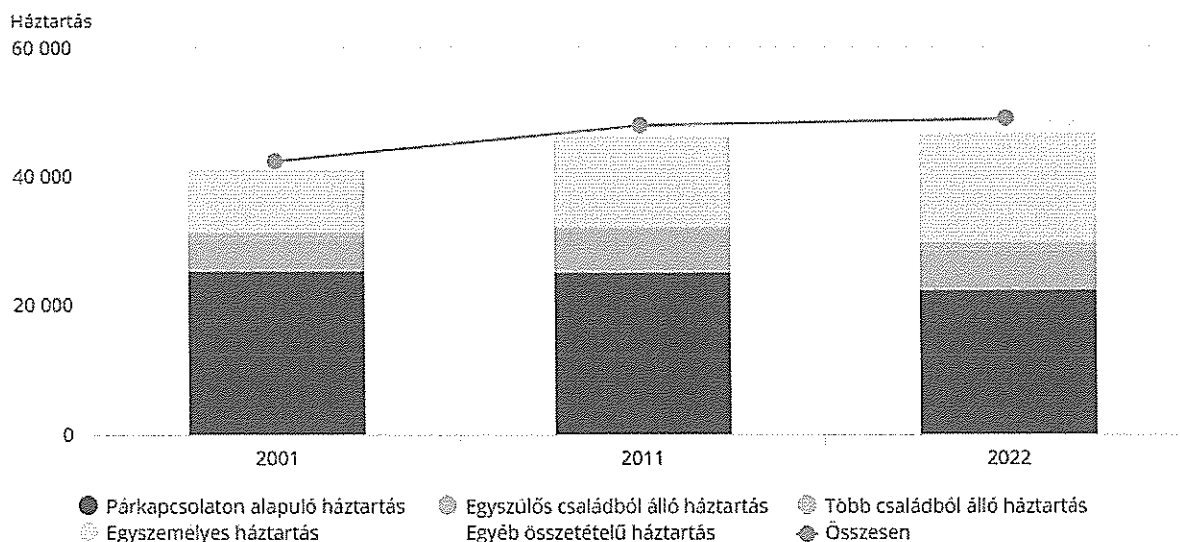
A népesség öregedéséből különböző társadalmi-demográfiai változások is fakadnak. Az idősök nagyobb aránya a háztartásszerkezetet is befolyásolja, az idősök jellemzően egyedül vagy időskorú hozzátartozójukkal élnek egy háztartásban. A háztartás szerkezet jellemzőinek a gondozásra szorulás, valamint a lakhatás fenntartása szempontjából is jelentősége van.

A háztartások szerkezete, családi állapot

Nyíregyházán a legutóbbi népszámlálás adatai szerint 48 984 háztartásban 32 778 család él. A család nem (feltétlenül) azonos a háztartás fogalmával (például a segélyezési típusú rendszerek kapcsán ez jelentőséggel bír). A háztartás alatt az együtt lakó és a megélhetési költségeket megosztó, együtt fogyasztó emberek csoportját értjük, akik általában (de nem szükségképpen) rokonok. A család a társadalom természetes, alapvető alkotó eleme, a családtagok egymáshoz való viszonya házassági vagy vérségi köteléken (szülő-gyermek) alapul.

1. ábra

A háztartások száma a háztartás összetétele szerint (2001-2011-2022)

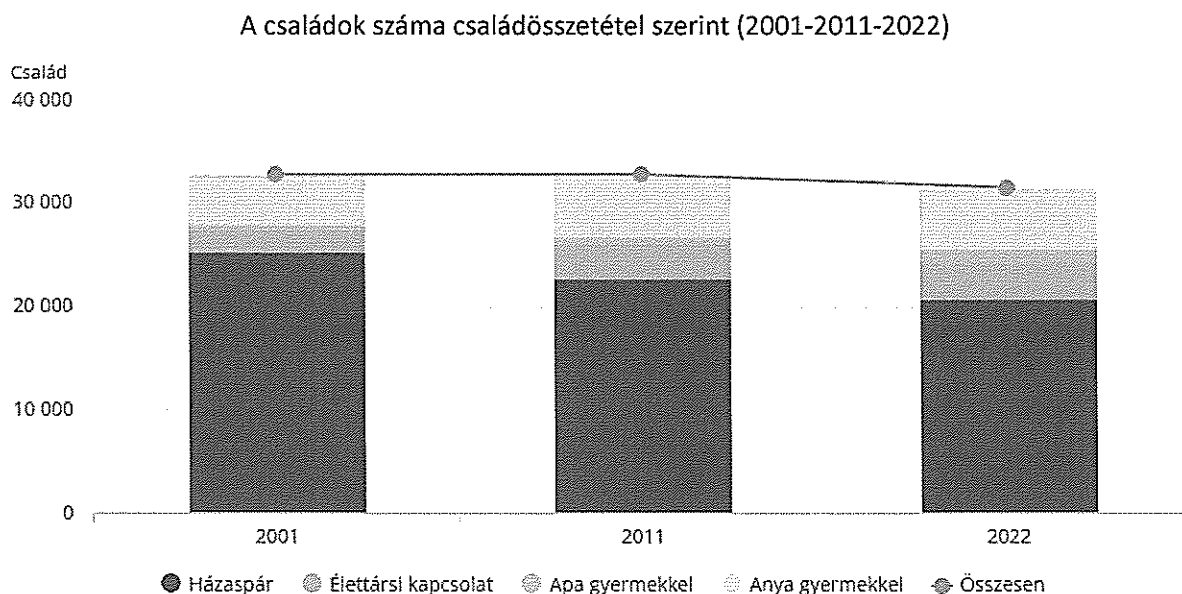
Forrás: KSH, 2022. évi népszámlálás

A nyíregyházi 48 984 háztartások több mint harmada, 16 893 háztartás egyszemélyes. E háztartástípus vonatkozásában mérhető a legjelentősebb változás a népszámlálási időszakok között, amennyiben az

összes háztartástípust vizsgáljuk. 2001-ben Nyíregyházán a háztartások 23,5 %-a, tíz év múlva pedig a 29,8 %-a volt egyszemélyes háztartás. Az egyedül élés oka idősebb korosztályban jellemzően a társ elvesztése, a gyermekek felnőtté válása és elköltözése. Fiatalabbaknál leggyakrabban a szülői házból való elköltözéshez vagy a párkapcsolat felbomlásához kapcsolódik az egyszemélyes háztartások kialakulása.

A nyíregyházi lakosság 98 %-a magánháztartásban él, és kb. 2 %-a, közel 2,5 ezer fő él intézményi háztartásban.

2. ábra

Forrás: KSH, 2022. évi népszámlálás

A statisztika szerint a több, mint 32 ezer család 77,5 %-a teljes család, 22,5 %-a pedig egyszülős család. A családok 33,7 %-ában nincs gyermek, 38 %-a egy gyermekes, 21,3 %-a két gyermekes, 5,3 %-a három gyermekes család és 1,1 %-ában él négy vagy több gyermek.

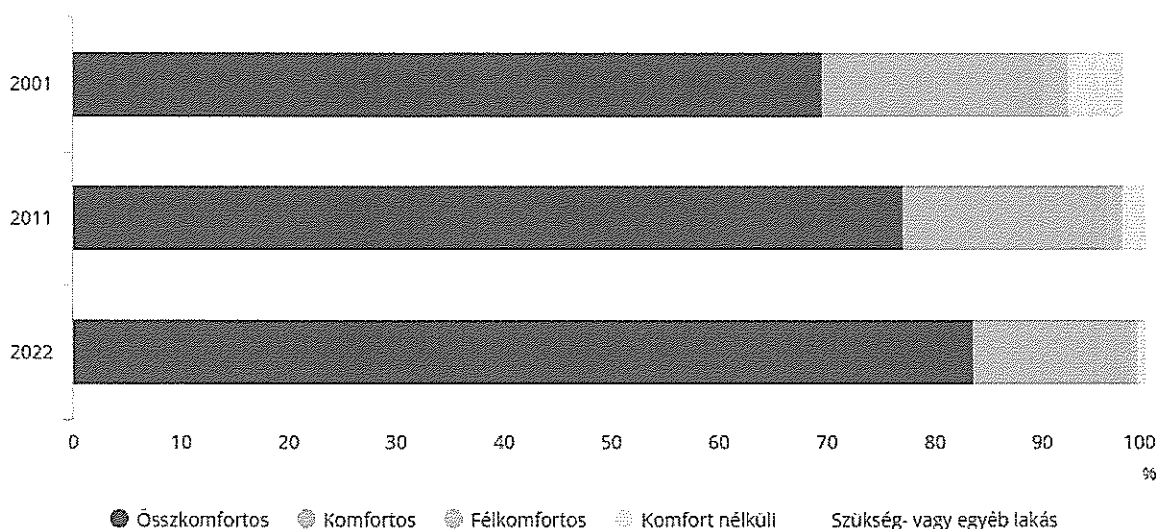
Lakásállomány

Nyíregyházán 53 472 lakás található, ami 2 198-al több, mint 10 évvel korábban (KSH, 2022). A lakások 95,4 %-a magán tulajdonban van, 3,4 %-a önkormányzati tulajdonú és 1,1 %-a van egyéb tulajdonban. Az összes lakás 91,5 %-a lakott (48 972 db).

Komfortosságuk szerint a lakások 83,8 %-a összkomfortos, 14,8 %-a komfortos, 1,4 % pedig félkomfortos, vagy komfort nélküli 2022-ben. Az alacsonyabb besorolású lakások – így a félkomfortos, komfort nélküli vagy szükség, vagy egyéb lakás – aránya jelentősen csökkent a népszámlálási adatokat nézve. 2001-ben ezeknek a lakásoknak az aránya az összes lakáshoz viszonyítva 9,6 %, 2011-ben 3,7 %, 2022-ben pedig 1,5 % volt.

3. ábra

A lakott lakások megoszlása komfortosság szerint (2001-2011-2022)

Forrás: KSH, 2022. évi népszámlálás

A „Nyíregyháza Életminősége 2023-2024” kutatás szerint „a lakások alapadatait tekintve a háztartásban élők átlagos számában és a szobaszámban nincs lényeges különbség a 2018 és 2023-as adatokat tekintve. A lakások alapterületében növekedés látható, az alapterület átlag értéke öt év alatt 6.5%-kal emelkedett, illetve a „zsúfoltság” sem jellemző a városban.”

4. táblázat

A lakások alapterülete

Nyíregyháza (1720)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lakásállomány (db)	52110	52275	52525	53156	53453	53710
Egyszobás lakások (db)	4445	4446	4445	4467	4483	4308
Kétszobás lakások (a másfél szobásokkal együtt) (db)	20177	20181	20184	20306	20355	17898
Háromszobás lakások (a két és félszobásokkal együtt) (db)	16385	16413	16456	16663	16760	16810
Négy és több szobás lakások (a három és félszobásokkal együtt) (db)	11103	11235	11440	11720	11855	14694
Közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya (százalék)	93,5	94,46	95,79	95,41	96,04	96,27

Forrás: KSH, TeIR

A lakások alapterülete alapján az egyszobás lakások aránya az összes lakáshoz viszonyítva 12,46%. A két és három szobás lakások száma a lakásállomány 2/3-a. A 4 vagy annál több szobával rendelkező lakások aránya 3,65%, mely növekedést mutat 2017. évhez viszonyítva.

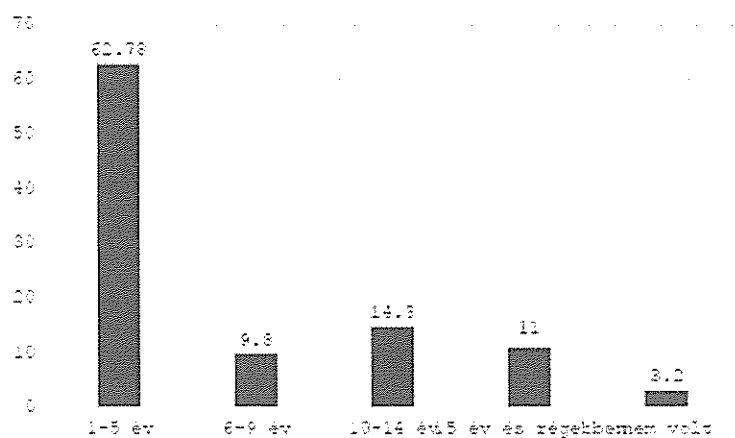
A lakások állapotára jellemző, hogy az életvitelszerűen lakott lakásnak a mindennapi életet megnehezítő tényezők vannak; „Nyíregyháza Életminősége 2023-2024” kutatás szerint a lakosok 16,2%-a nyilatkozott, hogy lakása leginkább „dohos, sötét, vizes, zajos, a lakók miatt nem vonzó a környék és rossz a levegő minősége”.

A kutatás során a lakásfelújítás átlagos idejét is vizsgálták, mely „4,5 évről 6 évre növekedett az elmúlt öt évben, vagyis ennyi idő telik el, amíg a lakók kisebb – nagyobb mértékű munkákat elvégeznek a

lakásban. Pozitív tendencia viszont, hogy míg a lakások 7%-a soha nem volt felújítva a városban, addig a jelenlegi adatok szerint 3.2%-ra csökkent ez az arány. Kedvező változás, hogy a lakosok közel kétharmada öt éven belül elvégez valamilyen felújítási munkát a lakáson. Kormányzati szinten is kifejezetten támogatott a lakásfelújítás, korszerűsítés, de a lakásvásárláshoz, építéshez is különböző kedvezmények biztosítottak a családok számára.

4. ábra

Hány évvel ezelőtt volt felújítás utoljára a lakásban? (%) N=458

Forrás: Nyíregyháza Életminősége 2023

A „Nyíregyháza Életminősége 2023-2024” kutatás szerint „a lakosok ötöde rendelkezik valamilyen adóssággal, ez az arány nem változott az előző kutatáshoz (2018) képest, a tartozás nagysága viszont nőtt. Míg 2018-ban átlagosan 1,3 millió forint volt a tartozás mértéke, addig 2024-ben már 3,9 millió. Ennek hátterében az állhat, hogy az elmúlt években elsősorban a nagyobb összegű lakáshitelek és tartós fogyasztási cikkek domináltak a lakosság körében, ami országos szinten is megfigyelhető a KSH vonatkozó adatai szerint, hiszen míg pl. a lakáshitelek állománya 2018-ban 2,7 milliárd forint volt, addig ez 2024-ben már 4 milliárd forint. A Nyíregyházán tapasztalható növekedés egyben azt is jelenti, hogy a lakosok egy része (jövedelmét tekintve) kifejezetten hitelképesnek minősül.”²

Foglalkoztatottság, gazdasági aktivitás

Nyíregyháza Magyarország legkeletibb nagyvárosa, a vármegye kulturális, gazdasági és oktatási központja, Szlovákiával, Ukrajnával és Romániával is határos, így Nyíregyháza erős határmenti kapcsolatokkal rendelkezik.

Nyíregyháza gazdaságát nagyban meghatározzák az iparterületeken és az ipari parkban működő, folyamatosan bővülő hazai és külföldi tulajdonú kis- és középvállalkozások termelő tevékenysége. Ma az iparterületek összterülete közel 500 hektár. A foglalkoztatottak száma körülbelül 13 000 fő.³ A Nyíregyházán a főbb ágazatok a műanyag- és gumiipar, azonban a gépipar, papíripar, háztartástechnika és az autóipar is nagymértékben jelen vannak a város gazdaságában csakúgy, mint a logisztika, kereskedelem és a pénzügyi szolgáltatások. Az iparterületen működő nagyvállalkozások, mint a Lego Manufacturing Kft., Michelin Hungária Kft, Eissman Automotive Hungaria Kft, Révész Trans, Hübner-H Kft, stb. nemcsak Nyíregyháza, hanem a környező települések lakosságának, munkavállalóinak kínál munkalehetőséget.

² Nyíregyháza Életminősége 2023

³ <https://nyirinvest.hu/hu/iparteruletek/#i-nyiregyhazi-ipari-park>

Továbbá szükséges megemlíteni, hogy jelenleg folyamatban a Nyíregyházi Ipari Park meglévő, körülbelül 130 hektáros területének 640 hektárral való bővítése és infrastrukturális fejlesztése. Ezen fejlesztési területre az elmúlt években 5 új beruházó is érkezett, melyek az alábbiak:

- W-Scope Hungary Plant Kft.
- Boysen Battery Components Kft.
- Hungary Sunwoda Kft.
- MCE Nyíregyháza Kft.
- Nyíregyházi Iparfejlesztési Alap

Ezen beruházók az elkövetkezendő években folyamatosan kezdik meg működésüket és körülbelül több, mint 3 000 munkahelyet teremtenek.

Nyíregyházán a 2022. évi népszámlálás idején 57 944 fő foglalkoztatott, 2 879 fő munkanélküli, 25 758 inaktív kereső és 29 701 fő eltartott élt. A munkaerő-piacon így együttesen 60 823 foglalkoztatott vagy munkanélküli személy volt jelen, akik a gazdaságilag aktív népességet jelentik. A vármegye székhely lakosságának 52,3 százaléka tartozott a gazdaságilag aktív népesség körébe, az inaktív keresők 22,2 százalékot, az eltartottak 25,4 százalékot képviseltek. A gazdaságilag aktív népesség 95,2 százaléka foglalkoztatott, 4,8 százaléka munkanélküli volt.

5. táblázat

A gazdasági aktivitás jellemzői

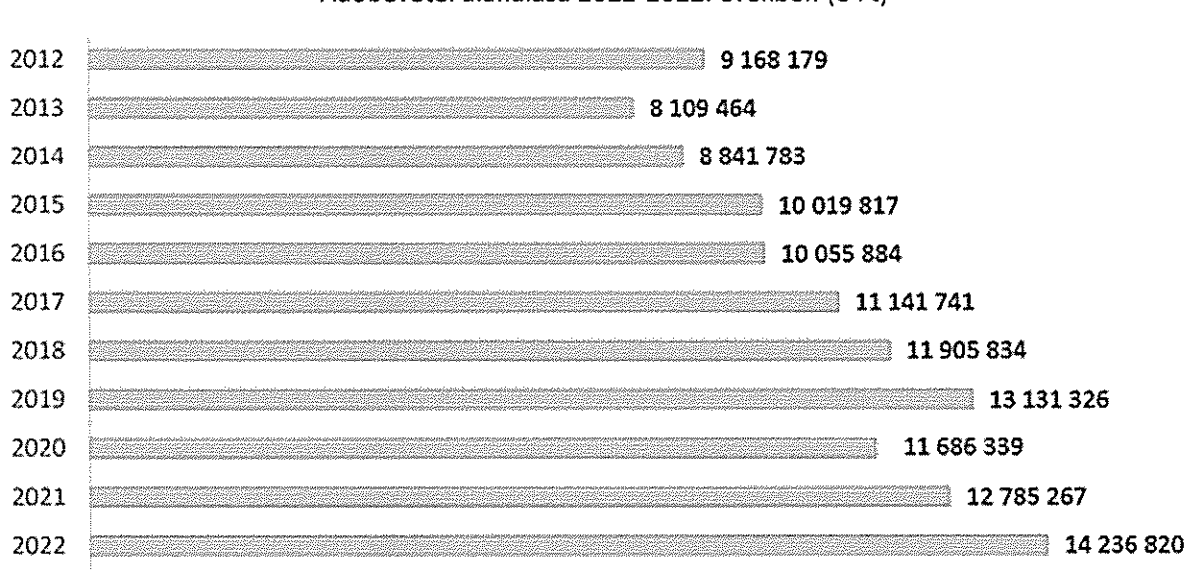
	2022	2011	2001
Település, járás, vármegye, régió: Magyarország			
Foglalkoztatott	4 718 660	3 942 723	3 690 269
Munkanélküli	237 055	568 497	416 210
Ellátásban részesülő inaktív	2 264 545	2 949 727	3 304 785
Eltartott	990 142	1 029 022	1 092 115
15 évesnél fiatalabb személy	1 393 232	1 447 659	1 694 936
Település, járás, vármegye, régió: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye			
Foglalkoztatott	237 256	188 627	157 445
Munkanélküli	17 712	40 976	35 605
Ellátásban részesülő inaktív	125 412	169 578	204 363
Eltartott	62 264	62 807	64 932
15 évesnél fiatalabb személy	86 737	97 284	119 911
Település, járás, vármegye, régió: Nyíregyházi járás			
Foglalkoztatott	80 099	65 322	58 070
Munkanélküli	4 320	11 337	8 121
Ellátásban részesülő inaktív	35 836	45 049	49 994
Eltartott	18 163	20 436	22 166
15 évesnél fiatalabb személy	24 551	25 974	30 740
Település, járás, vármegye, régió: Nyíregyháza			
Foglalkoztatott	57 944	48 548	44 230
Munkanélküli	2 879	7 583	5 345
Ellátásban részesülő inaktív	25 758	30 996	32 624
Eltartott	12 913	14 709	16 334
15 évesnél fiatalabb személy	16 788	17 910	20 262

Forrás: KSH, 2022. évi népszámlálás

A táblázatból jól látható, hogy Nyíregyháza, mint vármegyeszékhely olyan adottságokkal rendelkezik, melynek alapján jóval kedvezőbb körülményeket biztosít a lakosság számára, mint a térségben vagy a megyében elhelyezkedő más települések, a foglalkoztatási mutatók ennek megfelelően kedvezőbbek. A betelepülő cégek által teremtett munkalehetőségek tovább javítják az aktív korú népesség arányát. A gazdaság erősödése – köszönhetően a város gazdaságfejlesztési és ipari programjának - a helyi adóbevételek mértékét is emeli, amely lehetővé teszi a jóléti fejlesztések finanszírozását is.

5. ábra

Adóbevétel alakulása 2012-2022. években (e Ft)

Forrás: Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának szöveges beszámolója a 2022. évi gazdálkodásról

Az Önkormányzat célja, hogy minden nyíregyházi a saját városában találjon munkahelyet, és különösen a fiataloknak kapjanak lehetőséget, hogy itt tervezzék az életüket. Értve ez alatt a megyebelieket is, így közelebb maradhatnak a családjaikhoz.

Az ipar mellett a turizmus a másik fő gazdasági erő, a vármegye illetve a város természeti adottságai, gyógy- és termálvizeink, állatparkunk olyan természet által kapott értékek, erőforrások, amelyek bevételt biztosítanak a ráfordítások mellett. A turizmus foglalkoztatási és munkavállalási lehetőségeket biztosít, hozzájárul a helyi lakosság életminőségének emeléséhez, azonban fontos ezen az értékek védelme, fejlesztése, megóvása a jövő generáció számára is.

Foglalkoztatottak és a munkanélküliek aránya

Nyíregyháza munkaerőpiaci fejlesztésének főbb célkitűzése a pályakezdő fiatalok munkahelyhez juttatása, főként az egyetemi végzettségűek tekintetében, az 55 év feletti lakosság elhelyezkedési esélyeinek javítása, munkahely-megtartását ösztönző programokban való részvétel elősegítése, valamint a nem piacképes szakképzettséggel rendelkező, etnikai hovatartozás, egészségügyi, családi és szociális probléma miatt hátrányban lévő célcsoport hátrányainak speciális életvezetési programokkal, munkavállalást elősegítő tanácsadással történő segítése a nyílt munkaerőpiacra történő visszajuttatása érdekében; az elszegényedést, a lakhatási körülmények romlását, a szegénység átörökítését előidéző körülmények felszámolása, megszüntetése céljából.

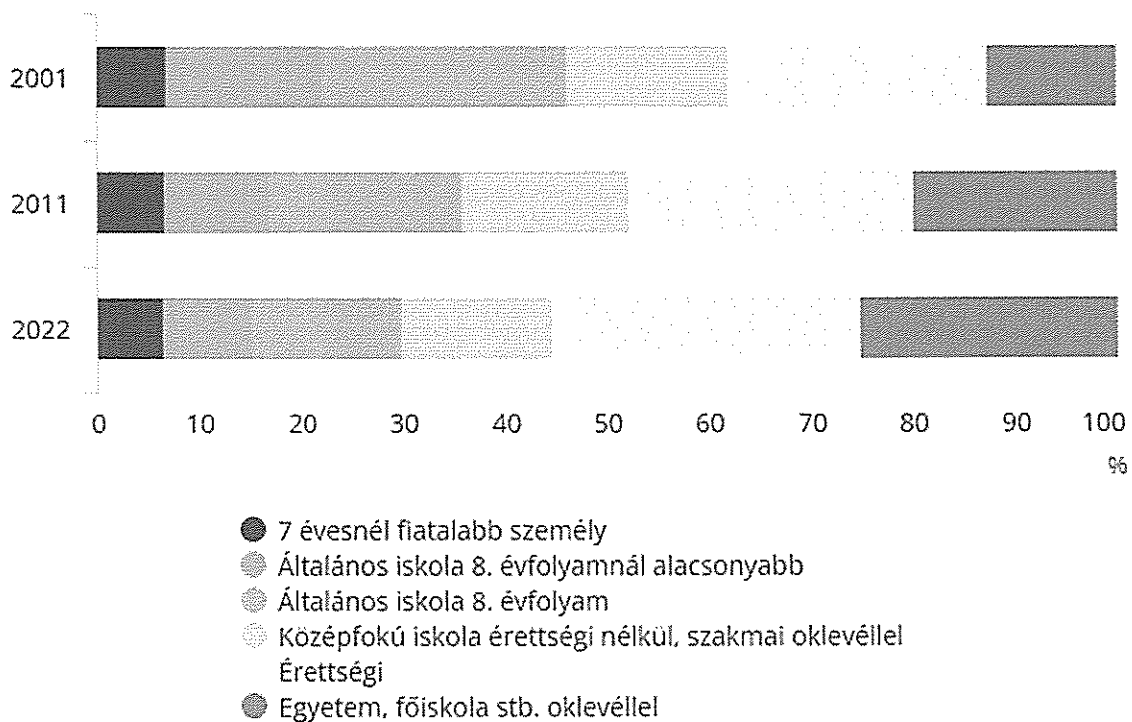
A foglalkoztatás az esélyegyenlőség szempontjából kiemelt terület. Amikor a foglalkoztatottságot, illetve a munkanélküliséget vizsgáljuk, azt nézzük, hogy vannak-e olyan társadalmi csoportok, amelyek beavatkozás nélkül kirekesztődnének vagy marginalizálódna. Ezen sérülékeny társadalmi csoportok

közé elsősorban az alacsony iskolai végzettségű személyek, a megváltozott munkaképességűek, az idősek, a pályakezdő fiatalok tartoznak.

Az iskolai végzettség alapvetően meghatározza a munkavállalási lehetőséget. Az alábbi ábra jól szemlélteti, hogy Nyíregyházán az elmúlt 20 évben az általános iskola 8. évfolyamát vagy annál alacsonyabb végzettséget szerzők száma csökken, a középfokú iskola szakmai oklevéllel rendelkezők száma közel azonos mértékű és növekszik az érettségivel rendelkezők száma. A felsőfokú (főiskolai, egyetemi) végzettséget szerzők aránya pedig megduplázódott (12,5 %-ról 25 %-ra növekedett).

6. ábra

A népesség megoszlása Nyíregyházán a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint (2001-2011-2022)

Forrás: KSH, 2022. évi népszámlálás

Az álláskereső, regisztrált munkanélküliek iskolai végzettség szerinti megoszlását vizsgálva látható, hogy csökken az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők száma és aránya is, míg a középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel rendelkezőké folyamatosan nő.

Nyilvántartott álláskeresők iskolai végzettség szerinti megoszlása

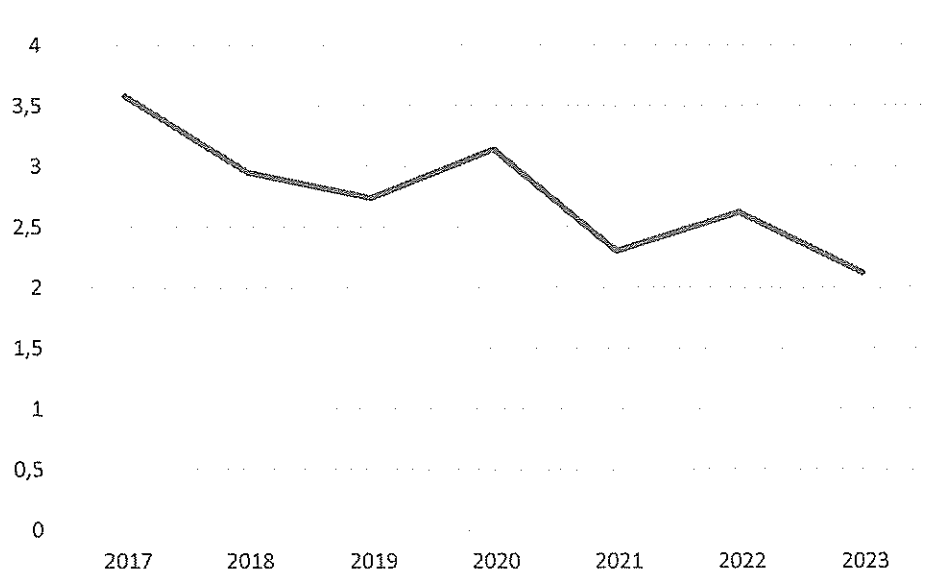
Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	2 994	67	2,24%	676	22,58%	2 251	75,18%
2018	2 447	44	1,80%	458	18,72%	1 945	79,49%
2019	2 260	40	1,77%	414	18,32%	1 806	79,91%
2020	2 454	35	1,43%	474	19,32%	1 945	79,26%
2021	1 774	26	1,47%	309	17,42%	1 439	81,12%
2022	1 996	35	1,75%	360	18,04%	1 601	80,21%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az elmúlt években folyamatosan csökkent az álláskeresők száma az országban és Nyíregyházán is. A relatív mutató – a nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség százalékában – különösen a város vonatkozásában csökkenő tendenciát mutat. 2020-ban a világjárvány minimálisan befolyásolta a mutató alakulását, de azt követően ismét csökken a relatív mutató, amely 2023. decemberben 2,12 %..

7. ábra

A relatív mutató mértéke Nyíregyházán

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

A munkaerő-piacra történő belépés egyik formája a közfoglalkoztatás, ami lehetőséget jelent a halmozottan hátrányban lévő, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (a továbbiakban: FHT) részesülő, illetve álláskeresési vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskeresők átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására.

A közfoglalkoztatásban résztvevők száma 2017 és 2022 között folyamatosan csökkent. Az alábbi ábrán a közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszáma látható.

7. táblázat

A közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszáma

év	ország	megye	város
2017	179 492	31 377	1 750
2018	135 620	25 319	1 293
2019	106 259	21 652	1 028
2020	92 530	19 763	839
2021	87 976	19 220	833
2022	76 182	17 254	643
2023	67 618	15 832	573

Forrás: <http://kozfoqlalkoztatás.bm.hu/>

A közfoglalkoztatásban részt vevő személyek havi átlagos száma 2024. januárjában 66,8 ezer főt tett ki, amely az előző hónapoz képest 1,3 százalékkal (888 fővel), az előző év januárjához viszonyítva pedig 1,8 százalékkal (1,2 ezer fővel) mérséklődött. A közfoglalkoztatási mutató Nyíregyháza városban 2021. évben 1,1% volt, amely 2024. januárban 0,8 %-os mértéket mutat. A kedvező tendencia ugyanezen időszakot vizsgálva vármegyei (5,3%-ról 4,5%-ra csökkent) és járási szinten (1,6%-ról 1,2%-ra mérséklődött) is megfigyelhető.

A járvány hatása a közfoglalkoztatásban is érződött. A csökkenő tendencia 2020-2021 években lassult, illetve stagnált, 2022-ben viszont ismét csökkenő tendenciát mutat.

Jövedelmi helyzet

2022-ben hazánkban nőtt a háztartások jövedelme. Az egy főre jutó éves bruttó jövedelem 3 millió 84 ezer forint volt, 17,6%-kal több, mint az előző évben. Az egy főre jutó éves nettó jövedelem (16,9%-os növekedés mellett) 2 millió 245 ezer forintot tett ki. A reáljövedelem 2,0%-kal nőtt. 2015 és 2022 között a háztartások egy főre jutó nettó jövedelme reálértéken 43,6%-kal emelkedett.

8. táblázat

Az összes háztartás jövedelmének és fogyasztásának főbb adatai

Megnevezés	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A háztartások egy főre jutó éves nettó jövedelme, forint	1 300 079	1 431 983	1 615 503	1 766 965	1 921 306	2 244 806
A háztartások egy főre jutó éves fogyasztási kiadása, forint	1 106 250	1 222 988	1 331 858	1 368 405	1 483 203	1 715 303
Alapvető kiadások aránya, %	56,4	55,7	54,8	55,5	55,2	55,7
Az egy főre jutó jövedelem változása reálértéken, előző év = 100,0%	105,9	107,1	109,1	105,9	103,5	102,0
Az egy főre jutó fogyasztás változása reálértéken, előző év = 100,0%	105,7	107,5	105,3	99,5	103,1	101,0

Forrás: KSH, 2022. évi népszámlálás

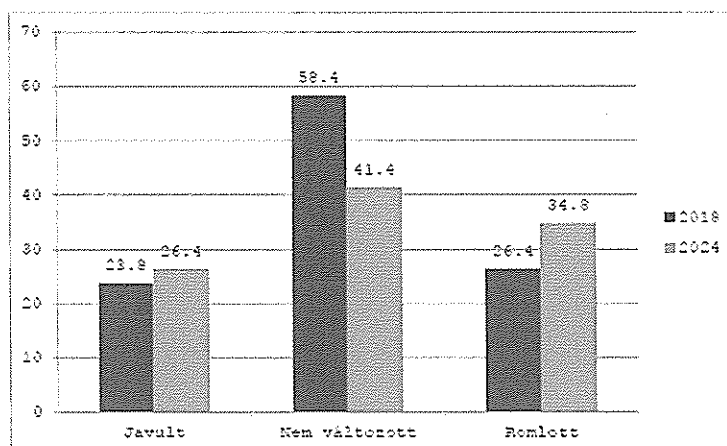
2023. novemberében a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete 621 200, a kedvezmények figyelembevételével számolt nettó átlagkereset 427 700 forint volt. A bruttó átlagkereset 14,1, a nettó átlagkereset 14,0, a reálkereset pedig 5,7%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A bruttó kereset mediánértéke 489 400, a nettó kereset mediánértéke 338 500 forintot ért el, 16,0, illetve 15,3%-kal volt magasabb az előző év azonos időszakánál.

A nyíregyházi átlagjövedelem elmarad az országostól; a KSH számításai szerint ez az összeg 2022-ben országosan 187.000 forint volt. A városban mért átlagjövedelem ugyanakkor megegyezik az Észak-Alföld régióra jellemző átlaggal, ami 162.000 forint.

„Nyíregyháza Életminősége 2023-2024” kutatás alapján „2018-hoz képest jelentősen csökkent azoknak az aránya, akik úgy vélik, hogy nem változott az anyagi helyzetük, ugyanakkor a változás megítélése nem egységes, mindkét másik csoportban (romlás, javulás) növekedés mérhető, igaz a romlást érzékelők körében a növekedés mértéke magasabb.”

8. ábra

A háztartás anyagi helyzetének megítélése a megkérdezést megelőző évekhez viszonyítva (százalékban)

Forrás: Nyíregyháza életminősége, 2023.

A háztartások jövedelemének beosztása már szórtabb képet mutat a kutatásban résztvevőket tekintve, „azok aránya is nőtt, akik pozitívan nyilatkoztak anyagi helyzetükről, de azoké is, akik nehézségekről számoltak be. A szubjektív megítélés változásai miatt is érdemes megvizsgálni a jövedelmi egyenlőtlenségek egyes változóit.”

9. táblázat

Ha figyelembe veszi a háztartásban élők összes havi jövedelmét....(%)

	2018	2024
Csak nagy nehézségek árán jövünk ki belőle	8.2	8.3
Nehézségek árán jövünk ki belőle	10.3	12.1
Némi nehézséggel, de kijövünk belőle	20.0	23.0
Kijövünk belőle	42.3	33.3
Viszonylag könnyen kijövünk belőle	15.4	15.4
Nagyon jól kijövünk belőle	3.8	7.9

Forrás: Nyíregyháza életminősége, 2023.

A kutatás eredményei alapján a jövedelmek alakulására nem hat a nemi hovatartozás, a családi állapot és az életkor, viszont az iskolázottság mellett a háztartás nagysága igen.

10. táblázat

A jövedelmek egyenlőtlenségei Nyíregyháza városában - az egy főre jutó háztartási jövedelmek eloszlása a megkérdezettek iskolai végzettsége alapján, 2018 és 2024. (Átlagértékek, forintban)

	2018	2024	Változás (%)
S általános alatt	43.333	75.407	+74.0
S általános	64.973	107.021	+64.7
Szakiskola	88.482	151.999	+71.7
Szakközépiskola	93.930	159.282	+69.5
Gimnázium	96.371	168.038	+74.3
Főiskola	108.431	194.982	+82.6
Egyetem	114.470	166.931	+45.8

Forrás: Nyíregyháza életminősége, 2023.

„...a korábban megismert egyenlőtlenségek, miszerint minél iskolázottabb valaki, annál magasabb jövedelemmel rendelkezik (általában kedvezőbb helyzetben van a munkaerőpiacon), továbbra is megfigyelhető.”

II. A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere

A szociálpolitika szerves részét képezi a szociális igazgatásnak. Az állam különböző igazgatási szervezetrendszerével, jogi és pénzügyi források biztosításával és az eltérő feladat-ellátást biztosító intézményrendszerek fenntartásával látja el azon tevékenységét, amely az állampolgárok szociális biztonságérzetét is szavatolja.

Az Szt., valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.), az ezekhez kapcsolódó kormányrendeletek és egyéb kapcsolódó jogszabályok tartalmazzák az állam és az önkormányzat által biztosított egyes **pénzbeli és természetbeni szociális és gyermekjóléti ellátások formáit**, s az ellátásokra való jogosultság feltételeit.

A támogatási formák rendszerének alakításakor alapvetően az adott településen élő lakosság demográfiai, társadalmi, gazdasági jellemzői, foglalkoztatottsági mutatói a meghatározóak. A lakossági szükségletek és igények ismeretén kívül fontos a rendelkezésre álló pénzügyi lehetőségek, a finansziális háttér megteremtése; s ennek ismeretével együtt a helyi jogalkotásban a különböző statisztikai adatokra, felmérésekre, előzetes tanulmányokra lehet alapozni.

2015-ben a pénzbeli és természetbeni támogatások rendszerében jelentős változás történt. Erről részletes leírás található az előző szolgáltatástervezési koncepcióban. Az alábbi táblázatban összefoglalóan látható, hogy a változást követően mely támogatások igényelhetők a járási hivataltól, s melyek a nyíregyházi önkormányzattól.

Pénzbeli és természetbeni szociális és gyermekjóléti ellátások

ellátás típusa	megállapító hatóság	
szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások (segélyek)		
időskorúak járadéka	járási hivatal	
ápolási díj súlyos fogyatékos személy vagy tartósan beteg 18 év alatti személy ápolása esetén		
gyermekek otthongondozási díja		
aktív korúak ellátásának foglalkoztatást helyettesítő támogatása		
aktív korúak ellátásának egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatása		
helyi lakásfenntartási támogatás	Szt. szabályai szerint települési támogatásként nyújtható	települési önkormányzat
rezsiköltség-támogatás		
méltányossági ápolási díj		
kiegészítő ápolási díj		
lakbértámogatás nem önkormányzati bérlakásban élők részére		
lakbér-hozzájárulási szolgáltatás hajléktalan személyek számára		
rendkívüli települési támogatás (egyszeri segély)	Szt. szabályai szerint települési támogatásként nyújtott	
rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó pénzbeli juttatás (évente 2 alkalommal)	Gyvt. szabályai szerint nyújtott	
helyi autóbusz-közlekedési támogatás	Gyvt. felhatalmazása alapján nyújtható	
első lakáshoz jutók támogatása	Mötv. felhatalmazása alapján nyújtható	
különös méltánylást érdemlő élethelyzetbe került személyek részére nyújtott támogatás		
kelengyetámogatás		
természetben nyújtott szociális ellátások		
alanyi/normatív közgyógyellátás	járási hivatal	
egészségügyi szolgáltatás szociális rászorultsági alapon		
helyi lakásfenntartási támogatás	Szt. szabályai szerint települési támogatásként nyújtható	települési önkormányzat
adósságkezelési szolgáltatás		
rendszeres gyógyszer-támogatás		
köztemetés	Szt. szabályai szerint nyújtott	
rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	Gyvt. szabályai szerint nyújtott	
hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetre való jogosultság elbírálása		
szünidei gyermekétkeztetés		
intézményi gyermekétkeztetés		
karácsonyi támogatás		

tanszertámogatás	Mötv. felhatalmazása alapján nyújtható	
üdültetési támogatás	Gyvt. felhatalmazása alapján nyújtható	
nyári napközis táboroztatás		
Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj	2011. évi CCIV. törvény alapján	
Rászoruló Hallgatókért Közalapítvány támogatása		
Rászorulók Életének Segítése Közalapítvány támogatása		

Forrás: saját szerkesztés

A járási hivatalok által biztosított közigazgatási hatósági ügyintézésben az állampolgárok – a településekről, járásból, vármegyéből - hasonló elvek és jogszabályi rendelkezések alapján fordulhatnak az illetékes szervekhez, részesülhetnek különböző ellátásban, a települési önkormányzatok azonban eltérő segélyezési rendszert alakítottak ki a nyújtott támogatások vonatkozásában 2015-től.

Nyíregyháza önkormányzata megtartotta mindazon támogatásait, amelyet 2015 előtt megelőzően is nyújtott, s további új típusú, célzottabb támogatásokkal igyekszik segíteni a településen élő rászoruló lakosságot. Az egyes támogatási formák jogosultsági feltételeinek szabályozásánál figyelembe kell venni a társadalmi és gazdasági környezet jellemzőit, az egyes támogatás típusok megfelelő ellátást biztosítanak-e a rászorulóknak, azaz csökkentik-e, kezelik-e a problémákat, jól célzottak-e, a valóban rászorulóknak részesülnek-e az ellátásban és milyen a költségvetési hatásuk, a jogi szabályozás minden élethelyzetre kiterjed-e.

II.1. 2016-tól bekövetkezett változások

A szolgáltatástervezési koncepció legutóbbi felülvizsgálata óta bekövetkezett változásokat a pénzügyi és természetbeni ellátások vonatkozásában elsősorban a szociálpolitika alapelvek mentén vesszük számba, valamint a lakossági igények, szükségletek, visszajelzések alapján (mire van/volt/lenne szükség).

II.1.1. Rászorultságtól függő és rászorultságtól független ellátások szabályozása

Az Mötv. 13. § (1) bekezdése szerint a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közé tartozik különösen – egyebek között – a szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg.

Az Szt. 45. § (1) bekezdés alapján a képviselő-testület az e törvény rendelkezései alapján nyújtott pénzügyi és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján települési támogatást nyújt.

A Gyvt. 18. § (2) bekezdése szerint a települési önkormányzat képviselő-testülete a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint a gyermek és fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel pénzügyi támogatást állapíthat meg.

A jogszabályi rendelkezése szerint rászorultság esetén támogatás nyújtható a helyi lakosság számára (szelektív ellátások). A rászorultság vizsgálata a helyi rendeletben meghatározottak szerint elsősorban jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatával történik. Az Önkormányzat célja azonban, hogy az adott

életkörülményhez igazodóan, a jövedelmi helyzettől függetlenül tudjon támogatást adni, így a rászorultságtól független ellátásokat (univerzális ellátások) vezetett be, és külön rendeletben szabályozza 2021-től.

A két rendelet

- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a szociális rászorultságtól függő egyes pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló 21/2021. (VI. 25.) önkormányzati rendelete és
- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata által az egyes szociális rászorultságtól függetlenül nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátási formákról szóló 22/2021. (VI. 25.) számú önkormányzati rendelete

, amely tartalmazza a különböző ellátásokat. A 12. táblázatban felsorolt ellátások közül a karácsonyi támogatás, a tanszertámogatás és a kelengyetámogatás során nincs jövedelmi és vagyoni vizsgálat, hanem alanyi jogon jár a juttatás (pl.: életkor, tanulói jogviszony, gyermek születése stb. alapján).

Az Önkormányzat deklarált célja a fiatalok támogatása, megtartása a vármegyeszékhelyen. Ennek érdekében 2019-től az állami lakásépítési- és vásárlási támogatások mellett helyi eszközökkel is segíteni kívánja a fiatalok letelepedését. Az első lakáshoz jutók támogatásának helyi szabályairól szóló 12/2019. (IV. 26.) önkormányzati rendelet alapján Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a jogosultsági feltételek fennállása esetén 450 000 Ft vagy 550 000 Ft vagy 650 000 Ft vissza nem térítendő támogatást nyújt a fiatal párok, családok számára.

II.1.2. Pénzbeli és vagy természetbeni juttatások

Szociálpolitikai alapkérdés, hogy a pénzbeli vagy a természetbeni támogatás a megfelelőbb segítségnyújtási forma. A „Nyíregyháza Életminősége” kutatás alapján a nyíregyházi lakosság számára fontosak a természetbeni ellátások, sőt legalább ilyen jelentős a felvilágosítás, tanácsadás, információ, akár a más intézményhez irányítás.

A 12. táblázatban látható, hogy az önkormányzat által nyújtott támogatások majdnem fele természetbeni támogatásként, vagy pénzbeli és természetbeni ellátásként is nyújtható.

II.1.3. Új típusú támogatások bevezetése

2016-tól több új támogatást vezetett be az önkormányzat. Az előbbieken említett, 2019-től igényelhető első lakáshoz jutók támogatásán túl a

- rendkívüli települési támogatás keretében
 - 2021-től onkológiai gyógykezeléshez, magzatvédelmi támogatásként szűréshez támogatás,
 - 2023-tól étkezési térítési díjtámogatás és rezsi támogatás,
 - 2024-től iskoláztatási támogatás,
- kelengyetámogatás univerzális ellátásként 2024-től igényelhető, valamint
- különös méltánylást érdemlő helyzetben 20.000 - és 150.000 Ft közötti összegben nyújtható támogatás, jövedelemvizsgálat nélkül, rendkívüli élethelyzet okán (egy éven belül 2 hozzátartozó eltemettetési költségeihez való hozzájárulásként, ha temetési segély nem állapítható meg, elemi csapás folytán ingatlanba, ingóságba bekövetkezett kár esetén, bűncselekmény áldozatává válik az egyén, a társadalombiztosítás által nem támogatott gyógykezelés költségeihez. 2022-ben 41 fő, 2023. évben 17 fő részesült a támogatásban, összesen 3 millió-Ft összegben.

Ezen támogatás-típusok a koncepcióban részletesen bemutatásra kerülnek.

II.1.4. Szociális vetítési alap

Az Országgyűlés 2022. november 22. napján fogadta el a Magyarország biztonságát szolgáló egyes törvények módosításáról szóló törvényjavaslatot, melynek eredményeként az Szt-ben bevezetésre került az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege helyett az ún. szociális vetítési alap fogalma. A módosítás célja az volt, hogy a társadalombiztosítási nyugdíj és az ahhoz nem kapcsolódó ellátások elkülönüljenek egymástól. A szociális juttatások mértékét a szociális vetítés alap összege határozza meg, melyet a mindenkori költségvetési törvény határoz meg.

Magyarország 2023. évi központi költségvetésének a veszélyhelyzettel összefüggő eltérő szabályairól szóló 613/2022. (XII. 29.) Korm. rendelet 15. §-a alapján a szociális vetítési alap összegét – a nyugdíjminimumhoz hasonlóan – 2023. évben 28.500 forintban állapította meg.

2024. évtől a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet tartalmazza a havi szociális vetítési alap összegét, amely változatlanul 28.500 Ft.

II.1.5. Jogosultsági feltételek módosítása

A meglévő támogatások felülvizsgálata folyamatos. Évente módosulnak a jogosultsági feltételek, elsősorban a jövedelem határok, elsősorban a minimálbér, garantált bérminimum és a nyugdíjak változásait követve.

- Jövedelemhatárok emelése

Bár a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összege az elmúlt időszakban nem változott, viszont az önkormányzat minden évben az egyes pénzbeli és természetbeni szociális ellátások egy főre jutó havi jövedelmi feltételeit és/vagy mértékét a 28.500.-Ft meghatározott %-ában emelte.

A jövedelem határok emelésével a lakosság is egyetért. A „Nyíregyháza Életminősége” kutatás során „minden ötödik válaszadó megemelné a jövedelem határokat, hiszen a korábban segílyt kérelmezők közül éppen azt mondták leggyakrabban, hogy amikor elutasították segíly kérelmüket annak az volt az oka, hogy a jogosultsági feltételeknek nem feleltek meg, jövedelmük túl magas volt.”⁴ Figyelemmel erre, valamint hogy a bekövetkezett probléma, nehézség, amelyben segílyt kér a lakosság, a jövedelmi-vagyoni helyzetétől függetlenül megterhelést jelenthet a személy és/vagy családja részére bevezetésre került a különös méltánylást érdemlő helyzetekben nyújtható támogatás.

- A nyújtott támogatás összegének emelése

Az önkormányzat a hatáskörébe tartozó települési támogatás címen rendszeres és eseti ellátásokat nyújt a rászorulóknak részére. A jogosultság feltételei jellemzően jövedelem-határhoz kötöttek (figyelembe véve a kérelmező körülményeit, pl.: családban vagy egyedül élő, háztartás nagysága stb.), de egyéb szelekciós szempontok pl.: a fogyatékoság mértéke, az ápolási-gondozási szükséglete is működnék.

2017. évben

A lakásfenntartási támogatás az egyik legfontosabb pillére a helyi segílyezésnek, mely egy jól körülhatárolt szükségletre reagál, abból a célból, hogy a családoknak a támogatás segílyt

⁴ Nyíregyháza Város Életminősége 2023-2024, Kutatási zárójelentés

nyújtson a lakhatást leginkább veszélyeztető közüzemi kiadások finanszírozásához. A minimálbér/garantált bérminimum és a nyugdíjak emelésével fennállhat a veszélye annak, hogy a jövedelemhatáron lévő jogosultak jogosultsága megszűnik, ezért ennél a támogatási formánál minden évben az egy főre jutó jövedelemhatár emelésére került sor.

2018. évben

Ebben az évben is emelkedett a minimálbér és bérminimum, valamint 3 %-kal a nyugellátások mértéke is, így a rendkívüli települési támogatás keretében adható kelengyetámogatás esetén az egy főre jutó havi jövedelem összeghatára az öregségi nyugdíjminimum 300 %-ában (85.500 Ft), az adható támogatás mértéke pedig 10.000 Ft helyett 15.000 Ft-ban került meghatározásra. A temetési költségekre igényelt rendkívüli települési támogatás esetén a jövedelemhatár az egyedülélők esetén 300 %-ra emelkedett a korábbi 260 %-ról.

A lakásfenntartási támogatás esetén minden kategóriában az adható támogatás mértéke és két kategóriában a jövedelemhatár emelkedett. A módosítással a legrosszabb anyagi helyzetben lévők havonta 7200 Ft támogatást, míg a jogosultak között a legkedvezőbb helyzetben lévők (76950 Ft/fő) havi 2900 Ft-ot kaptak. Az adósságkezelési szolgáltatás esetén szintén a jövedelemhatárt kellett emelni, többszemélyes háztartás esetén 230 %-ra, az egyedül élő esetén 250 %-ra.

A nyíregyházi lakóhellyel rendelkező alap-, vagy középfokú tanintézettel tanulói jogviszonyban álló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére az Önkormányzat helyi autóbusz-közlekedési támogatást nyújt, melynek mértéke a rászorultságtól függően különböző. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult családokban a bérletjegyek árának megtérítése összegének 30%-ról 50%-os mértékű emelése történt, ezzel is támogatva a szociálisan rászorult alap, vagy középfokú oktatási intézményben nappali tagozaton tanulmányokat folytató gyermekeket.

2019. évben

Az Önkormányzat különböző típusú pályázati programokat valósít meg. Most kiemeljük a „Közösen a kiútért” című, TOP-6.9.1-16-NY1-2017-00001 azonosító számú pályázatot, tekintettel arra, hogy a pénzbeli és természetbeni ellátások rendszerét is érintette.

A projekt átfogó célja Nyíregyháza leszakadó és leszakadással veszélyeztetett városi területein élők közösségi és egyéni szintű társadalmi integrációja, aminek eredményeként a hátrányos helyzetű emberek életlehetőségei javulnak. A projekt keretében több projekt elem valósult meg, specifikus céljai között szerepelt a javuló foglalkoztathatóság elérése. A hátrányos helyzet mérséklésének egyik eszköze e tekintetben a rendszeres munkajövedelemhez juttatás. Ennek érdekében azok a képességeket és készségeket kellett javítani, amelyek szükségesek a tartós munkavállaláshoz, amely nemcsak a háztartások kiegyensúlyozott pénzügyi helyzete miatt fontos, hanem az önbecsüléshez, a társadalmi elismertséghez és a példamutatáshoz is nagymértékben hozzájárul. A projektben megvalósuló képzési és munkaerő-piaci szolgáltatási programelem célja a foglalkoztathatóság komplex javítása a munkaerő-piaci integráció érdekében, melynek célcsoportja a szegregátumok munkavállalói korú lakossága, kiemelten a nyilvántartott álláskereső és a közfoglalkoztatottak. A foglalkoztathatóság javítását célzó komplex programelem keretében egyfelől képzések megvalósítására került sor a célcsoport számára, másfelől olyan munkaerő-piaci szolgáltatásokat biztosított számukra a projekt, amelyek célja az, hogy hatékonyan segítsék munkakeresésüket és tartós munkavállalásukat (pl. információnyújtás, pályaválasztási vagy álláskereső tanácsadás).

A képzések jellemzői (induló, záró létszám)

képzés megnevezése	képzésben résztvevők létszáma (induló létszám, fő)	szakképesítést igazoló bizonyítványt szerzett személyek száma (fő)	lemorzsolódott (fő)
7-8 osztályos általános iskolai felzárkóztató képzés	18	14	4
tisztítástechnológiai szakmunkás	25	21	4
családellátó	25	21	4
burkoló	26	16	10
kézapoló és műkörömpépítő	26	7	19
festő, mázoló tapétázó	29	26	3
Összesen	149	105	44

Forrás: TIT Jurányi Lajos Egyesület, szakmai beszámoló

Összesen 140 fő kezdett tanulmányokat, amelyből 14 fő a 8 általános iskolai végzettséget szerezte meg, 91 fő pedig szakképesítést igazoló bizonyítványt szerzett.

A projekt céljainak elérését szolgálta, hogy célcsoport tagjainak részvételi hajlandóságát havi 80.000.-Ft. összegű megélhetési támogatással segítette az Önkormányzat. A támogatásra jogosultság feltételei helyi rendeletben kellett szabályozni. A képzések ideje alatt az akcióterületen élő lakosság részére pénzbeli támogatásként kifizetett összeg összesen 50 424 400 Ft volt.

A minimálbér és garantált bérminimum, valamint a 2,7 %-kal növekvő nyugellátások mértékének emelkedése okán - a segélyezési jövedelemhatárok emelése ellenére is - tovább csökkent az egyes támogatás típusokat igénybe vevők száma, mely a lakosság jövedelmi, anyagi helyzetében végbement kedvező változásokra vezethető vissza. Ugyanakkor ez a kedvező folyamat lehetőséget adott arra, hogy nemcsak a jövedelemhatárt, hanem az adható összegeket is emelkedjenek. Cél volt a leghátrányosabb helyzetben élők hatékonyabb támogatása, ezért a méltányossági ápolási díj összege, valamint a háztartások esetén a lakásfenntartási támogatás összege emelkedett. A kötelezően nyújtandó rendkívüli települési támogatás családok értékhatárának emelésére is sor került, ezzel is hathatósabban segítve a tartósan vagy időszakosan létfenntartási gondokkal küzdő családokat. Továbbá a felsőoktatásban jelenleg hallgatói jogviszonyban állók félvévenkénti nagyobb összeggel történő támogatását biztosította az önkormányzat és ezen kör jogosultsági jövedelemhatárát is megemelte abból a célból, hogy tanulmányaik költségeit enyhítse.

A súlyos betegségben szenvedő ápolási tevékenységet végzők számára nyújt nagyobb anyagi hozzájárulást a méltányossági ápolási díjon felül adható kiegészítő ápolási díj, melynek kiterjesztése a gyermekek otthongondozási díjában részesülőkre is megtörtént, hogy azon méltányossági ápolási díjban részesülők, akik napi 3 órát elérő vagy meghaladó ápolási-gondozási tevékenységet végeznek kiegészítő ápolási díjat kapjanak, részben kompenzálva azt a fáradhatatlan tevékenységet, amelyet nap mint nap hozzátartozójuk gondozása terén ellátnak.

2020. évben

202. márciustól a legnagyobb kihívást a koronavírus okozta világjárvány jelentette. Magyarország Kormánya a 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: Vr.) az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó SARS-CoV-2 koronavírus-

világjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki.

Az 556/2020. (XII. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) a veszélyhelyzet ideje alatt teendő, egyes szociális és gyermekvédelmi ellátásokkal kapcsolatos intézkedésekről, valamint a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásoknak a veszélyhelyzet ideje alatt elrendelt működési rendjéről tartalmaz a különleges jogrendre tekintettel eltérő szabályokat a szociális és gyermekvédelmi hatósági eljárásokra, és egyes intézményi szolgáltatásokra nézve. A Rendelet ugyanakkor kizárólag azon szociális támogatási formák, ellátások és eljárások esetében tartalmaz különleges szabályokat, amelyek a fővárosi és megyei kormányhivatal járási hivatalainak hatáskörébe tartozik.

A Polgármesteri Hivatal a 2020. tavaszán elrendelt veszélyhelyzet ideje alatt a fentiek révén - az akkor bevezetett szabályozás jellege, és személyi hatálya a jelenlegivel megegyezett - egyeztetést folytatott az érintett szakminisztériummal, melynek eredményeként az Emberi Erőforrások Minisztériuma Támogatási és Foglalkozási Rehabilitációs Főosztály Segélyek és Támogatások Osztálya tájékoztatása szerint a helyi önkormányzatoknak saját hatáskörben kell intézkedniük az egyes támogatásformákra nézve eltérő szabályok bevezetéséről.

A veszélyhelyzet meglévő és a közeljövőben bekövetkező társadalmi és gazdasági hatásai, valamint a személyes kontaktálódás csökkentése, és járvány további terjedésének megakadályozásának elősegítése indokolta azt, hogy Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a szociális ellátások – így különösen a személyes kontaktussal járó új kérelmek benyújtása, időszakos felülvizsgálatok lefolytatása, valamint a méltányossági ápolási díj kapcsán az ápolási-gondozási szükséglet vizsgálata - vonatkozásában különleges intézkedéseket vezessen be.

Ezen túlmenően, s az elmúlt évekhez hasonlóan 2020. évben is emelkedett a minimálbér és bérminimum, valamint 2,8 %-kal növekedett a nyugellátások mértéke is, így a segélyezés kapcsán a jogosultsági jövedelemhatárt és az adható támogatás mértékén emelt ebben az évben az önkormányzat.

2021. évben

Az egy főre eső jövedelem felső értékhatárán elhelyezkedő családok és személyek, akik a minimálbér és a garantált bérminimum, valamint 3 %-kal növekvő nyugellátások mértékének emelése révén kikerülnének a segélyezés rendszeréből több támogatási formának (helyi lakásfenntartási támogatás, rendszeres gyógyszer-támogatás a családos jövedelemhatárt, rendkívüli települési támogatásnál a létfenntartásra kérhető ellátás tekintetében) az emelését az egy főre jutó havi jövedelem értékhatárát tekintve hajtotta végre az önkormányzat. Továbbá a rendszeres gyógyszer-támogatás esetén a támogatás mértékének az emelése is megtörtént, így a jövedelmi helyzettől függően havi 3000.-Ft-tól 6000.-Ft-ig terjedő támogatást nyújthat a rászorulóknak.

A mindennapi segélyezési gyakorlat során szerzett tapasztalatok és az időközben felmerülő egyedi esetek szabályozása céljából szükségesnek tartotta az önkormányzat egy új támogatási forma (egészségügyi szűrési támogatás) bevezetését a rendkívüli települési támogatáson belül, mely az egészségi állapot fenntartásához, illetve visszaállításához kíván segítséget nyújtani az arra rászorulóknak.

A helyi adósságkezelési-szolgáltatásra való jogosultsághoz való hozzájutás feltételeként az alsó jövedelem-korlát kikerült a jogosultsági feltételek köréből, abból a célból, hogy azok az egyszerűsített foglalkoztatásból élő háztartások is jogosulttá váljanak a támogatásra, akik

közüzemi díjhátralékuk kifizetésétől nem zárkoznak el. (Szt. 4. § (1a) bekezdés 7. pontja alapján az egyszerűsített foglalkoztatásból származó jövedelmet nem lehetett jövedelemként figyelembe venni).

2021. január 01-jétől módosításra került az Szt. havi rendszerességgel nyújtott települési támogatásokra vonatkozó szabályozása. Az ápolási célú települési támogatást érintő rendelkezések közti összhang megteremtése érdekében módosították az ápolás céljára megállapított települési támogatás maximális összegét, melyet nem a mindenkori legkisebb öregségi nyugdíjminimumban, hanem az ápolási díj alapösszegében határoztak meg. Ennek következményeként, ha a települési önkormányzat ápolási díjként az ápolási díj alapösszegének (2021. évben: 41.335-Ft.) legalább 80%-át nyújtja, a társadalombiztosítási tárgyú törvények vonatkozásában is ápolási díjnak minősül, feltéve, ha az ellátás önkormányzati rendeletben szabályozott havi összege eléri az ápolási díj központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott alapösszegének a 80%-át.

A fenti jogszabály figyelembevételével az önkormányzat a méltányossági ápolási díj vonatkozásában a havi adható támogatás mértékét 28.500.-Ft-ról bruttó 35.000.-Ft-ra emelte, mely alapján az ellátás szolgálati időnek minősül és egészségügyi szolgáltatásra jogosít.

2022. évben

2022. év kezdetével jelentős mértékben emelkedett a minimálbér és a garantált bérminimum, a több éve fennálló pandémiás helyzet miatt a piaci viszonyokban jelentős változások, és áremelkedések következtek be, valamint növekedett a nyugellátások mértéke és volumene is. A méltányossági ápolási díj vonatkozásában az adható támogatás mértéke 80%-ról 100%-ra emelkedett, helyi lakásfenntartási támogatás, adósságkezelési szolgáltatás és rendszeres gyógyszer-támogatás esetén az egy főre jutó havi jövedelem értékhatára, az utóbbi támogatási formánál a támogatás mértéke emelkedett, így a minimális adható havi támogatás 3500.-Ft. a maximális havi 6500.-Ft. a jogosultság esetén egy éves időtartam tekintetében.

A kötelezően nyújtott rendkívüli települési támogatás esetén az egy főre jutó jövedelem jogosult értékhatárát, valamint az élethelyzetekre bontott kategóriáit tekintve a temetési hozzájárulásként, az egészségügyi szűrési támogatáson belüli onkológiai gyógykezeléshez, és a szelektíven nyújtott kelengyetámogatás adható mértéke emelkedett.

A korábbi évek gyakorlati tapasztalatai alapján a karácsonyi támogatás folyósításának megkönnyítése érdekében indokoltá vált a támogatásra jogosultak számára azon lehetőség biztosítása, hogy meghatározott időpontig, külön bejelentés útján, a személy- és lakcímnnyilvántartásban rögzített lakóhelyüktől eltérően, a bejelentett tartózkodási helyükre kerüljön számukra a támogatás kiszállítása.

2023. évben

A minimálbér, garantált bérminimum és a nyugdíjak emelése az Ör-ben szabályozott ellátási formák (méltányossági ápolási díj, rendkívüli települési támogatás, helyi lakásfenntartási támogatás, helyi adósságkezelési szolgáltatás) jogosultsági feltételeként meghatározott egy főre jutó havi jövedelem összegének, illetve a támogatás mértékének a szociális vetítési alap meghatározott %-ában történő emelését indokolta.

Ez évtől 2 új típusú támogatást vezetett be az Önkormányzat. A rendkívüli települési támogatáson belül az étkezési térítési díjtámogatás bevezetését az ételmezési nyersanyagköltségek emelkedése indokolta. A támogatás azon általános és középiskolai

korosztály részére nyújt támogatást, segíti a mindennapi étkezést az iskolában, akik egyéb módon nem részesülnek étkezési kedvezményben.

A 75. életévét betöltött időskorú lakosoknak a lakás fenntartásához kapcsolódó költségek kiegyenlítése nehézséget jelent, így azon háztartások számára, akik helyi lakásfenntartási támogatásra nem jogosultak, de jövedelmi/vagyoni helyzetük/életkoruk a rendeletben meghatározottnak megfelel és saját jogon öregségi teljes nyugdíjra jogosultak rezsiköltség-támogatás állapítható meg.

Az elmúlt évek világgpiaci-gazdasági folyamatai okán szükségessé vált a karácsonyi támogatás összegének emelése annak érdekében, hogy a támogatás az elkövetkezőkben is az eddigiekben megszokott minőségben és színvonalon kerülhessen az arra jogosultak részére. A karácsonyi támogatás évente egy alkalommal, 4.000.- Ft összegben, természetbeni ellátásként, külön kérelem benyújtása nélkül állapítható meg.

2024. évben

A minimálbér, garantált bérminimum, a nyugdíjak, valamint egyéb rendszeres pénzellátások összegének emelkedése következtében a támogatások jogosultsági feltételeként előírt egy főre eső jövedelem emelése történt meg.

Az elmúlt évek világgpiaci-gazdasági folyamatai okán az univerzális tanszertámogatás összegének emelése nettó 2.000.-Ft-ról 3.000.- Ft/fő mértékre módosult, annak érdekében, hogy a támogatás az elkövetkezőkben is az eddigiekben megszokott minőségben és színvonalon kerüljön folyósításra az arra jogosultak részére.

A gyermekvállalás, valamint a családalapítás támogatását elősegítendő az Önkormányzat által az eddigiekben szociális rászorultságtól függően nyújtott kelengyetámogatás szabályrendszerének megváltoztatása vált szükségessé a támogatásra szociális rászorultságtól függetlenül, így valamennyi Nyíregyházán állandó lakóhellyel rendelkező újszülött jogán annak szülője, külön kérelemre, a gyermek születésekor igényelheti ezt a támogatási formát. A támogatás mértéke – az előző évek demográfiai adatait figyelembe véve - 20.000.- Ft-ban került megállapításra gyermekenként. 2024. március 1-től 2024. július 31-ig 224 szülő részére került megállapításra összesen 4.540.000.-Ft. összegben.

A rendkívüli települési támogatás kategóriáját szélesítette, amikor a Közgyűlési döntés értelmében bevezetésre került szelektív támogatásként – a beiskolázási költségek enyhítése céljából - az iskolakezdési támogatás igazoltan nyíregyházi székhelyű általános iskolába beiratkozott, állandó nyíregyházi lakcímmel rendelkező felső tagozatos általános iskolai tanuló (5-8 évfolyam) részére. A támogatás mértéke gyermekenként 7.000.-Ft. A támogatás iránti kérelem évente egy alkalommal augusztus 01. és október 31. között nyújtható be. A határidő mulasztása jogvesztő.

Nyíregyháza közigazgatási területén
rendszeres települési támogatásban részesülők száma⁵

Támogatás típus	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
helyi lakásfenntartási támogatás	1905	1487	1230	1043	848	694	596
helyi adósságkezelési szolgáltatás	143	95	71	39	32	28	22
méltányossági ápolási díj	386	292	278	243	217	186	170
kiegészítő ápolási díj méltányossági ápolási díjhoz	-	-	115	109	74	66	58
kiegészítő ápolási díj halmozottan fogyatékos személyt ápoló számára	57	58	61	57	57	55	49
rendszeres gyógyszer-támogatás	586	448	400	362	285	241	195

Forrás: saját szerkesztés

Nyíregyháza közigazgatási területén
rendkívüli települési támogatáshoz kapcsolódó esetszám⁶

Támogatás típus	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
rendkívüli települési támogatás létfenntartásra	6109	5193	5112	3913	2428	1234	1678
rendkívüli települési támogatás étkezési térítési díjtámogatásként	-	-	-	-	-	-	11
rendkívüli települési támogatás felsőfokú tanulmányokat folytató nappali tagozatos hallgató részére	48	29	27	24	26	24	19
rendkívüli települési támogatás eseti gyógyszer-támogatásként	143	74	66	51	174	236	145
rendkívüli települési támogatás temetési hozzájárulásként	225	209	193	153	134	152	134
rendkívüli települési támogatás egészségügyi szűrési támogatásként	-	-	-	-	-	2	8

⁵ A táblázat nem tartalmazza az elutasító és megszüntető döntések számát, a hatósági munka során kiadott hatósági bizonyítványok és igazolások számát, a végrehajtási ügyek, az eljárást megszüntető és elutasító döntések, egyedi levelezések számát, a köztemetési eljárásokat, az univerzális ellátásokat, a Gyvt. szabályai szerint nyújtott támogatásokat, valamint a rendkívüli települési támogatásnál nem a jogosultak számát tartalmazza, hanem az esetszámot.

⁶ A táblázat nem tartalmazza az elutasító és megszüntető döntések számát, a hatósági munka során kiadott hatósági bizonyítványok és igazolások számát, a végrehajtási ügyek, az eljárást megszüntető és elutasító döntések, egyedi levelezések számát, a köztemetési eljárásokat, az univerzális ellátásokat, a Gyvt. szabályai szerint nyújtott támogatásokat, valamint a rendkívüli települési támogatásnál nem a jogosultak számát tartalmazza, hanem az esetszámot.

rendkívüli települési támogatás képzési megélhetési támogatásként	-	-	302	391	80	-	-
átmeneti képzési megélhetési támogatás (veszélyhelyzeti intézkedés kapcsán)	-	-	-	103	-	-	-
rendkívüli települési támogatás kelengyetámogatásként (szelektív)	12	17	14	11	5	8	1
rendszeres rendkívüli települési támogatás	26	19	21	11	8	13	20

Forrás: saját szerkesztés

Fentiekén túlmenően természetbeni támogatásként az önkormányzat feladatköréhez tartozik a köztemetés ügyek intézése. Az Szt. 48. §-a (1) bekezdése alapján a haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzat képviselő-testülete – a halálesetről való tudomásszerzést követő huszonegy napon belül – gondoskodik az elhunyt személy közköltésén történő eltemettetéséről, ha nincs vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik. 2017.01.01-től 2023. 12. 31-ig összesen 375 esetben került a köztemetés elrendelésre.

A gyermekvédelem körébe tartozó rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma nagyságrendileg a lakásfenntartási támogatáshoz hasonló mértékű volt.

15. táblázat

Nyíregyháza városban rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak száma

	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	2741	1922	1502	1071	1273	1467	1051
pénzbeli támogatás (korábban Erzsébetutalvány formájában)	augusztus	2741	2087	1682	1348	1134	800
	november	2454	1942	1539	1094	2275	716

Forrás: saját szerkesztés

A kedvezményben részesülők számának csökkenése évek óta megfigyelhető Nyíregyházán, mely mögött részben a jogosultsági jövedelem határának állandósága, részben pedig a kedvezményhez kapcsolódóan igénybe vehető más támogatások és a demográfiai változások állnak.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek – függetlenül attól, hogy hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű – jogosult:

- az ingyenes tankönyvre,
- a bölcsődében, óvodában és az iskola 1-8. évfolyamán az ingyenes gyermekétkeztetésre,
- a szünidei gyermekétkeztetésben való részvételre,
- egyéb kapcsolódó juttatásra, illetve kedvezmény igénybevételére.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek egy évben két alkalommal pénzbeli támogatásban részesülnek, melynek értéke 6.000-6.500 Ft/fő/alkalom.

A gazdasági válság hatására a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez való jogosultsági értékhatár 2022. évben központi szinten emelésre került. A jövedelmi értékhatár a szociális vetítési alap 130%-áról 165%-ra, s az egyedül nevelő szülő vagy tartósan beteg gyermeket nevelők esetében 135%-ról 180%-ra emelkedett.

A Gyvt-ben szabályozott ellátásokon túl a települési önkormányzat képviselő-testülete a hatáskörébe tartozó pénzbeli ellátásokat kiegészítheti, és a szociálisan rászorultak részére – a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint – más pénzbeli támogatásokat is megállapíthat.

Ennek keretében a nyíregyházi lakóhellyel (állandó lakcím) rendelkező, alap-, vagy középfokú tanintézetben tanulói jogviszonyban álló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek igénye szerint helyi járatú autóbusz-közlekedési támogatásra jogosult.

16. táblázat

Helyi járatú autóbusz-közlekedési támogatásra jogosultak száma

2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
341	543	465	254	209	207	148

Forrás: saját adat

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, illetve szülője, vagy más törvényes képviselője által beszerzett bérletigazolvány és bérletjegy ellenértékének 50%, a halmozottan hátrányos helyzetű jogosult, illetve szülője, vagy más törvényes képviselője által beszerzett bérletigazolvány és bérletjegy ellenértékének 80 %-át téríti az önkormányzat a lejárt bérletjegy átadása ellenében a szülő, törvényes képviselő részére.

Az önkormányzat 2016. 01. 01-től a szünidei gyermekétkeztetés keretében a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja a déli meleg főétkezést a jogszabályban felsoroltak szerint (szülő, törvényes képviselő kérelmére az őszi, téli és tavaszi szünet valamennyi munkanapján, a nyári szünetben legalább 43 munkanapon). Az étkeztetés lebonyolításában minden évben a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ működik aktívan közre.

Az étkezésre jogosultak száma a nyári időszakban a legmagasabb, mivel ekkor a bölcsődéseket és óvodásokat is figyelembe kell venni az intézmények zárva tartási idejére. A kihasználtságra pozitív hatással bír, hogy a korábbi évekhez hasonlóan az ételt házhoz szállítással biztosította az Önkormányzat. Fontos megemlíteni, hogy a rezsiválság miatt változott a 2022/2023 tanév rendje. A 2022. szeptember 29-én megjelent 368/2022. (IX. 29.) - a tanév rendjére alkalmazandó veszélyhelyzeti szabályokról szóló Kormányrendelet alapján őszi szünet a 2022/2023. tanévben nem adható ki. Ennek értelmében - tekintettel arra, hogy elmaradt az őszi szünet - a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére a szünidei étkeztetés nem valósult meg. A gyermekek ellátása az intézményi étkeztetés keretében rendes menetrend szerint biztosított volt. A kormány döntése értelmében, az őszi szünet elmaradt, azonban hosszabb lett a téli szünet, mely szünidei étkeztetés tekintetében 11 munkanapot foglalt magába.

A támogatásokra kifizetett összegek 2017-2023 években (Ft)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Helyi járatú autóbusz-közlekedési támogatásra	1 151 771	1 417 060	1 552 590	1 037 705	744 875	928 079	653 335
Üdültetési támogatás	1 770 000	1 760 000	2 040 000	1 510 000	1 400 000	1 770 000	1 950 000
tanszercsomag	8 999 220	8 715 375	8 522 970	8 521 064	11 744 960	11 549 380	11 356 340
Szünidei étkezés	18 182 771	30 277 198	27 015 652	25 407 291	29 563 726	32 203 190	34 803 812
Egyszeri támogatás	32 607 500	25 978 500	20 331 000	15 471 500	14 411 500	12 936 500	9 647 000

Forrás: saját adat

Az Önkormányzat jogszabályok által kötelező ellátások mellett önként vállalt feladatként több típusú támogatást, juttatást is biztosít (ezek részben a rászorultság vizsgálatával, részben univerzális ellátásként kerülnek szabályozásra) a települési támogatáson felül.

Így minden évben megszervezi a nyári táboroztatást, üdültetési támogatást, tanszertámogatást is.

A gyermekek nyári táborozását, hasznos időtöltését az Önkormányzat több módon is támogatja évek óta. Egyik formája a Szigligeti Gyermeküdülőben megvalósuló üdültetés. Az elmúlt évek során egyre több gyermek számára biztosított a felhőtlen, élményekben gazdag, kellemes kikapcsolódás a Balaton partján. A részvételi lehetőség minden nyíregyházi lakóhellyel rendelkező diák számára biztosított volt, aki nyíregyházi székhelyű, alapfokú iskolában tanul, függetlenül a fenntartó intézmény státuszától.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a város általános iskoláiba járó, nyíregyházi bejelentett lakcímmel rendelkező gyermekek számára évek óta biztosítja a nyári napközis tábort, a gyermekek érdeklődésének megfelelően. A táborozás során a szülőknek csak az étkezésért kell fizetniük, de minden év közben járó étkezési kedvezményt a táborozás során is igénybe lehet venni. Minden jelentkező gyermek egy turnus támogatott helyre jelentkezhet, második vagy több turnusban való részvétel önköltséges áron vált lehetővé.

A táborokban a gyermekeket igényeiknek és életkori sajátosságaiknak megfelelő programok várják.

Nyíregyháza Önkormányzata évek óta csatlakozik a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázathoz, amelyet felsőoktatásban résztvevő hallgatók, valamint a felsőoktatási tanulmányokat kezdő tanulók vehetnek igénybe. Az ösztöndíj elméletileg három forrásból épül fel: települési önkormányzatok által nyújtott támogatás; a megyei önkormányzatok által nyújtott támogatás és a felsőoktatási intézményi támogatás. Az elmúlt években több száz hallgató tanulását segítette az Önkormányzat a havi rendszerességgel ösztöndíjjal. (2017. évben 141 fő, 2018. és 2019. évben 85-85 fő, 2020. évben 90 fő, 2021. évben 78 fő, 2022. évben 84 fő, 2023. évben 64 fő)

A fenti lehetőségen felül igénybe vehető a Rászoruló Hallgatókért Közalapítvány egyszeri vissza nem térítendő támogatása felsőfokú tanulmányokat folytató hallgatók részére. A Közalapítvány Kuratóriuma két alkalommal tesz közzé felhívást támogatás elnyerésére. A Kuratórium a pályázatok elbírálását követően 25.000-60.000 Ft összegű támogatást állapít meg, mely az elmúlt időszak alapján a támogatásra jogosultak száma az alábbiak szerint alakult: 2017. évben 58 fő, 2018. évben 73 fő, 2019. év 54 fő, 2020. év 30 fő, 2021. év 39 fő, 2022. év 70 fő, 2023. év 44 fő.

Az első lakáshoz jutók támogatása programnak a célja a munkaerő megtartása, biztosítása, a szakképzett fiatalok helyben maradásának elősegítése, és mindezekon keresztül - a város gazdasági potenciáljának fokozása érdekében - helyi szinten támogatni a fiatalok, a fiatal családok otthonteremtését.

18. táblázat

Jogosultak száma első lakáshoz jutó támogatás tekintetében

	2019.05.15-től	2020.	2021.	2022.	2023.
jogosultak száma (fő)	29	59	49	19	8
kifizetett összeg (Ft.)	13.550.000.-	27.050.000.-	22.550.000.-	9.450.000.-	3.600.000.-

Forrás: saját szerkesztés

2018. évben a települési önkormányzatok feladatkörét gyarapította az a Kormányzati intézkedés, amely a téli rezsicsökkentésben korábban nem részesült, a vezetékes gáz- vagy távfűtéstől eltérő fűtőanyagot felhasználó háztartások egyszeri természetbeni támogatásban részesítésének megszervezését, lebonyolítását írta elő. Az igénybejelentések alapján 12.816.000,- Ft vissza nem térítendő támogatásban részesült az Önkormányzat, mely háztartásonként 12 000 forint összegű természetbeni támogatás nyújtására biztosított pénzügyi keretet. Tekintettel arra, hogy a téli rezsicsökkentésben korábban részesült személyeknek fűtőanyag átvétellel kapcsolatos költsége nem jelentkezett, indokolt volt a támogatásban részesített személyek részére 2.000 Ft összegű további támogatás megállapítása, az átvétellel jelentkező költségek megfelelő kompenzálására. A szállítási költség kompenzálására határozati döntés született, s ezt követően került az ügyfél számára – utalással - kifizetésre a meghatározott összeg.

19. táblázat

Téli rezsicsökkentési támogatás 2019. év

fűtőanyag	fűtőolaj	palackos gáz	pellet/brikett	szén	tartályos gáz	tűzifa
jogosultak száma (fő)	1	77	114	49	3	824

Forrás: saját szerkesztés

Az Önkormányzat minden évben megszervezi a szociális alapon történő tűzifaosztást, egyrészt a Nyíregyházi NYÍRVV Nonprofit Kft. Tűzér utcai telephelyén, másrészt külterületeken, helyszíni csomózásos módszerrel. A tűzifa osztás megszervezésében és lebonyolításában a Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ aktívan részt vesz. Amennyiben a kihűlés veszélyével fenyegetett személyről érkezik az intézménybe jelzés akár a lakosság, akár észlelő- és jelzőrendszeri tagtól (például rendőrségtől), az érintett személlyel történő kapcsolatfelvételt követően részesül juttatásban az érintett személy vagy háztartás.

Az intézményhez érkező igénylések esetében az alábbi tényezőket vizsgálják:

- szociális rászorultság – új ügyfél esetében környezettanulmány készítése,
- fatüzeléses fűtési lehetőség a kérelmező bejelentett címén,
- működő gázfűtés kizáró ok,
- egy háztartásban csak egy kérelem kerül befogadásra,
- az előző évek során a kérelmező átvette a számára kicsomózott tűzifát.

Évente a NYÍRVV Nonprofit Kft. által kitermelt fa mennyisége kb. 4500 q, amelyből 1000 q a krízis (rendkívüli hideg) időszakban szolgál tartalékkul. A külterületi osztások során az önkéntesek bevonása nagy segítséget jelent, így az idős lakosságot tehermentesíteni lehet a pakolás és a házhozszállítás nehézségei alól.

A tűzifa osztás jellemzői az elmúlt 2 évben

	NYÍRVV telephelyén átvett tűzifa mennyisége (mázsa)	kiszállított tűzifa mennyiség (mázsa)	összesen
2022-2023	2 220	1 105	3 325
2023-2024	1 840	1 620	3 460

Forrás: saját adat

RÉS Közalapítvány

A Rászoruló Életének Segítése Közalapítványt Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata 1995-ben alapította. A Közalapítvány célja a Nyíregyháza és a csatlakozó Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei települések közigazgatási területén, valamint a csatlakozó önkormányzati alapítású közszolgáltató tevékenységet folytató, illetve a lakhatással kapcsolatos szolgáltatást nyújtó, önkormányzati alapítású gazdasági társaságok ellátási területén élő azon lakóinak megsegítése, akik önhibájukon kívül szociálisan nehéz helyzetbe kerültek, közüzemi díjaikat nem, vagy csak nagy nehézségek árán képesek kiegyenlíteni és emiatt létfenntartásuk veszélyeztetetté válik. Az Alapítványnál 2013-tól a Nyírségvíz Zrt. és a NYÍRVV szolgáltatóknál felhalmozódó kintlévőség kezelésére van lehetőség.

A támogatás két formája:

- A korrektív jellegű hátraléktámogatás: A díjhátralékkal rendelkező kérelmezők esetében a két évnél nem régebbi tartozásra lehet támogatást igényelni, melynek mértéke a tartozás 2/3-a maximum 150.000.- Ft különös méltánylás esetén 200.000.- Ft.
- A preventív jellegű alapdíj támogatás: A támogatás mértéke egy évi alapdíj, ami a víz- és csatornadíj számlákon kerül jóváírásra, azaz a támogatott felhasználó helyett egy évig az Alapítvány fizeti meg az alapdíjat.

Támogatás feltétele

A támogatás alapvető feltétele a rászorultság igazolása. A támogatási kérelem kedvező elbírálásának a feltétele:

- A kérelmezőnek állandó lakóhellyel kell rendelkeznie azon a településen, ahol a szolgáltatást igénybe veszi,
- a háztartás egy főre jutó nettó jövedelme nem haladhatja meg a 120 000 Ft-ot,
- egyedülálló, rokkant, súlyosan fogyatékos, tartósan beteg, 70 év feletti felhasználó esetében 140.000 Ft-ot.

Nyíregyházi lakosok vonatkozásában a RÉS Közalapítvány által nyújtott támogatás 2017-2021. évben

Szolgáltató	Támogatott kérelmek száma (db)					Támogatás összege (Ft)				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Nyírségvíz Zrt.	44	40	17	24	12	229.604	627.608	223.656	389.912	97.116
Nyírvv Kft.	10	7	8	8	4	204.700	559.831	678.485	549.700	250.000
Összesen	54	47	25	32	21	434.304	1.187.439	902.141	939.612	347.116

Forrás: RÉS Közalapítvány, saját szerkesztés

2022-ben a támogatott kérelmek száma 11 db volt, 2023-ban 16 db. A támogatás összege 2022-ben 90 744 Ft, 2023-ban 1 071 616 Ft volt.

A támogatáshoz jutás feltétele, hogy a RÉŠ által támogatásba bevont tartozáson felüli hátralék összegére az adós a hitelező szolgáltatóval részletfizetési megállapodást köt. Ennek feltételeit – egyedi elbírálás alapján – az adós jövedelmi viszonyai és a tartozás mértéke határozza meg.

Amennyiben a részletfizetési megállapodás megkötését az adós nem vállalja, az alapítványi támogatást nem veheti igénybe. Ezen feltétel teljesítése okozza leginkább a benyújtott kérelmek fokozatos csökkenését. A benyújtott kérelmek esetleges elutasítására a meghatározott jövedelemhatár – egyedi méltánylason felüli – túllépése esetén kerül sor.

Összefoglalásként elmondható, hogy a települési önkormányzatoknak alapvetően az alapellátás biztosítása a feladata. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata azonban törekszik arra, hogy a jogszabályban meghatározott tevékenységét további támogatásokkal, szolgáltatásokkal egészítse ki a lakossági igényeknek megfelelően.

A segélyezési rendszer széles palettája által nyújtott lehetőségek célja, hogy elősegítsék a döntést az ellátást igénylők és a szociális szakemberek számára. Lényeges, hogy a területi és önkormányzati szociális közigazgatás szervei, az önkormányzati és egyéb fenntartású szervezetek a hozzájuk fordulókat globálisan lássák, s tudjanak hathatós segítséget nyújtani a rászoruló helyi lakosságnak. Ehhez viszont elengedhetetlen egymás munkájának ismerete, valamint az, hogy az önkormányzati autonómiát pozitív módon használva helyi szinten – a költségvetés keretein belül - próbálja meg a különböző támogatási formákat egymásra építeni (pl.: kiegészítő ápolási díj halmozottan fogyatékos személyt ápolók számára, három körben nyújtható adósságcsökkentési támogatás) esélyt adva arra, hogy az valóban célzott, s eredményes segítséget adjon, a szegénység kockázata enyhüljön.

Az önkormányzati támogatásokon túl a lakosság a járási hivataloktól igényelhet különböző támogatásokat. A jövedelmi és a foglalkoztatási mutatók javulása következtében csökken az egyes támogatás típusokat igénybe vevők száma, amely nemcsak Nyíregyháza vonatkozásában, hanem járási szinten is megfigyelhető.

22. táblázat

Nyíregyháza közigazgatási területén
a Járási Hivatal által biztosított támogatásban részesülők

Nyíregyháza (1720)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos létszáma (fő)	992,02	798,68	632,3	502,92	475,29	365,24
Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos létszáma (fő)	119,31	109	105,52	104,41	96,83	89,75
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők (alanyi és normatív alapon kiadott) (fő)	4929	4988	3416	3156	2597	3202
Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos létszáma (fő)	42,88	36,65	37	37,87	37,99	39,4

Forrás: TEIR

A már említett „Nyíregyháza Életminősége” kutatásban feltett kérdésre - *A megállapított segély megoldotta-e a problémáját* – a válaszadók közel fele (45%-a) mondta, hogy a segély nem oldotta meg a problémáját, 35,5%-uknak pedig csak részben. Az előző felmérés során hasonló adatokat mértek azzal, hogy a válaszadók 19,3%-a mondta azt, hogy a segély teljes mértékben megoldotta a problémáját. Ezek az adatok arra utalnak, „hogy a segély önmagában nem elegendő segítség és komplexebb segítségnyújtásra van szükség, illetve azzal is magyarázható, hogy a kapott segély nem volt elegendő.”

A komplex segítségnyújtásban a szociális és gyermekjóléti ellátórendszerben működő szolgáltatások, valamint tágabb értelemben egyéb szolgáltatások (pl. egészségügyi alapellátás) működnek közre. A segítségnyújtás komplexen így érthető, a különböző rendszerek együttműködése szükséges a problémák megoldásához.

II.1.6. Családvédelmi koordináció

Magyarországon 2009. év óta külön törvény rendelkezik a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról, melynek alapvető célja, hogy még azt megelőzően kezelje a családi erőszakot, mielőtt súlyosabb konfliktus, helyrehozhatatlan következményekkel járó bűncselekmény bekövetkezne.⁷ A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (továbbiakban: Hktv) szerint a családvédelmi koordinációért felelős szerv - a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 1/A. §-a alapján- a települési önkormányzat jegyzője.

2020. 01. 01. napjától a gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatási ügyekben elsőfokú hatóságként az alábbi ügykörökben is a települési önkormányzat jegyzője jár el:

- nagykorú apa esetében teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot vesz fel,
- a gyermek családi jogállásának rendezése érdekében megállapítja a gyermek családi és utónevét,
- a gyámhatósági ügyekben megkeresésre környezettanulmányt készít,
- hozzájárul a kiskorú gyermeknek az apaság megállapítása iránti perben az anya pertársaként való részvételéhez,
- megállapítja az ismeretlen szülőktől származó gyermek és a képzelt szülők adatait,
- gyakorolja a gyámhatósági névmegállapítással kapcsolatos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:151. §-ában meghatározott hatásköröket.

A jogszabályi változást követően Nyíregyházán 2020-2021. évről 98 gyermek családi jogállása maradt rendezetlen. 2022. évben az Anyakönyvi Hivaltól 73 esetben érkezett jelzés az apa adatai nélkül anyakönyvezett kiskorú ügyében. A jelzést követően az anyák tájékoztatást kaptak, hogy hogyan rendezhető a gyermek családi jogállása. A 2023. évben összesen 39 gyermek neve rendezésre került, teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat által, így 2022. december 31. napjáig halmozottan⁸ 132 gyermek családi jogállása maradt rendezetlen. Képzelt személy bejegyzése nem történt, pertársaként való részvételhez egy esetben került kiadásra hozzájárulás. 2023-ban egy esetben történt gyámnevezés. A gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról szóló 235/1997. (XII.17.) kormányrendelet 6/A. § alapján az illetékes gyámhivatal a gyámnevezésről értesült.

A települési önkormányzat jegyzője gyámhatósági ügyekben – családba fogadás, gyámsági ügyek, illetve cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezési ügyek – a Gyámhivatal megkeresésére valamint bírósági felkérésre - gyermektartásdíj megállapítása, módosítása, valamint gyermek elhelyezési perekben mind a felperes, mind az alperes lakásán- részletes környezettanulmány készített. 2023. évben 70 megkeresés érkezett a fent említett ügyekben.

Ezen kívül a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény szerinti családvédelmi koordinációért felelős szervként is feladatokat lát el a települési önkormányzat jegyzője.

⁷ Pesti Brigitta: A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról, alkalmazásának gyakorlati problémáiról.

⁸ halmozott adat: a rendezetlen ügyek száma, amely tartalmazza az előző évekről áthúzódó rendezetlen ügyeket is.

2020. január 01-től a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (továbbiakban: Hketv) szerint a családvédelmi koordinációért felelős szerv – a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (továbbiakban: Gyár.) 1/A. §-a alapján- a települési önkormányzat jegyzője. A törvény célja, hogy hatékony és megfelelő jogszabályi védelmet nyújtson az áldozatoknak. A jegyző feladata kiemelt a családvédelmi koordinációban, hiszen ő tájékoztatja a Hatóságokat, illetve kötelezően a rendőrséget. A jogszabály alapján a meghatározott intézmények kötelesek egymásnak jelezni, együttműködni és egymást tájékoztatni amennyiben hozzátartozók közötti erőszaknak veszélyt észlelik.

A családon belüli erőszak legtöbb esetben a párkapcsolati jellegű cselekmény volt, tehát házastárs, volt házastárs, élettárs, volt élettárs. Az esetek 92 %-ban a bántalmazott nő volt. Az esetek jelentős részében az érintett családokban kiskorú gyermekek élnek. A kiskorú veszélyeztetettsége jogi kategóriába tartozik a bántalmazás és az elhanyagolás, minden olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a kiskorú testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.⁹ Hatóságunkhoz 2023-évben összesen 72 jelzés érkezett családon belüli erőszak veszélyének észlelése miatt. Bántalmazási ügyben 60 esetben eljárás indult.

II.1.7. Információ, felvilágosítás

A lakosság informálása, felvilágosítás támogatásokról szolgáltatásokról, változásokról rendkívül fontos. A veszélyhelyzet idején még fokozottabb figyelmet kívánt meg az ellátórendszer valamennyi tagjától.

A Hivatalban az ügyfélszolgálati tevékenység meghatározott rendben történik. A csütörtöki nap kivételével a mindennap nyitva tartó ügyfélszolgálati centrumban lehet a támogatásokat igényelni, információt kérni.

Vannak azonban olyan esetek, illetve élethelyzetek, amelyek az ügyfélfogadási időn kívül is megkívánják az ügyfelek részéről, hogy azonnal és személyes közreműködésük révén foglalkozzanak az adott emberrel, sorsával. Ezekben az esetekben természetesen a hét minden munkanapján biztosított az ügyfélfogadás az arra rászorulóknak (főként köztemetések esetében, illetve olyan élethelyzetek kapcsán, amikor az adott egyént, illetve családját éri, például: elemi kár, egyéb csapás).

Az ügyfélszolgálati tevékenységet ugyanazok az ügyintézők látják el, akik a kérelmek feldolgozásával, illetve elbírálásával is foglalkoznak. Az ügyféltérben a kérelmek leadása, tájékoztatás az ügymenetről, hiánypótlások benyújtása történik. Az ügyfélforgalom – az időszakos segélyezés mellett - a gyermekétkeztetés időszakában és felülvizsgálati eljárások alkalmával jelentősebb mértékben nő meg.

A lakosság szempontjából kedvező, hogy a Polgármesteri Hivatal egy épületben működik a kormányhivatal ügyfélszolgálatával. Ez amiatt előny, mert sokszor az ügyfél tanácstalan helyzetben van, melyik közigazgatási szerv intézi ügyét, s célirányosan tudjuk, illetve tudják az adott ablakhoz irányítani az állampolgárokat.

Jól működő gyakorlatként vehető számba az ügyfelekkel kapcsolatos hatékony együttműködés és eredményes segítségnyújtás biztosítása céljából a segítő szakmákban dolgozók részére (családgondozó, hajléktalan ellátásban dolgozó szociális munkás, idősgondozásban tevékenykedő munkatárs), illetve a nyugdíjas-szervezetek számára tájékoztatás nyújtása Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala és Önkormányzata által nyújtható pénzügyi és természetbeni szociális ellátásokról, térítési díjak változásairól, hiszen az ügyfélhez ők állnak legközelebb. Továbbá a járási hivatallal is megvalósításra

⁹ A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 5.§ (n) bekezdés

került a kölcsönös együttműködés keretében a szakmai ismeretekről információ-csere abból a célból, hogy a hozzájuk forduló ügyfeleknek célirányos segítséget tudjanak nyújtani, függetlenül attól, hogy az járási vagy önkormányzati hatósági ügy.

Az elektronikus ügyintézés lehetősége az Eüsztv-ben meghatározott szervezetekkel való kapcsolattartásnak kötelező formája, az ügyfeleknek viszont választási lehetőséget biztosít. Az ügyfélkörünkre nem jellemző az elektronikus úton való kapcsolattartás módja, viszont a kelengyetámogatás bevezetésével az elektronikus ügyintézés helyezették előtérbe a többi kapcsolattartási formával szemben.

II.1.7. Veszélyhelyzeti intézkedések

A veszélyhelyzet ideje alatt A segélyezés (pénzbeli és természetbeni ellátások) rendszere zavartalanul működött, külön intézkedések bevezetésével.

A kérelmek folyamatos benyújtására postai úton vagy az erre a célra rendszeresített dobozba történő elhelyezéssel volt lehetőség. A veszélyhelyzet időszakában a kérelmek egyéb elektronikus formában történő benyújtása is adott volt (e-mailen keresztül scannelt formában) azok számára, akik ügyfélkapuval nem rendelkeznek, s más módon nem tudták megoldani a kérelmük Önkormányzathoz történő eljuttatásának lehetőségét. Az Ügyfélszolgálati Centrumban elhelyezett urnák napi szinten kerültek cserélésre, így folyamatos volt a beérkező kérelmekkel kapcsolatos adminisztrációs teendők (érkeztetés, iktatás) ellátása, érdemi vizsgálatra történő előkészítése, feldolgozása. Eljárásjogi szempontból a rendkívüli helyzet nem hozott változást, ebben az időszakban is a benyújtott kérelmek és a szervezetektől érkező megkeresésekre a hatályos rendelkezéseknek megfelelő időben kellett érdemi döntést hozni.

Az ügyfélszolgálati munka hiányát pótolta bizonyos szinten, hogy már évek óta minden egyes támogatástípushoz külön tájékoztató készül az adott ügyre vonatkozó benyújtandó dokumentumok köréről, mellyel a hiánypótlások/adatkérések száma csökkenthető (ezáltal a sommás eljárásban meghozott döntések száma nő).

A lakosság segítségére volt a varoshaza.nyiregyhaza.hu honlapon minden jogszabály-módosítás alkalmával aktualizált ügyleírás és hozzá kapcsolódó formanyomtatványok elérésének a lehetősége is.

Kormányrendeleti szinten a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásoknak a veszélyhelyzet ideje alatt elrendelt működési rendjére vonatkozóan különleges jogrendet vezettek be a szociális és gyermekvédelmi hatósági eljárásokra, és egyes intézményi szolgáltatásokra nézve. Emiatt a veszélyhelyzet okán bekövetkező társadalmi - gazdasági hatásai indokoltá tették, hogy Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a szociális ellátásokra nézve különleges intézkedéseket vezessen be a szociális rászorultságtól függő egyes pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló 3/2015. (II. 20.) önkormányzati rendelet módosításával.

A lakosság tájékoztatása a veszélyhelyzet kihirdetésétől fogva prioritást élvezett. Az országos hírek mellett a helyi intézkedésekről, teendőkről folyamatos tájékoztatást kapott a lakosságot. A sajtóanyagok készítése a napi szintű feladatok közé tartozott.

A Kormány a 46/2020. (III.16.) Korm. rendeletben foglaltak szerint arra kérte a 70. életévet betöltött személyeket, hogy lakóhelyüket vagy tartózkodási helyüket ne hagyják el. Aki vállalta ezt és az Önkormányzatot tájékoztatja erről, akkor a települési önkormányzat feladata az ellátásukról való gondoskodás. A rendelkezések alapján Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata egyeztetett a város közigazgatási területén szociális étkeztetést és házi segítségnyújtást végző egyházi és nem állami fenntartókkal, intézményekkel. Megállapodás született arra vonatkozóan, hogy a szociális szolgáltatók, - mivel ők megfelelő tapasztalattal rendelkeznek a feladat ellátás terén - összehangolva, a feladatot

egymást közt megosztva biztosítják a segítséget igénylők számára a szükséges mértékű támogatást munkanapokon 8-17 óra között. Az ellátás az ellátott saját költségén történt. A koordinálást az Önkormányzat és intézményei – a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ, valamint a Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Központ – végezte. Az érintett célcsoport több telefonszámon is jelezhetette, ha szüksége volt segítségre.

A fogyatékkal élők ellátását a Nyíregyházi Család és Gyermekjóléti Központ keretében működő fogyatékosügyi tanácsadók koordinálták. Minden nap 8.00 és 16.00 óra között ingyenesen hívható zöld számon az alábbi problémák esetén kérhetek segítséget:

- fogyatékos-specifikus problémák – tanácsadás,
- életvezetési, mindennapi életviteli problémák,
- lelki (pszichés) problémák, családi konfliktusok,
- ügyintézés az igénybe vehető települési támogatásokkal kapcsolatban,
- gyermekkel kapcsolatos problémák, nehézségek,
- lakhatási nehézségek,
- szociális problémák és az ahhoz kapcsolódó jogi kérdések,
- gyásztanácsadás.

A veszélyhelyzet során a gyermekek napközbeni felügyeletével kapcsolatos intézkedésekről szóló 152/2020. (IV.27.) Korm. rendelet alapján, annak hatályba lépésétől, azaz 2020. április 30. napjától naponta a polgármesternek jelentési kötelezettsége volt Nyíregyháza közigazgatási területén az óvodai és bölcsődei ügyeletet igénybe vevőkről a gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium honlapján közzétett adattartalommal. Az adatszolgáltatást az önkormányzati és egyéb fenntartású intézményekkel szorosan együttműködve a Szociális és Köznevelési Osztály teljesítette 2020. május 25. (óvodák, bölcsődék újra nyitása-rendkívüli szünet megszüntetése) napjáig.

A Szociális és Köznevelési Osztályhoz (telefonon, e-mailben) a veszélyhelyzet idején érkezett jelzések alapján 103 esetben történt intézkedés. Az esetek többségében önkormányzati ellátások igénybevételére, valamint önkormányzatunk fenntartásában működtetett intézmények bevonására került sor.

A Koronavírus elleni védekezés új szakaszában 2020. május 4. napjától a boltokban és a tömegközlekedési eszközökön az egészség megóvása érdekében kötelező eltakarni az arcot. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata az idősebb korosztály egészségének védelme érdekében arcmaszkot juttatott el minden 65 év feletti nyíregyházi lakos részére. Az arcmaszkokat a megfelelő higiéniai szabályok betartásával juttatták el az önkéntesek a szépkorú személyekhez. Azok a 65 év feletti nyíregyházi lakosok, akik valamilyen ok folytán még sem kapták meg az arcmaszkot ezt telefonon jelezhették a Szociális és Köznevelési osztály titkárságán, illetve lehetőségük volt 2020. június 2. és 2020. június 12. között ezt személyesen ügyfélfogadási időben átvenni. Összesen 23.313 szépkorú személy kapott maszkot.

2020. március 25-től naprakész összesítést vezetünk a városunkban élő járványügyi megfigyelés/elkülönítés/zárlat alá helyezett személyekről, akikről a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Nyíregyházi Járási Hivatala Népegészségügyi Osztálya tájékoztatta a Polgármesteri Hivatalt.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Nyíregyházi Járási Hivatala 2020. március 19. napjától folyamatosan adatszolgáltatást kért az Önkormányzat által fenntartott intézményekben alapszolgáltatást (szociális étkezés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, fogyatékos személyek nappali ellátása, pszichiátria betegek nappali és közösségi ellátása, családsegítés) igénybe vevő ellátottak változásairól az általuk meghatározott adatok alapján. Az intézmények által megküldött adatokat összesítve a Szociális és Köznevelési Osztály küldte meg a Járási Hivatal részére.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata - reagálva a lakossági igényekre - segítséget nyújtott a koronavírus elleni oltásra történő regisztrációban (összesen 176 fő részére).

II.2. A pénzbeli és természetbeni ellátások finanszírozása

A települési önkormányzatok szociális célú feladatainak ellátáshoz az állam a központi költségvetésből támogatást biztosít. 2015-től az egy lakosra jutó iparűzési adóerő-képessége alapján jogosult a települési önkormányzat a szociális feladatok támogatására. Az adóerő képesség mértéke 2015-2019 között 32 000 Ft-ban, 2020-tól 35 000 Ft-ban került a költségvetési törvényben meghatározásra, azaz az e fölötti adóerő képességgel rendelkező önkormányzatok nem jogosultak központi költségvetési támogatásra. Nyíregyháza Megyei Jogú Város adóerő képessége magasabb, mint a jogszabályban jelzett értékhatár, ezért ilyen jogcímen a központi költségvetés nem biztosít forrást a város számára.

23. táblázat

Nyíregyháza adóerő -képessége	
év	az adóerő-képesség mértéke (Ft)
2017	35 888
2018	41 154
2019	44 800
2020	50 744
2021	54 785
2022	58 187
2023	65 450

Forrás: saját szerkesztés

Az önkormányzat 2015 óta kizárólag saját forrásból biztosítja a szociális és gyermekjóléti pénzbeli és természetbeni támogatások fedezetét. Az önkormányzat éves költségvetésében biztosított a fedezet a helyi rendeletekben megállapított segély típusú ellátások kifizetésére. A rendelet-módosítások során nyilvánvalóan a felhasználást is figyelembe veszi az önkormányzat, egyfajta visszacsatolást is jelent, olyan szempontból, hogy az adott segélytípus mennyire jól célzott, mennyire érte el azokat, akik számára bevezetésre került.

24. táblázat

Eseti és rendszeres pénzbeli és természetbeni ellátásokra biztosított és felhasznált összeg 2017-2023

Év	a támogatás típusa	Eredeti előirányzat (Ft)	Teljesítés december 31-ig (Ft)
2017	eseti pénzbeli és természetbeni ellátás	222 500 000	160 866 183
	rendszeres pénzbeli ellátás	314 500 000	219 939 125
2018	eseti pénzbeli és természetbeni ellátás	201 500 000	164 561 928
	rendszeres pénzbeli ellátás	314 500 000	181 082 000
2019	eseti pénzbeli és természetbeni ellátás	218 754 00	198 893 384
	rendszeres pénzbeli ellátás	229 500 000	178 267 306
2020	eseti pénzbeli és természetbeni ellátás	210 000 000	153 951 545
	rendszeres pénzbeli ellátás	190 000 000	168 375 061

2021	eseti pénzbeli és természetbeni ellátás	220 000 000	157 872 639
	rendszeres pénzbeli ellátás	254 300 000	204 664 746
2022	eseti pénzbeli és természetbeni ellátás	287 000 000	213 025 698
	rendszeres pénzbeli ellátás	216 500 000	161 101 294
2023	eseti pénzbeli és természetbeni ellátás	402 950 000	209 045 548
	rendszeres pénzbeli ellátás	214 200 000	125 883 146

Forrás: saját szerkesztés

Az adatokból látszik, hogy 400-600 millió Ft a keretösszeg évente, amely 60-80 %-ban kihasznált. A kihasználtságot részben a jogosultsági feltételek befolyásolják, valamint a különböző gazdasági és társadalmi változások, így a világjárvány vagy az energiaválság is. Mindehhez társulnak azok a szolgáltatások, juttatások (pl. tűzifa juttatás a gallyazásból származó fa felhasználásából), amelyek nem feltétlenül forintosíthatók, ugyanakkor jelentős segítséget jelentenek és odafigyelést a városlakók számára.

III. A szociális és gyermekjóléti szolgáltatások Nyíregyházán

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata, mint járásszékhely önkormányzata, és mint, települési önkormányzat a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások biztosítása terén központi szerepet tölt be. Az Szt., valamint a Gyvt. alapján az önkormányzat ellátási kötelezettsége bizonyos szolgáltatások biztosítása. A lakosság szükségleteinek kielégítését azonban nemcsak az önkormányzat, hanem szerződéses partnerei, illetve egyéb egyházi és nem állami fenntartók intézményei, szolgálatai végzik.

Az elmúlt években az intézmények számos változáson estek át; ezek részben strukturális változásokat jelentettek, részben a szolgáltatások szakmai tartalma módosult, valamint a bekövetkezett társadalmi változások bírtak jelentős hatással az ellátórendszerre.

III.1. A strukturális változások

Az elmúlt években több központi – azaz országosan kiterjedő – és helyi szintű változások érintették a szociális és gyermekjóléti ellátások rendszerét: így többek között a társult feladatellátás megszűnése, a gyermekjóléti központ járási szintű feladatellátása, a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ és az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság szervezeti integrációja, ami az egészségügyi alapellátás rendszerének változásával összefüggésben ment végbe, az ellátási terület és az ellátási szerződések bővülése.

III.1.1. A társult feladatellátás megszűnése

2005. évtől a Nyíregyházi kistérség települései (Nyíregyháza, Nyírpazony, Nyírtelek, Nyírtura, Sényő, Kálmánháza, Nagycserkesz, Napkor, Kótaj) közösen hozták létre a Nyírségi Többcélú Kistérségi Társulást (NYITÖT), melynek keretében közösen tartottak fenn intézményeket és működtettek szolgáltatásokat 2017. december 31-ig. A Társulás munkaszervezeti feladatait kezdetben külső helyszínen, majd 2013. július 1. napjától Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala szervezeti keretei között látták el a megszűnés időpontjáig.

III.1.2. A gyermekjóléti központ járási szintű feladatellátása

A gyermekjóléti szolgáltatás és a család és gyermekjóléti központ szolgáltatásai a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ szervezeti keretében működnek 2016. január 1-től. 2017-ben a strukturális átalakítást követően a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ már kiépült szakmai bázissal végezte a jogszabályban előírt feladatokat. Az intézmény települési szinten, azaz Nyíregyháza területén, Nyírpazonban, Sényőn és Nyírturán működteti a gyermekjóléti szolgáltatást és járási szinten - azaz 15 településre kiterjedően – a gyermekjóléti központ szolgáltatásait, valamint hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenység végzését, melynek keretében az esetmenedzser többek között - kezdeményezi a gyermek védelembe vételét, javaslatot készít a gyermek védelembe vételére, illetőleg védelembe vett gyermek esetében elkészíti a gondozási-nevelési tervet, szociális segítőmunkát koordinál és végez.

A Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központot érintette az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetése 2018. szeptember 1-től. Ezzel nemcsak a szakmai munka bővült, természetesen a feladatellátáshoz szükséges szakmai létszám feltétel is. Az intézmény engedélyezett alkalmazotti létszáma 31 fővel bővült.

III.1.3. Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ és az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság szervezeti integrációja

2023-ban az egészségügyi alapellátásban országos és helyi szinten is strukturális változás történt. Az országban az elsők között az ügyeleti ellátást Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében az Országos Mentőszolgálat látja el. Július 1-től pedig a területi védőnői ellátás került át az önkormányzatoktól a vármegyei oktatókórház működtetésébe. A feladatátrendeződések következtében az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság személyi állomány jelentősen csökkent, ezért Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a 91/2023. (VI.22.) számú határozatával döntött az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóságnak az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 11. § (3) bekezdése szerinti, a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központba 2023. szeptember 1. napjával történő beolvadásáról, azzal, hogy az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság közfeladatainak jövőbeni ellátását ezen időponttól a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ látja el. 2023. szeptember 1-től az integrált intézmény neve Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központra változott.

III.1.4. Intézmények ellátási területe bővült

A vármegyeszékhelyen működő önkormányzati fenntartású intézmények nemcsak Nyíregyházán, hanem ellátási szerződés alapján több településre kiterjedően biztosítanak szolgáltatásokat.

Jelenleg a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ a fentiek szerint járási szinten - azaz 15 településre kiterjedően – biztosítja a gyermekjóléti központ szolgáltatásait, valamint hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenység végzését. A család- és gyermekjóléti szolgálat működési területe Nyíregyháza Megyei Jogú Város mellett ellátási szerződés keretében Nyírpazon Nagyközség, Nagycserkesz és Kálmánháza Községek közigazgatási területére terjed ki.

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény a bölcsődei ellátást ellátási szerződés keretében Nagycserkesz Község közigazgatási területén élők számára is biztosítja. A gyermekek átmeneti otthona tekintetében Ibrány, Tiszatelek, Paszab, Nagycserkesz, Kálmánháza Község, továbbá Napkor Nagyközség közigazgatási területe a szolgáltatás működési területe.

A Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ ellátási szerződés keretében Nagycserkesz Község Önkormányzatától és Kálmánháza Község Önkormányzatától átvállalta a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás szolgáltatás biztosítását.

III.1.5. Ellátási szerződések köre bővült

Az Szt. lehetőséget biztosít arra, hogy a helyi önkormányzat ellátási kötelezettségének szolgáltatót, intézményt működtető fenntartóval létrejött ellátási szerződés megkötésével tegyen eleget. Az előző pontban felsorolt esetekben Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata vállalja különböző szolgáltatások biztosítását a környező települések számára.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a saját kötelező és önként vállalt- a lakossági szükségletek alapján indokolt – feladatainak biztosítására több ellátási szerződést kötött, amelyek alapján egyes szolgáltatásokat már évek óta egyházi vagy nem állami fenntartású szolgáltató biztosít (41. táblázat).

Ez a szerződéses feladatellátás bővült 2022. január 1-től, amikor a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal kötött megállapodás alapján a Kék Szirom Lakóotthon intézmény működését vállalta át Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata.

III.2. Infrastrukturális fejlesztések

A szolgáltatások minőségi fejlődését szolgálják az infrastrukturális fejlesztések, amelyek a megújult, modern környezetben történő munkavégzést szolgálják.

Az alábbi összefoglaló táblázat tartalmazza a 2016-tól megvalósult fejlesztéseket, amelyek a szociális és gyermekjóléti ágazatban történtek.

25. táblázat

Az önkormányzati fenntartású szociális és gyermekjóléti ellátásokat nyújtó intézményekben megvalósuló fejlesztések pályázati forrás felhasználásával

Intézmény neve		Kódszám, pályázat címe	Pályázat tartalma	Projekt összköltsége	Megvalósulás éve
Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ	Új telephely: a Május 1 tér 10/A alatt	TOP-6.6.2-15-NY1-2016-00001 azonosítószámú, a Szociális Alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése Nyíregyháza Május 1. tér 10/A. (HRSZ: 2263/131), illetve Körte utca 41/A. (HRSZ: 1640/1)" szám alatt című pályázat	Az épület felújítása és Családsegítő és Gyermekjóléti Központtá alakítása történt, 100,96 m ² -es új épületrész került kialakításra a meglévő épület teljes felújítása, átalakítása mellett. A Május 1. tér 10/A. alatt található ingatlan esetében napelemes rendszer telepítése, illetve eszközbeszerzés is történt.	224,731 millió Ft	2019.
	Megújult székhely: Körte u. 41/b		A Nyíregyháza, Körte u. 40/A. alatti ingatlan korszerűsítése, ahol Családsegítő Gyermekjóléti Központ működik a továbbiakban. A meglévő körülbelül 80 m ² -es toldaléképület elbontásra került, melynek helyére egy új épületszárny készült bővítéssel. A belső udvar,- melyen jelenleg a csapadékelvezetés nem biztosított -, teljes egészében térkő burkolatot kapott, parkoló állások kialakításával, csapadékelvezetés megoldásával, zöldfelületi rendezés mellett. Az épület külső homlokzata új színvakolatot kapott, új homlokzati nyílászárókat, és tetőjavítási munkák is elvégzésre kerülnek. A belső nyílászárók cseréje, valamint új belső padlóburkolat és festés is készült. A fűtési rendszer felújítása radiátorcserével, szelepcserével, szénacél csövekre történő cserével történt.		
	Új telephely – Huszár tér 2/A	TOP-6.7.1-16-NY1-2017-00001 azonosítószámú, Szociális városrehabilitáció Nyíregyháza szegregált területein című pályázat	Huszár tér 2., mint közösségi, szociális funkciójú épület felújítása	1 726 millió Ft (a projekt összköltségvetése)	2020.

Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ	4400 Nyíregyháza Őz utca 16.	TOP-6.6.2-16 Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése II. ütemében című, TOP-6.6.2-15-NY1-2017-00001 azonosítószámú pályázat	Őz utca 16.: Új szociális nappali ellátó intézmény épült, az épület teljesen akadálymentesített, kialakításra kerültek közösségi terek, foglalkoztató helyiségek, konyha, irodák zöldfelületek.	574 millió Ft	2019 - 2020.
	4432 Nyíregyháza-Nyírszőlős Kollégium u. 58. – Nyírszőlősi Idősek Klubjának fejlesztése		Kollégium u. 58: Megújult az épület homlokzata, megtörtént a tetőhéjazat és a nyílászárók cseréje, a padlás hőszigetelést kapott, új járda és fedett terasz épült. Akadálymentes rámpa megkönnyíti az épület megközelítését, valamint sor került a környezet megújítására is. A fejlesztés közvetlen célja a lakosság részéről felmerült igények kielégítése, mely közvetetten hozzájárul a nyíregyházi családok terheinek csökkentéséhez.		
	Szent István utcai épület felújítása	Nyíregyházi egészségügyi alapellátást nyújtó intézmény felújítása című, TOP-6.6.1-15-NY1-2016-00001 számú projekt	A pályázat keretében az egészségügyi alapellátás feltételeinek javítását tűzték ki célul és az Önkormányzat alapellátási szolgálatainak helyet adó épületek korszerűsítését. A projekt keretében fejlesztendő Városi Rendelő Intézet a város központjában, a Szent István utcán található, amely az 1900-as évek elején épült. A projektben szereplő Városi Rendelő Intézetben a pályázati felhívásban szereplő, önállóan támogatható tevékenységi körön belül 2 gyermekorvosi, 5 fogorvosi, 3 védőnői rendelő, valamint közösségi terek és személyzeti helyiségek kerülnek felújításra illetve kialakításra. Az épület felújítása alkalmával önerőből valósul meg a nem támogatható tevékenységek körébe tartozó helyiségekben (sportorvosi rendelő, foglalkoztatás egészségügyi rendelő, fogszabályzás, fogrontgen, szemészet) az elektromos hálózat korszerűsítése. A Városi Rendelő Intézet épületének gazdaságosabb, korszerűbb üzemeltetése érdekében napelemek beépítése tervezett, mellyel jelentős energia megtakarítás, illetve üvegházhatású gázkibocsátás csökkentése érhető el.	118,874 millió Ft	2018.

	Csillag utcai épület felújítása		A Nyíregyháza, Csillag u. 4-6. szám alatti, eddig használaton kívüli ingatlan épületeinek felújítása, átalakítása, amely hamarosan körzeti orvosi és védőnői szolgálatoknak biztosít helyet. A Csillag u. 4-6. szám alatt korábban 2 különálló épület volt található, melyek összeépítésével, átalakításával, válaszfalak bontásával, utólagos nyíláskiváltásokkal, majd új gipszkarton válaszfalak beépítésével a két épület funkcionálisan összeépítésre került. Az épület homlokzatára, lábuzatára és falaira utólagos hőszigetelés került, a magastető födémre új hőszigetelés került, a homlokzati nyílászárók korszerű, hőtechnikailag a legújabb előírásoknak is megfelelő műanyag szerkezetűre lettek cserélve. A déli épületszárnyon az azbesztpala tetőfedés lebontásra került és új cserépfedés készült. A bádogozások teljes mértékben cserélve lettek. Az épület szennyvízvezetékei cserélve lettek és új épületvillamosság rendszer kerül kialakításra. Az ingatlan kialakításánál fontos szempont volt, hogy a szolgáltatások a működési feltételeknek megfeleljenek. 7 rendelőhelyiség került kialakításra, amelyhez külön személyzeti öltöző és pihenő is kialakításra került. Az épület ezen felül az akadálymentesítés feltételeinek is megfelel (mozgáskorlátozott mosdó, parkoló). Az infrastrukturális beruházás mellett a működéshez szükséges eszközök is beszerzésre kerültek már a védőnői szolgálatokhoz és az orvosi rendelőkhez.		
	Fenyő utca 1.	Egészségügyi alapellátás fejlesztése Nyíregyházán - II. ütem című, TOP-6.6.1-16-NY1-2017-00001 azonosítószámú projekt	Nyíregyháza, Fenyő u. 1. szám alatti orvosi rendelő, ahol az épület átalakításával a meglévő orvosi szolgálat mellett védőnői szolgálat is helyet kapott. A működéshez szükséges orvosi eszközök, berendezések is beszerzésre kerültek.	407, 8 millió Ft	2019-2020
	Egészségügyi Centrum létrehozása		A Nyíregyháza, Tokaji út 1/d szám alatti Albérlők háza épületének földszinti épületrészeinek felújítása, átalakítása, amely a közeljövőben a hajléktalanok ellátását biztosító házi orvosi ellátásnak ad majd helyet. A beruházással a hajléktalan személyek 168 órás (napi 24 órás) egészségügyi ellátásának kialakítása valósult meg, felváltva ezzel a jelenleg működő 30 órás ellátást.		

Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény	Új bölcsőde Nyírszőlős- Szőlőszem Bölcsőde létrehozása	„Új bölcsőde építése Nyíregyháza-Nyírszőlős településrészen” című, TOP- 6.2.1-19-NY2-2020-00006 azonosító számú pályázat	A NYÍRVV Nonprofit Kft. a pályázat keretein belül nyert pályázati támogatást új 12 férőhelyes bölcsőde építésére a 4432 Nyíregyháza, Kollégium utca 59. szám alatti ingatlanon („Szőlőszem Bölcsőde”). Amely intézmény a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási intézmény szervezeti keretein belül kezdte meg működését.	198 millió Ft	2024.
	Új bölcsőde - Honvéd u. Kisvakond Bölcsőde létrehozása	Új bölcsődei férőhelyek kialakítása Nyíregyházán című, TOP-6.2.1-19-NY1-2019-00001 azonosító számú pályázat férőhelyek bővítése” tárgyú pályázat	Egy új 36 férőhelyes bölcsődei szolgáltatási hely kialakítása és a bölcsőde működési feltételeinek biztosítását szolgáló eszközök beszerzése is megvalósult.	599,75 millió Ft	2023.
	16. sz. Aprajafalva Bölcsőde		Egyéb infrastrukturális fejlesztések is történtek vízpermetezők kialakításával a 16. sz. Aprajafalva Bölcsődében, a 12. sz. Babaház Bölcsődében, a 10. sz. Katica Bölcsődében, az 5. sz. Őzike Bölcsődében. A bölcsődékben, a szükségletnek megfelelően 3 vagy 4 db vízpermetező került kialakításra.		
	12. sz. Babaház Bölcsőde				
	10. sz. Katica Bölcsőde				
	5. sz. Őzike Bölcsőde				
	16.sz. Aprajafalva Bölcsőde	„Bölcsődefejlesztés Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatánál” című, TOP- 6.2.1-16-NY1-2017-00001 azonosító számú pályázat	Külső- és belső felújítás, akadálymentesítés, belső ajtók cseréje, helyiségek festése, a főzőkonyhák felújítása, korszerűsítése, belső tér -és falburkolatok, valamint beépített bútorok cseréje történt meg, továbbá új főzőkonyhai berendezések és a bölcsődei munkát segítő eszközök, berendezések, bel- és kültéri játékok kerültek beszerzésre. Energetikai korszerűsítés keretében, a homlokzat hőszigetelése és a fűtési rendszer korszerűsítése, valamint a terasz, lépcsők, járdák felújítása is megvalósult	237,93 millió Ft	2018.
5. sz. Őzike Bölcsőde	„Bölcsődefejlesztés Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatánál” című, TOP- 6.2.1-16-NY1-2017-00001 azonosító számú pályázat	Külső- és belső felújítás, akadálymentesítés, belső ajtók cseréje, helyiségek festése, a főzőkonyhák felújítása, korszerűsítése, belső tér -és falburkolatok, valamint beépített bútorok cseréje történt meg, továbbá új főzőkonyhai berendezések és a bölcsődei munkát segítő eszközök, berendezések, bel- és kültéri játékok kerültek beszerzésre.	237,93 millió Ft	2018.	

9.sz. Micimackó Bölcsőde	„Bölcsődefejlesztés Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatánál” című, TOP-6.2.1-16-NY1-2017-00001 azonosító számú pályázat	Külső- és belső felújítás, akadálymentesítés, belső ajtók cseréje, helyiségek festése, a főzőkonyhák felújítása, korszerűsítése, belső tér-és falburkolatok, valamint beépített bútorok cseréje történt meg, továbbá új főzőkonyhai berendezések és a bölcsődei munkát segítő eszközök, berendezések, bel- és kültéri játékok kerültek beszerzésre.	237,93 millió Ft	2018.
6.sz. Napsugár Bölcsőde	Bölcsődefejlesztés Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatánál” című, TOP-6.2.1-16-NY1-2017-00001 azonosító számú pályázat	Az infrastrukturális fejlesztéssel nem érintett 6. számú Napsugár Bölcsődében szintén a nevelő-fejlesztő munkához és a gyermekek készségeinek fejlesztéséhez szükséges eszközök, berendezések, valamint kül- és beltéri játékok kerültek beszerzésre. Önkormányzati forrásból finanszírozott: öntöttvas radiátorok cseréje modern lapradiátorokra, belső nyílászárók cseréje, kialakításra került 6 m2 nagyságú homokozó.	237,93 millió Ft (eszközbeszerzés költsége projekt terhére: 4,328 millió Ft) (önkormányzati forrásból finanszírozott összeg)	2018
Krúdy Gyula u. 30. szám alatti ingatlanon található „Babaház” Bölcsőde	PM/9940/2/2018 önkormányzati étkeztetési fejlesztéseket célzó beruházás megvalósítására	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata tulajdonában lévő, Nyíregyháza, Krúdy Gyula u. 30. szám alatti ingatlanon található „Babaház” Bölcsőde főzőkonyhájának korszerűsítése. Főzőkonyha teljeskörű felújítása, eszközbeszerzése: konyhai kisgépek (turmix, bot-mixer, kézi mixer), konyhai nagygépek (elektromos tűzhely, elektromos zsámoly, burgonyakoptató, zöldségaprító) saválló konyhai bútorok (tároló szekrények, tálalóasztal) beszerzése valósult meg.	21,732 millió-Ft	2018.
14. sz. Bóbita Bölcsőde (Tas u. 1-3)	„Óvodafejlesztés Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatánál – II. ütem” című, TOP 6.2.1-16-NY1-2017-00003 azonosító számú pályázat	Új gondozási egység kialakítása. A bölcsődei funkció visszaállítása - az akadálymentes használat biztosítása - a fa vagy műanyag lambéria falburkolatok cseréje - fal és mennyezetfestés-új hideg és melegburkolatok-elavult beépített bútorok helyett új elemek-a főzőkonyha és a mosókonyha korszerűsítése-a meglévő belső csapadékvíz elvezető rendszer korszerűsítése-az épületgyűttes homlokzati falának hőszigetelése-külső teraszok, lépcsők, járdák felújítása-napelem rendszer telepítése	995 millió forint	2019

Forrás: saját adat

Az önkormányzati fenntartású szociális és gyermekjóléti ellátásokat nyújtó intézményekben
önkormányzati saját forrásból (kölségvetés) történt intézményi felújítások 2019-2023

2019			
Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság	Orvosi rendelő - (Szent I. u.63.)	2 db házi orvosi rendelő kialakítása	22 733 558
		Garázskapu felújítás	396 855
	Alma utcai Védőnői Szolgálat (Alma u.71.)	Lapostetőn csapadékvíz összefolyó cseréje	149 670
	Orvosi rendelő (Fenyő u. 1.)	Orvosi rendelő szennyvízvezetékének külső közműre való csatlakoztatása	1 055 398
	Városi rendelő KIS SZTK (Szent I. u 14.)	Udvari szennyvízvezeték folyamatos dugulás miatti cseréje	3 329 995
Beázás miatti tetőhéjazat javítása, acél szerkezetű előtető készítése, bádogozási munkák		1 397 500	
Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény	Napsugár Bölcsőde (Dália u. 1.)	Udvari gyermekpancsoló készítése (Korm. Hiv. előírás)	889 216
	Bóbita Bölcsőde (Tas u.1.)	Gyermek vizesblokkokban (4 db) lévő csapadékvíz vezeték rendszer cseréje folyamatos gyökér benövés és dugulás miatt	3 084 623
		Teraszokon lévő vb. virágládák bontása és kapu készítése utcafronti kerítésen	600 000
		4 db terasz biztonsági kerítésének kialakítása	2 947 424
	Nefelejcs Bölcsőde (Sarkantyú u. 30-36.)	A csoportszobai ablakokra szúnyogháló (20 db)	1 155 344
	Micimackó Bölcsőde (Stadion u. 8/a)	Csőtörés elhárítása és mosoda lefolyóvezeték dugulása miatti csőcsere	1 349 760
	Babaház bölcsőde (Krúdy Gyula u. 30.)	Lapostető beázás miatti vízszigetelés javítása	598 589
Önkormányzati étkeztetési fejlesztések- főzőkonyha korszerűsítés		31 008 941	

		Önkormányzati étkeztetési fejlesztések- főzőkonyha korszerűsítés	12 360 679
		Elektromos elosztószekrény szabványosítása	989 800
	Gyermekek Átmeneti Otthona (Kollégium u. 54.)	Falburkolat cseréje; tisztasági festés akadálymentes korlát rögzítése	2 883 868
Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ	Idősek Otthona telephely (Pacsirta u. 29-35.)	Elektromos hálózat felülvizsgálata, szabványosítása	4 682 579
	Idősek Otthona székhely (Vécsey köz 2.)	Elektromos hálózat felülvizsgálata, szabványosítása	2 227 745
	Idősek Otthona (Rozsnyai u. 8.)	Elektromos hálózat felülvizsgálata, szabványosítása	589 279
		Összesen:	94 430 823 Ft

2020			
Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság	Orvosi rendelő - (Szent I. u. 63.)	Kazánházon lévő ablak cseréje	198 701
	Védőnői rendelő - (Rákóczi u. 23.)	Lapostető részleges felújítása beázás miatt	349 758
	Orvosi rendelő - (Rákóczi u. 23.)	Lapostető részleges felújítása beázás miatt	
	Alma utcai Védőnői Szolgálat (Alma u. 71.)	Belső felújítás	5 048 757
	Orvosi rendelő - (Fácán u. 2.)	Megsüllyedt, balesetveszélyes járda javítása	789 324
		Beázás miatti tetőhéjazat javítása	865 533
	Városi rendelő KIS SZTK (Szent I. u. 14.)	Folyamatosan duguló szennyvízvezeték cseréje az épületben az első aknáig	3 547 349
		Orvosi rendelő szennyvízvezeték cseréje, vizesblokk felújítása pincében (ÁNTSZ előírás)	3 284 813
Beázás miatti tetőhéjazat javítása		1 151 534	
N y -	Napsugár Bölcsőde (Dália u. 1.)	Udvari gyermekpancsoló készítése (Korm. Hiv. előírás)	1 979 237

	Hóvirág Bölcsőde (Malom u. 5.)	Salétromos falak helyrehozatala az alábbi helyiségekben: 3 csoportszoba (20m ² , 32m ² , 45m ²) ebédlő, felnőtt öltöző, folyosó (20m ² , 10m ² , 10m ²)	2 918 117
		Csoportszobákban mosható falburkolat kialakítása	1 416 122
		Udvari gyermekpancsoló készítése (Korm. Hiv. előírás)	3 150 681
	Bóbita Bölcsőde (Tas u.1.)	Játszóudvarok lekerítése	2 000 000
		Udvari gyermekpancsoló készítése (Korm. Hiv. előírás)	5 493 569
		Meglévő udvari faházak javítása, festése	278 130
	Katica Bölcsőde (Tőke u. 1.)	Játszóudvarok közé elválasztó kerítés építése (I. ütem)	3 747 135
	Nefelejcs Bölcsőde (Sarkantyú u. 30-36.)	Udvari gyermekpancsoló készítése (Korm. Hiv. előírás)	6 665 013
	Micimackó Bölcsőde (Stadion u. 8/a)	Udvari gyermekpancsoló készítése (Korm. Hiv. előírás)	3 694 012
	Babaház Bölcsőde (Krúdy Gyula u. 30.)	Lapostető beázás miatti javítása	1 179 518
Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ	Idősek Otthona telephely (Pacsirta u. 29-35.)	Belső helyiségek felújítási, átalakítási munkái	4 899 796
		Műszaki szükségességből elrendelt pótmunka	648 919
	Nyírszőlősi Idősek Klubja (Nyírszőlős Kollégium u. 58.)	Fűtési rendszerbe keringető szivattyú beépítése	382 778
		Bojler cseréje elektromos bekötéssel	119 259
	Szociális Nappali Ellátó Épület (Őz utca 16.)	Kerítés építése a belső udvaron az épület főbejárata elé és a lépcsőház folyosói szakaszára rács készítése	914 705
		Összesen:	54 722 760 Ft

2021			
Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság	Alma utcai Védőnői Szolgálat (Alma u. 71.)	Elektromos hálózat kapacitásbővítés	1 192 369
	Városi Rendelő Kis SZTK (Szent I u. 14.)	Folyamatos dugulás miatti csapadékvízvezeték szakasz cseréje	2 658 990

	Terhes Tanácsadó (Stadion u. 8.)	Folyamatosan duguló szennyvízvezeték cseréje udvari szakaszon	1 039 246
Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény	Ózike Bölcsőde (Vécsey köz 31.)	Udvari vízvezeték szakasz cseréje, csőtörés miatt	1 480 942
		5-6 gondozási egység udvarán a csapadékvíz elvezetése (kb. 100 m ²)	1 494 064
	Hóvirág Bölcsőde (Malom u. 5.)	Csoportszobákban mosható falburkolat kialakítása	1 475 486
	Katica Bölcsőde (Tőke u. 1.)	Szennyvízvezeték szakaszok cseréje folyamatos dugulás miatt	1 374 997
	Micimackó Bölcsőde (Stadion u. 8/a)	Játéktároló tetőhéjazatának cseréje beázás miatt	2 991 803
		A játszókert járdáinak és betonnal fedett felületeinek felújítása (összesen: 640m ²)	1 746 054
		Játéktároló balesetveszélyes mennyezeti vakolatának leverése	152 400
	Babaház Bölcsőde (Krúdy Gyula u. 30.)	Épület megtápláló udvari nyomóvízvezeték cseréje	2 974 275
		Épület megtápláló udvari nyomóvízvezeték cseréje	321 774
	Nefelejcs Bölcsőde (Sarkantyú u. 30-36.)	Játzóudvart leválasztó kerítés és homokozó felújítása	2 288 951
	Bóbita Bölcsődében (4400 Nyíregyháza, Tas u. 1-3.)	Csapadékvíz vezeték cseréje gyökérbenövés, csőtörés és folyamatos dugulás miatt	2 910 566
Családok Átmeneti Otthona (Tokaji u. 3.)	Szúnyoghálók és elötetők készítése	1 362 322	
Nyíregyházi Gyermek Átmeneti Otthona (Kollégium u. 54.)	Kerti pavilon telepítése (nyári foglalkozások megtartása céljából)	2 616 025	
Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ	Idősek Otthona Telephely (Nyíregyháza, Pacsirta u. 29-35.)	Konyha felújítása, korszerűsítése	3 471 967
	Orosi Idősek Otthona (Oros, Rozsnyai u. 8/a.)	Tetőhéjazat javítása, csapadékvíz elvezetése az épülettől, balesetveszélyes járda cseréje	4 595 896
	Éjjeli Menedékhely	Mért villamosenergiahálózat üzemzavarának elhárítása	2 570 281
		Összesen:	38 718 408 Ft

2022

Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság	Orvosi rendelő - (Fácán u. 2.)	A rendelő és környezetének felújítása	2 470 936
	Alapellátási Telephely (Fazekas J. tér 8.)	Védőnői helyiség átalakítása és felújítása (I. ütem)	3 462 134
	Orvosi rendelő (Rákóczi u. 21.) és Védőnői Szolgálat	Belső felújítási munkák	5 909 550
	Orvosi rendelő (Ungvár stny.)	Lapostető bádoglemezeinek cseréje	492 500
	Orvosi rendelő (Fenyő u. 1.)	Fűtési rendszer javítása, légtelenítése	253 197
	Városi Rendelő Kis SZTK (Szent I u. 14.)	Tetőhéjazat javítása beázás miatt, rendelő belső festése	722 452
Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény	Május 1 tér 10/A	Május 1 tér 10/A alatti épülethelyreállítása	100 000
	Katica Bölcsőde (Tőke u. 1.)	2 csoportszobához tartozó külső terasz burkolása kb. 105 m ²	6 101 348
		Közlekedő mennyezeti vakolatának leverése, javítása, dilatációs profil beépítése	359 999
	Bóbita Bölcsőde (Tas u. 1.)	Szennyvízvezeték szakasz cseréje gyökér benövés és dugulás miatt	1 464 950
	Aprajfalva Bölcsőde (Fazekas J. tér 13.)	2 db udvari játéktároló kialakítása	2 420 000
	Nefelejcs Bölcsőde (Sarkantyú u. 30-36.)	Gyermek vizesblokkban szennyvíz vezeték szakasz cseréje dugulás miatt	1 218 709
	Micimackó Bölcsőde (Stadion u. (8/a.)	Eresz szegélylemez kialakítása beázás miatt	940 067
	Hóvirág Bölcsőde (Malom u. 5.)	3 csoportszoba belső tisztasági festése, játéktároló homlokzatának felújítása	2 284 032
	Babaház Bölcsőde (Krúdy Gy. u. 30.)	Lapostető szigetelés javítása	897 753
Gyermekek Átmeneti Otthona	Lapostető bádoglemezeinek cseréje	325 500	
Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ	Idősek Otthona Telephely (Pacsirta u. 29-35.)	Villamos energia teljesítmény bővítése 100A-ról 3*200A-ra	8 306 626
		Elektromos hálózat felújítása (II. ütem)	5 339 842
	Őz utcai Telephely (Őz u. 16.)	Klíma betáp kábelek kiépítése, elosztó szekrény felbővítése	4 959 157
		Légkondicionáló berendezések elhelyezése	2 990 000
	Nyíregyházi Szociális Gond. Központ (Vécsey köz 2.)	Irodákban és a főzőkonyhában elektromos szerelési munkák	1 094 071
	Nyírszőlősi Idősek Klubja (Kollégium u.56.)	Klíma beszerelése, kerti csap kiépítése fagycsappal együtt	791 845
Nyíregyháza, Pacsirta u. 29-35.	Műhely épület felújítása, átalakítása	4 449 008	
Összesen:			57 353 676 Ft

2023			
Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság	Orvosi Ügyelet (Szent I. u. 70.)	Kiéggett kazán cseréje 2db kondenzációs kazánra, hőcserélővel a régi rendszerről történő leválasztásával, kémény kiépítéssel, automatizálással, a kazánház és az előtér festésével (korom szennyezés miatt)	5 395 403
	Orvosi Rendelő (Alma u. 71.)	Lapostető és attika fal javítása beázás miatt, megsüllyedt térkőburkolat helyreállítása	599 719
	Nyíregyházi Család-és Gyermekejóléti Központ	Május 1. tér 10/A.sz. alatti épület helyreállítása	116 534 199
		Május 1. tér 10/A.sz. alatti épület helyreállítása	9 909 302
Nyíregyházi Gyermekejóléti Alapellátási Intézmény	Őzike Bölcsőde (Vécsey köz 31.)	Udvari nyomóvízvezeték szakasz cseréje I. ütem	2 294 852
		Bölcsőde udvarán lévő tujafák szárazolása, oldalágak visszavágása	430 000
	Nefelejcs Bölcsőde (Sarkantyú u. 30-36.)	Foglalkoztatókban (2 db) salétromos vakolat leverése, szárító vakolat készítése, térburkolat helyreállítása, esővíz elvezetése, szikkasztó építése	1 452 735
	Micimackó Bölcsőde (Stadion u. 8.)	Szennyvízvezeték szakasz és akna cseréje gyökér benövés miatt	1 895 879
	Babaház Bölcsőde (Krúdy Gy.u.30.)	A WC és mosdó helyiségben leázott vakolat és csempe leverése, új vakolat és csempeburkolat készítése	1 709 179
	Napsugár Bölcsőde (Dália u. 1.)	Játszóudvaron lévő fák koronaalakítási munkái	500 000
	Katica Bölcsőde (Tőke u.1.)	Játszóudvaron lévő veszélyes fák kivágása, koronaalakítási munkák alpintechnikával	2 450 000
	Bóbita Bölcsőde (Tas u. 1-3.)	Homlokzati hőszigetelés javítása	2 989 283
	Gyermekek Átmeneti Otthona (Kollégium utca 54.)	Lapostető és bádogozás javítási munkák	1 397 630

Nyíregyházi Szociális Gondozási és Alapellátási Központ	Kis SZTK (Szent I. u. 20.)	Palafedés beázás miatti javítása, belső festés	1 715 770
	Összesen:		149 273 951 Ft

III.3. A szolgáltatások tartalmi változása, a szabályozási környezet változása

A szolgáltatások szakmai tartalma jelentőse változott az elmúlt években. A jelentősebb változásokat évenként vesszük számba.

27. táblázat

A szociális szolgáltatások rendszerének változásai 2016-2023

2016	<p>házi segítségnyújtás</p> <ul style="list-style-type: none">➤ két tevékenységi kört alakítottak ki: a szociális segítséget és a személyi gondozást➤ megszűnt az óraalapú szolgáltatásnyújtás követelménye, a szabályozás nem korlátozza a házi segítségnyújtás napi időtartamát az elért pontszám szerint.➤ Ezzel egyidejűleg az idősek otthonába való bekerülésnél is megszűnt az óraalapú szempont,➤ Lehetővé vált továbbá, hogy gondozási szükséglettel nem rendelkező személyek részére is biztosítani lehessen házi segítségnyújtást a szakmai feltételek teljesítése mellett, állami támogatás nélkül, ha az igénylő vállalja az önköltség megfizetését. <p>hajléktalan ellátás</p> <ul style="list-style-type: none">➤ tekintetében sor került a települési önkormányzatok feladatának konkretizálására életet, testi épséget veszélyeztető helyzetekben.➤ Egyrészt pontosan meghatározták a rászorulókat, másrészt a jogszabály kimondja azt is, hogy a települési önkormányzat az érintett személy hozzájárulásának hiányában is gondoskodni köteles az életének és testi épségének védelméről.➤ Az önkormányzat e feladatának ellátása érdekében együttműködésre köteles a jogszabályban meghatározott szervekkel, szolgáltatókkal és intézményekkel.➤ A módosítás megteremti a minden veszélyeztetett emberre kiterjedő „jelzőrendszert”. A vörös kód bevezetése kritikus időjárási helyzetben felhívja a szociális ellátórendszer figyelmét az élet védelmére. A vörös kód ideje alatt a szociális szolgáltatást nyújtók az utcai szociális szolgálatokkal és a regionális diszpécser szolgálatokkal együttműködve fogadni kötelesek a hajléktalan személyt <p>hajléktalan személyek átmeneti szállására vonatkozó szabályok</p> <ul style="list-style-type: none">➤ lehetővé vált, hogy azoknak a hajléktalan személyeknek is biztosítható legyen önmagában lakhatás, akiknek nincs szükségük olyan szintű és intenzitású szociális segítségre, melyet egy átmeneti szállásnak kell biztosítania, azonban önerejükből egy piaci típusú lakhatást nem képesek megfizetni.➤ Lényeges változás továbbá a profiltisztítás és a szolgáltatások igénybevételének rugalmasabbá tétele érdekében az átmeneti szolgáltatási formák, mint önálló szolgáltatási típusok kivezetése.➤ Az átmeneti intézmények megszüntetését követően - az éjjeli menedékhely és a hajléktalan személyek átmeneti szállása kivételével - az ellátottak számára az egyéb bentlakásos elhelyezési formák keretein belül válik lehetővé az átmeneti ellátás, határozott időre kötött megállapodással. 2023-ig kellett átalakulni az intézményeknek, hiszen az Szt. értelmében átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény 2022. december 31-éig működhet. <p>családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás</p> <ul style="list-style-type: none">➤ 2016. évi integrálására tekintettel létrejött család- és gyermekjóléti központra, valamint a család- és gyermekjóléti szolgálatra vonatkozó részletszabályok pontosítása megtörtént.
-------------	---

<p>2017</p>	<p>A szociális foglalkoztatást</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ felváltotta a fejlesztő foglalkoztatás, szolgáltatás célja jellemzően az egyén képességeinek, készségeinek fejlesztése, erre utal az új elnevezése. A foglalkoztatás nem éri el az akkreditált foglalkoztatás formáját, de megkülönbözteti azt a terápiás célú tevékenységtől <p>fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthona</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ csak támogatott lakhatás formájában hozható létre. <p>támogatott lakhatás</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ meghatározták a támogatott lakhatás keretében a lakhatási szolgáltatás, az esetvitel és a társadalmi életben való részvételt segítő más szolgáltatások mellett biztosítandó <i>szolgáltatási elemek</i> körét, valamint azt is, hogy az egyes szolgáltatási elemeket mely alapszolgáltatások útján lehet biztosítani. <p>finanszírozási rendszerbe történő befogadás szabályai</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a pályázati úton finanszírozott szolgáltatások tekintetében a fejlesztő foglalkoztatás kivételével a többi pályázatos szolgáltatás fenntartója a költségvetési törvény által meghatározott feltételek alapján részesült támogatásban <p>szakápolás</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 2017. szeptember 1-jétől meghatározták a szakápolási központ szolgáltatásának igénybevételére vonatkozó jogosultsági feltételeket és az ellátás célját, keretét. <p>Vörös kód bevezetése</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ A vörös kód egy speciális figyelmeztetés, melynek célja, hogy kritikus időjárási helyzetben felhívja a szociális ellátórendszer figyelmét, hogy a segítő tevékenység egyik legfőbb feladata közé tartozik az élet védelme. ➤ -10°C vagy annál alacsonyabb hőmérséklet, tartósan 27°C feletti napi középhőmérséklet vagy egyéb időjárási körülmények esetén a meteorológiai szolgálat második szintű veszélyjelzése esetén a bentlakásos intézmények – a diszpécserközpont előzetes jelzése alapján – a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett ellátási formájuktól, ellátási területüktől és férőhelyszámuktól függetlenül kötelesek az intézménybe érkező hajléktalan személynek élete és testi épsége megóvásához szükséges mértékben a pihenés, télen a melegedés lehetőségét biztosítani.
<p>2018</p>	<p>családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kötelezővé vált a szociális diagnózis készítése, ➤ 2018. szeptember 1. napjától a család- és gyermekjóléti központok speciális szolgáltatásaik keretében óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet is végeznek. <p>étkeztetés</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet 50/F. § (2) bekezdése alapján az egyéb főzőhelyként szociális étkeztetést nyújtó engedélyes fenntartója 2018. június 30-áig volt köteles kérelmezni az engedélyes által nyújtott szolgáltatásra vonatkozó adatok - szociális

	<p>konyhára vagy népkonyhára történő - módosítását. 2019. január 1-jei hatállyal a szolgáltatói nyilvántartásba rögzíteni kell mind a szociális konyha, mind a népkonyha szolgáltatási forma esetében a befogadott ellátotti létszámot (kivéve önkormányzatok), így ezen időpontot követően befogadást már csak meghatározott ellátotti létszámra lehet kapni.</p> <p>vezetőképzés</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ A vezetői megbízással rendelkező személyek képzésének rendszere átalakításra került. ➤ Az új képzési rendszerben a vezetői megbízás feltétele az alap vezetőképzésen vagy mester vezetőképzésen, majd meghatározott időközönként megújító képzésen való részvétel. Az új rendszer kialakításával egyidejűleg a szociális alap- és szakvizsga rendszer megszüntetésre került.
--	--

2019	<p>népkonyha szolgáltatás</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 2019. január 1-től a költségvetési támogatásban részesülő népkonyha szolgáltatás esetében az igénybevevőkre vonatkozóan adatszolgáltatást kell végezni az Igénybevevői Nyilvántartásban (KENYSZI), mely feltétele az állami támogatás igénybevételének, valamint az igénybevételi naplóra vonatkozó előírások is szigorodtak (étkeztetésre vonatkozó igénybevételi napló, népkonyhán történő étkeztetésre vonatkozó napi igénybevételi napló). ➤ népkonyha szolgáltatás szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzése iránti eljárásban az egyházi és civil szolgáltatók által működtetni kívánt szolgáltatások bejegyzésének feltétele – ellátás szervezési szempontokra tekintettel - az ellátási terület szerinti települési önkormányzat hozzájárulása. <p>házi segítségnyújtás</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 2019. január 1. napjától csak éves átlagban kell a fenntartónak figyelemmel lennie a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett ellátotti létszám túllépésének tilalmára, vagyis éves átlagban nem haladhatja meg a bejegyzett ellátotti létszám 100 %-át az ellátottak száma <p>demens személyek ellátása</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Változott az igénylők által benyújtandó szakvélemények köre, mivel a korábbi szabályozás nem igazodott a szakvéleményt kiállítók körének változásához. Eszerint demens személyek ellátása esetén a kérelemhez pszichiáter, neurológus, vagy geriáter szakorvos által kiállított szakvéleményt kell benyújtani, és nappali ellátás esetén a demencia kórképet igazoló szakvélemény, bentlakásos intézményi ellátás esetén pedig a demencia kórkép legalább középsúlyos fokozatát megállapító szakvélemény fogadható el az igénybevételhez. <p>fejlesztő foglalkoztatás</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 2019. január 1. napjától fejlesztő foglalkoztatásba az a személy kerülhet, aki betöltötte a 16. életévét, más kereső tevékenységet nem végez és intézményi jogviszonya alapján valamely, a jogszabályban felsorolt szolgáltatást, vagy ellátást vesz igénybe. Így tehát nemcsak a munkaviszonyban, hanem a fejlesztési jogviszonyban történő foglalkoztatás esetén is irányadó lett a 16. életév. ➤ Az új szabályozás a szellemi képességek helyett az értelmi képességek kifejezést használja
------	--

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ módosultak a fejlesztő jogviszony létrehozására vonatkozó szabályok oly módon, hogy a munka-rehabilitációt javasló szakvélemény mellett a foglalkozás-egészségügyi orvos, a munka-szakpszichológus vagy a munka- és szervezet-szakpszichológus és a szociális szolgáltatást biztosító intézmény vezetőjének együttes javaslata alapján jön létre a jogviszony. <p>hajléktalan ellátás</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ az egyházi és nem állami fenntartók által a hajléktalan személyek részére létrehozandó külső férőhelyek esetében egyszerűbb lett a finanszírozási rendszerbe való befogadás, a nappali melegedőt fenntartók a nappali intézményükhöz kapcsoltan, annak személyi és szakmai kapacitáit kihasználva létrehozhatnak külső férőhely formájában lakhatási szolgáltatást, így a kisebb településeken is sor kerülhet szállást is nyújtó hajléktalan-ellátó férőhelyek kialakítására. Ezzel párhuzamosan szükségessé vált a külső férőhely fogalmának kiegészítése. <p>bentlakásos intézményi ellátás</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ megtörtént a vis maior helyzetek esetére irányadó szabályozás is. Amennyiben a fenntartó előre nem látható külső ok miatt (pl. tűzeset) kénytelen az ellátottakat azonnal és ideiglenes jelleggel más épületben elhelyezni, – az ellátottak életének, testi épségének védelmét és az ellátás folyamatosságához fűződő érdeküket szem előtt tartva – az intézmény tárgyi feltételeire vonatkozó követelmények tekintetében átmeneti jelleggel enyhébb szabályokat kell alkalmazni, a krízishelyzet azonnali kezelését elősegítendő. <p>integrált bentlakásos szociális intézmények</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ amelyek egészségügyi és szociális ellátást is végeznek a szakápolók részére egészségügyi kiegészítő pótlék került megállapításra. <p>2019. január 1. napjától az ellenszolgáltatás és az állami, önkormányzati támogatás nélkül végzett étkezést, szállítást nyújtó vagy más karitatív tevékenység nem tartozik az Szt. hatálya alá (a karitatív tevékenység kivételként való meghatározása).</p> <p>A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósághoz került a közhírré tétel kötelezettség azon fenntartók és intézmények esetében, amelyekkel szemben a kormányhivatal jogsértés miatt jogkövetkezményt állapított meg.</p>
--	--

2020	<p>piaci alapú idősok otthona</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ gondozási szükséglet vizsgálata nélkül teszik lehetővé az idősok számára az elhelyezést, ➤ központi költségvetésről szóló törvényben biztosított támogatás nem vehető igénybe, ➤ meglévő férőhelyek nem alakíthatók át piaci alapú férőhelyé. <p>támogatott lakhatás</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ az itt élő fogyatékos személyek tekintetében differenciált finanszírozási kategóriák kerültek bevezetésre, vagyis a fokozott és magas támogatási szükségletű személyek ellátása után a fenntartók eltérő finanszírozásra lettek jogosultak, ➤ kiterjesztésre került a komplex szükségletfelmérés,
------	---

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ a már ellátásban részesülők szükségletfelmérését 2020. december 31-ig kellett elvégezni. <p>finanszírozási rendszerbe történő befogadás</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rugalmasabbá vált, például egyházi fenntartók egyszerűbben szerezhetnek jogosultságot a finanszírozásra, ha ellátási szerződéssel látnak el önkormányzati feladatot, vagy más egyházi fenntartótól vesznek át szolgáltatást,
2021	<p>étkeztetés</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ az eddig miniszteri rendeletben nevesített két típus – népkonyha, szociális konyha – törvényi szinten nevesítésre kerül, <p>gyermekünk védelmében elnevezésű informatikai rendszer bevezetése</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a gyermekvédelmi szakellátásban 2020-tól bevezetett rendszer kiterjesztésre kerül a gyermekjóléti alapellátásban is,
2022	<p>fogyatékosügyei tanácsadás</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a MONTÁZS kiemelt projekt zárását követően a család és gyermekjóléti központok nevesített feladata a fogyatékosügyi tanácsadás biztosítása, <p>átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 2016 évi módosítás szerint az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények – éjjeli menedékhely és a hajléktalan személyek átmeneti szállása kivételével – 2022. december 31-ig működhetnek. Ez a rendelkezés hatályon kívül helyezésre került, így átalakítási kötelezettség nem terheli a fenntartót.

A táblázatban feltüntetett jelentősebb változások mellett a szociális és gyermekjóléti ágazatot érintő számos módosítás, változás történik. Itt nem tüntettük fel például a szolgáltatások dokumentációjában, a képzések rendszerében, a térítési díj megállapításában vagy a dolgozók juttatásaiban bekövetkező változásokat. Mindezeket az illetékes minisztérium évente megjelenő tájékoztatójában nagyon részletesen összefoglalja, vezeti, amely a fenntartók, intézmények számára jelentős segítséget nyújt.

III.4. Koncepciók, programok 2016-2023 között

A különböző programok közötti összhang megteremtése alapvető feladat. Az Önkormányzat által elfogadott dokumentumok – így a Helyi Esélyegyenlőségi Program, az Integrált Településfejlesztési Stratégia és a hozzá kapcsolódó Integrált Településfejlesztési Program – és a szociális szolgáltatások tervezését szolgáló koncepciókkal illeszkednek egymáshoz.

A szolgáltatástervezési koncepció célja a Bevezetőben megfogalmazottak szerint a szolgáltatási feladatok meghatározása elsősorban a szociálisan rászorultak részére, valamint a szociálpolitikai alapelvek – így a prevenció - figyelembe vételével a lakosság egésze részéről felmerülő szükségletek kielégítésének megtervezése.

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

A HEP kiemelt figyelmet fordít az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre, az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre, a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre. Továbbá olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket, a hátrányos helyzetű csoportok tagjai részvételének elősegítésére a döntéshozatalban, ill. a közügyek irányításában.

A HEP célcsoportjai a mélyszegénységben élők és a romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők.

A HEP 2013-2018 évekre készült elsőként, majd felülvizsgálata történt 2015-ben és 2017-ben. A 2018-2023 évekre vonatkozóan készült program felülvizsgálata 2020-ban történt. A 2022-évi felülvizsgálat során új dokumentum készült, amelynek időtartama 2022-2027 évekre terjed ki.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája (FVS) és TOP Plusz Városfejlesztési Programterve (TVP) (2021-2027.)

Alapját képezi a város Európai Unió támogatásból megvalósuló fejlesztéseinek 2021-2027 között, emellett a városban megvalósuló valamennyi jövőbeni fejlesztést is megalapozza és lehetővé teszi, hogy a város tovább fejlődjön, kulturális, gazdasági, turisztikai téren egyaránt. Az egyik jelentős pénzügyi forrás a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz).

Gyermekvédelmi beszámoló évente a Közgyűlés számára

A Gyvt. 96. § (6) bekezdése alapján a települési önkormányzat minden év május 31-ig átfogó értékelést készít a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról. A Gyer. 10. számú melléklete részletesen meghatározza a települési önkormányzat által készítendő értékelés tartalmi követelményeit.

Az értékelés bemutatja

- a település demográfiai mutatóit, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira;
- az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítására vonatkozó adatokat;
- az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat;
- a felügyeleti szervek, illetve a működést engedélyező szervek ellenőrzésének megállapításait;
- a jövőre vonatkozó javaslatokat, célok meghatározását a Gyvt. előírásai alapján;
- a bűnmegelőzés főbb pontjait, valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának alakulását, a bűnelkövetés okait;
- a civil szervezetekkel való együttműködés kereteit.

Drogstratégia

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának a drogprobléma visszaszorítása érdekében (2022 - 2025) készített stratégiájának elfogadásáról szóló 175/2021.(XI.18.) számú határozatával fogadta el a szakmai munkát meghatározó dokumentumot és a benne megfogalmazott 3 éves időtartamra szóló cselekvési tervet. A stratégia rövid és hosszú távú célokat fogalmaz meg prevenciós, kínálatcsökkentési és kezelés-ellátási terven keresztül.

A szociális szolgáltatások célcsoportjainak érdekeit szolgáló tanácsok 2016-2023 között

Idősügyi Tanács

Az Idősügyi Tanács 2012. évtől aktívan működik Nyíregyháza Megyei Jogú Városban. A Tanács az önkormányzat mellett működő konzultatív, véleményező, javaslattevő testület. Feladata az idős állampolgárok életkörülményeinek javítása, az őket érintő problémák feltárása, megismerése és lehetőségek szerinti megoldása, vélemények, és információk cseréje, valamint a különböző célok és törekvések megismertetése és egyeztetése. Az Idősügyi Tanács tagjait különböző Nyíregyházán működő nyugdíjas szervezetek delegálják, de feladatuk nemcsak a szervezetek és tagságuk érdekeinek, hanem a nyíregyházi idős embereknek - akik esetleg nem tagjai semmilyen szervezetnek - a képviselete, problémák megfogalmazása, javaslattevés, intézkedések (pl. nyugdíjas hétfő - kedvezményes fürdő belépés idősek számára, kerékpáros, roллерes közlekedés szabályai a belvárosban, akadálymentes közlekedés biztosítása témakörökben stb.) kezdeményezése. A Tanács tagjainak megbízatása ötéves időtartamra szól.

Nyíregyházi Ifjúsági Kerekasztal

A 2015-ben megalakult Nyíregyházi Ifjúsági Kerekasztal az önkormányzat mellett működő szakmai véleményalkotó- és javaslattevési joggal rendelkező ernyőszervezet, amely az önkormányzat ifjúságpolitikai céljainak elérését segíti és az elmúlt években a város Ifjúsági Koncepciójának (2016-2021) végrehajtásában vállalt jelentős szerepet.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata jelenleg az INTERREG Duna Transznacionális Együttműködési Program keretében, 2022-ben elkészült "Nyíregyháza tehetségvonzási és megtartási terve" című koncepcióban megfogalmazott beavatkozási pontok megvalósításában támaszkodik a Nyíregyházi Ifjúsági Kerekasztal szervezeteire, szakembereire.

A Kerekasztal ezen kívül támogatja a helyi fiatalság és közösségek programjainak megvalósulását, valamint 2017. óta éves rendszerességgel, országos érdeklődést keltő szakmai konferenciákat szervez. A Nyíregyházi Ifjúságkonferencia célja az ifjúságot érintő aktualitások – kihívások, nehézségek, jó gyakorlatok – valamint az ifjúsággal foglalkozó szervezetek programjainak bemutatása, célcsoportja pedig az ifjúsági munkával-, ifjúsággal foglalkozó szakemberek és természetesen maga az ifjúsági korosztály.

A szervezet a jövőben ismét az önkormányzat segítségére lesz egy új, reprezentatív lokális ifjúságkutatás lebonyolításában, amely a gyorsan változó kihívásokra és a célcsoport igényeire adekvát választ adó ifjúságpolitikai feladatoknak szab irányt közép- és hosszútávon egyaránt.

Kábítószerügyi Egyeztető Fórum

A NYÍRKEF 2001. óta működő, és 2015-ben újjáalakult erőforrás-közösség, amely különböző szektorokban működő szervezetek szakmaközi együttműködését hivatott képviselni. A Fórum alapcélja szerint hozzájárul az önkormányzati döntések szakmai megalapozásához, a döntéselőkészítő folyamat nélkülözhetetlen résztvevőjeként.

Kiemelt feladata a helyi, alulról jövő kezdeményezések támogatása, különös tekintettel a drogproblémák kialakulásának megfékezése, illetve hatékony kezelése érdekében. Koordinálja városunkban a káros szenvedélyek elleni egységes fellépést, megszervezi és összehangolja a stratégiai célokat szolgáló megelőző tevékenységeket.

A tagság aktívan részt vesz a Nyíregyházi Ifjúsági Kerekasztal által szervezett programokon és az országos KEF hálózat működésében. Helyi szinten közreműködik a szenvedélybetegségek megelőzésével és kezelésével kapcsolatos feladatok végrehajtásában és a mentálhigiénés problémák csökkentésében, emellett szakmai támogatást biztosít, és koordinációs feladatokat lát el.

A szenvedélybetegségek elleni küzdelem helyi koordináló szerveként tevékenysége során figyelemmel kíséri az aktuális szakpolitikai iránymutatásokat, összehangolt szakmai feladatait a megelőzés, kezelés-ellátás, ártalomcsökkentés és kínálatcsökkentés területén specifikus munkacsoportokban végzi.

A NYÍRKEF a 2022-2025. közötti időszakra hatályos városi stratégiával rendelkezik, amely irányt mutat a szakmai munka megszervezéséhez. Rövid távon azonban helyi, reprezentatív kutatásra alapozott új stratégia alkotása a feladat, amely segítségével a területen tapasztalható gyors változásokra lehet célzott válaszokat adni.

Fogyatékosügyi Tanács

Nyíregyházán az Idősügyi és a Köznevelési Tanács mellett megfogalmazódott az az igény, hogy a fogyatékkal élők számára is biztosított legyen, hogy véleményük, javaslataik megfogalmazására szervezett keretek között legyen lehetőség. Ennek érdekében alakult meg a Fogyatékosügyi Tanács, melynek célja, hogy segítse a fogyatékkal élő személyek esélyegyenlőségének, önrendelkező képességének, önálló életvitelének, a társadalmi életben való aktív részvételének társadalmi feltételeit megteremteni, biztosítani. A fentieket figyelembe véve Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a 151/2021. (IX. 30.) számú határozatával döntött a Fogyatékosügyi Tanácsa létrehozásáról és Szervezeti és Működési Szabályzatának elfogadásáról.

A Tanács az önkormányzat mellett működő konzultatív, véleményező, javaslattevő testület. Feladata a fogyatékkal élők életkörülményeinek javítása, az őket érintő problémák feltárása, megismerése és lehetőségek szerinti megoldása, vélemények, és információk cseréje, valamint a különböző célok és törekvések megismertetése és egyeztetése.

Köznevelési Tanács

A köznevelési terület és az önkormányzat közös együttműködése céljából Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése 359/2016. (XII: 15.) a számú határozatával létrehozta Nyíregyháza Megyei Jogú Város Köznevelési Tanácsát. A Köznevelési Tanács, mint véleményező, javaslattevő, érdekegyeztető szervezet 2017. január 1-ével kezdte meg munkáját. A Tanácsban közreműködő szervezetek a város alapfokú, középfokú és felsőoktatási intézmények és fenntartói. A Tanács általában évente ülészik.

IV. A nyíregyházi személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátórendszer bemutatása

Nyíregyháza Megyei Jogú Város, mint járásszékhely a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások biztosítása terén is központi szerepet tölt be. Az Szt., valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) alapján az önkormányzat ellátási kötelezettségének saját fenntartású intézmények részvételével és ellátási szerződés útján tesz eleget.

Az önkormányzati fenntartású intézmények a jogszabályi változásokat is lekövetve alakultak át az elmúlt években.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata számára az Szt-nek, valamint a Gyvt-nek a 2015. évi CXXXIII. törvénnyel történő módosításával jött létre járási szinten megvalósítandó feladatellátás. 2016. január 1-től a családsegítés csak gyermekjóléti szolgáltatással integráltan – egy szervezeti és szakmai

egységben – működhet: települési szinten a család- és gyermekjóléti szolgálat, járási szinten a család- és gyermekjóléti központ keretében. A család-és gyermekjóléti szolgálatot működtető települési önkormányzatok feladata a lakóhely szintű minimumszolgáltatások, általános segítő feladatok biztosítása, gyermekjóléti szolgálat, és családsegítés terén egyaránt. A járásszékhelyek települési önkormányzataihoz kerül a hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységek, valamint a speciális szolgáltatások biztosítása.

A család és gyermekjóléti szolgáltatás, valamint a bölcsődék, a Családok Átmeneti Otthona és a Gyermekek Átmeneti Otthona működtetésére két intézmény jött létre. A korábbi Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ elnevezése Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ elnevezésre változott, feladata a családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás. Feladatainak ellátása Nyíregyháza, Nyírpazony, Sényő és Nyírtura területén és a gyermekjóléti szolgáltatás hatósági feladatainak, valamint a központ speciális feladatainak ellátása a járás egész területén történik. Az intézményi ellátások – bölcsőde és az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények – a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény keretében működtek tovább.

A Nyírségi Kistérségi Társulás tagjai közös megegyezése és egyező akarata alapján a társult önkormányzatok képviselő – testületei által a Mötv. 87. §- a alapján létrehozott Társulást 2017. december 31. napi hatállyal jogutód nélkül megszüntették. A megszüntetés oka az volt, hogy ésszerűségi, takarékosági és célszerűségi szempontok szerint a Társulás által ellátott feladatkör kiüresedett, míg a munkaszervezeti feladatok oldaláról nézve a Társulás munkaszervezeti feladatait ellátó Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának munkaterhei jelentős mértékben megnövekedtek.

2018. január 1. napjától Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában a város közigazgatási területén lévő szociális és gyermekjóléti feladatok el három intézmény jött létre a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ, a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ, a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény, illetve az ezen intézmények gazdasági feladatainak ellátására a Gazdasági Feladatokat Ellátó Központ (GAFEK), amely 2019. január 1. napjától beolvadt a Közintézményeket Működtető Központba (KÖZIM).

A Kék Szirom Lakóotthon (4400 Nyíregyháza, Újszőlő u. 21-23., a továbbiakban: lakóotthon) 2001-ben jött létre, abból a célból, hogy a fogyatékos személyek lakóotthoni ellátását biztosítsa. Az intézményben olyan fogyatékkal élő személyek élnek, akik önmaguk ellátására részben képesek. A lakóotthon 2012. december 31. napjáig a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ szervezeti keretében működött, azonban az egyes szakosított szociális és gyermekvédelmi szakellátási intézmények állami átvételéről és az egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXII. törvény 2. § alapján az intézmény - a feladatellátást biztosító vagyonnal együtt – 2013. január 1. napjával a törvény erejénél fogva állami fenntartásba került. Az intézmény a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei „Harmónia” Egyesített Szociális Intézmény Lakóotthona Nyíregyháza elnevezéssel szerepelt a szolgáltatói nyilvántartásban.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata az intézménnyel szomszédos telken felújította, újjá építette a Nappali ellátási Központot, akikkel az intézményben élő személyeknek szoros kapcsolata van, ezért úgy döntött a városvezetés, hogy átvállalja a lakóotthon működtetését. Ezzel kapcsolatosan az Önkormányzat megkereste az Emberi Erőforrások Minisztériumát, valamint a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságot is, amely kapcsán mindkét megkeresett szerv támogatta az Önkormányzati feladatátvállalás koncepcióját, amelyre 2022. január 1. napjától került sor, oly módon, hogy a lakóotthon ténylegesen a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ telephelyeként funkcionál.

2023. január 1. napjától kezdődően több ponton módosult többek között az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Eatv.), amelynek 5. § (1) bekezdés c) pontja értelmében a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében immáron kizárólag az alapellátáshoz

kapcsolódó fogorvosi ügyeleti ellátásról gondoskodik, szemben a jogszabály korábbi állapotával, ahol ezen ellátási forma mellett felnőtt- és gyermekorvosi ügyeleti ellátás biztosítása is megtalálható volt. A Belügyminiszter 2023. január 30. napján közleményt tett közzé, amelyben megállapította, hogy az Eatv. 22. § (6) bekezdésében foglaltakra figyelemmel Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területén a házi orvosi, valamint házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásnak az állami mentőszolgálat útján történő biztosításának technikai és személyi feltételei fennállnak, így ezen két ügyeleti ellátási formáról 2023. március 1. napjától az állami mentőszolgálat gondoskodik. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata az egészségügyi alapellátással kapcsolatos feladatait az általa fenntartott intézményen, az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóságon keresztül biztosította továbbra is, de az Eatv. 23. § (2) bekezdése szerint az egészségügyi szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott védőnő és a védőnői ellátás körében foglalkoztatott személy tekintetében a munkáltatói jogokat 2023. július 1 - től az az irányító vármegyei intézmény gyakorolja, amely területileg illetékes az érintett védőnői körzet vonatkozásában. Ez a változás az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság foglalkoztatotti állományának közel 70%-át érinti, ezen dolgozók a vármegyei kórházhoz kerültek át, amely nagymértékű változás indokoltá tette az intézmény további működésének, struktúrájának gazdaságossági szempontból történő felülvizsgálatát, racionalizálását, így 2023. szeptember 1. napjától az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság beolvadt a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központba, mely intézmény a Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ nevet kapta.

IV. 1. AZ ÖNKORMÁNYZATI FENNTARTÁSÚ INTÉZMÉNYEK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK NYÍREGYHÁZÁN

IV.1.1. Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ

A demográfiai trendeket és társadalmi jellemzőket figyelembe véve az idős- és fogyatékos személyek ellátás szervezése, biztosítása hangsúlyos feladat napjainkban. A jelenlegi intézmény 2023. szeptember 1. napjával beolvadással jött létre, jogelődje a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ. Az integrált intézmény szociális alapszolgáltatásokat (szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, pszichiátriai betegek részére nyújtott közösségi alapellátás, támogató szolgáltatás, nappali ellátás [idősek, demens személyek, fogyatékos személyek, pszichiátriai, szenvedélybetegek részére]), valamint a szakosított ellátás körébe tartozó ápolást-gondozást nyújtó idősek otthonát és fogyatékos személyek lakóotthonát működtet, illetve az egészségügyi alapellátást biztosítja Nyíregyháza város közigazgatási területén.

2023. szeptember 1. napján a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központban az engedélyezett álláshelyek száma 209,5 fő volt. Ugyanezen időpontban az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság engedélyezett álláshelyeinek száma 65,5 fő volt, így a beolvadást követően az integrált intézményben az engedélyezett álláshelyek száma mindösszesen 275 fő lett. A betöltött álláshelyek száma 2023. december 31-én a közalkalmazotti jogviszonyban 197,5 fő, az egészségügyi szolgálati jogviszonyban 58,5 fő, így mindösszesen 256 fő, aki az intézmény keretei között dolgozik azért, hogy Nyíregyháza közigazgatási területén az idősek, a fogyatékos személyek, a pszichiátriai és szenvedélybetegek magas színvonalú szolgáltatásban részesülhessenek.

28. táblázat

A Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ által ellátottak száma 2019-2023. között

Szolgáltatás megnevezése	2019	2020.	2021	2022.	2023.
étkeztetés (fő)	152	127	128	126	124
házi segítségnyújtás (fő)	540	569	542	513	511
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (készülék)	190	190	190	182	149

idősek nappali ellátása (fő)	224	195	196	206	210
demens személyek nappali ellátása (fő)	-	6	7	11	13
szenvedélybetegek nappali ellátása (fő)	-	18	15	15	16
támogató szolgáltatás (fő)	99	90	95	80	89
fogyatékos személyek nappali intézménye (fő)	28	23	23	26	27
fejlesztő foglalkoztatás (fő)	20	18	16	18	17
pszichiátriai betegek nappali ellátása (fő)	22	31	31	27	30
idősek otthona (fő)	64	63	64	63	64
idősek otthonában demens személyek száma (fő)	-	11	9	13	10
idősek otthonába szakápolásban részesülők száma (fő)	-	15	12	12	9
fogyatékos személy ápoló-gondozó célú lakóotthona (fő)	-	-	-	10	10
pszichiátriai betegek közösségi ellátása (fő)	75	86	87	91	88

Forrás: saját szerkesztés intézményi beszámoló alapján

Az intézmény jelentős részben alapszolgáltatásokat nyújt. Az étkeztetésben, házi segítségnyújtásban, nappali ellátásban részesülők száma összességében nő, azáltal is, hogy a szolgáltatások száma is növekszik, bővül (nappali ellátás pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek, valamint demens személyek számára). A szolgáltatások szervezésénél elsődleges alapelv az otthoni, saját lakókörnyezetben történő ellátás. Az otthonközeli szolgáltatások nyújtása során, az „önálló életvitel” fenntartása kulcsfogalom, az intézmény nemcsak az ápolási, gondozási feladatokat látja el, hanem egyéb, az igénybevevők társadalmi, szociális helyzetét, körülményeit és kapcsolatait érintő problémák kezelésében is részt vesz.

Az intézményben ellátottak életkori megoszlása szerint az étkeztetés, házi segítségnyújtást jellemzően az idősebb korosztály veszi igénybe, 2023-ban jellemzően a 80-89 év közötti korosztály. Ez nyilvánvalóan összefüggésben áll a demográfiai jellemzők változásával, az életkor meghosszabbodásával, illetve azzal, hogy a szociális ellátásokra való igény nem a nyugdíjkorhatár elérésével kezdődik, az idősek jelentős része aktívan éli életét, ellátásra nem szorul.

Gondozási szükséglet szerint

0. fokozatú gondozási szükséglettel az ellátottak mindössze 0,39%-a, 2 fő - 1 férfi és 1 nő – rendelkezik, I. fokozatú gondozási szükséglettel az ellátottak közel 93%-a, 474 fő - 84 férfi és 390 nő rendelkezik, II. fokozatú gondozási szükséglete az ellátottak 3%-ának, 15 főnek- 8 férfi és 7 nő - van, és III. fokozatú gondozási szükséglettel 20 fő, az ellátottak közel 4%-a, -10 férfi és 10 nő rendelkezik.

A házi segítségnyújtást igénylők nagyobb részt I. fokozatú szükséglettel rendelkezik, ami azt jelenti, hogy egyes tevékenységekben hetente többször segítségre szorulnak vagy figyelmet, irányítást igényelnek.

A nappali ellátást igénybevevők életkora jellemzően 70-74 év. Az intézmény által biztosított szolgáltatások, szabadidős programok: aktivitást segítő, szellemi, szórakoztató, kulturális – foglalkozásokat szerveznek az intézmény ellátottjainak.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban részesülők számában csökkenés mutatkozik. 2019-ben a rendelkezésre álló valamennyi készülék használatban volt, 2023-ban viszont voltak nem igénybe vett készülékek. A szolgáltatást 5-ször több nő veszi igénybe, mint férfi, és az ellátottak közel 60 %-a betöltötte a 80. életévét, és 15 ellátott pedig a 90-et is. A rendelkezésre álló eszközök amortizációja miatt, a karbantartási költségek jelentősen megnövekedtek és az ingyenesen igénybe vehető Gondosóra program is jelentősen hozzájárul az ellátotti létszám csökkenéséhez. A Gondosóra a 65. életévét betöltött Magyarországon, saját otthonában élő magyar állampolgárnak ingyenesen igényelhető, függetlenül az igénybe vett egyéb szolgáltatásoktól. Ez korszerű, díjmentes eszköz, amelyhez egy éjjel-nappal elérhető diszpécser szolgálat kapcsolódik.

A támogató szolgáltatásban részesülők számában növekedés mutatkozik, jellemzően a 40-59 évesek veszik igénybe.

A pszichiátriai és szenvedélybetegek részére nyújtott ellátásokat jellemzően a 40-59 évesek és a 65-69 évesek veszik igénybe. A pszichiátriai betegek nappali ellátásban részesülők létszámában növekedés, a pszichiátriai betegek közösségi ellátásban csökkenés, valamint a szenvedélybetegek ellátásánál is növekedés mutatkozik.

A bentlakásos elhelyezést igénybevevők életkoruk szerint általában a 80. év felettek, akikről alapszolgáltatások körében nem lehet megfelelően gondoskodni. A szolgáltatás kihasználtsága 2023. december 31-én 101,58 %-os volt a korábbi években, 98,43 % (2022), 101,58 % (2021), melynek hátterében a világjárvány áll elsődlegesen. A bentlakásos intézményi ellátás az Intézmény két telephelyén biztosított. A Nyíregyháza, Pacsirta u. 29-35. szám alatt 43 férőhely, az Oros, Rozsnyai u. 8. szám alatt 20 férőhely működik. Az intézményi várólistán 2023. december 31-én 200 fő szerepel.

A lakóotthoni ellátást 2022. január 1-jétől biztosítja az intézmény. Az ellátottak 80%-a 40 év feletti, a nemek arányát tekintve 60 %-a nő, 40 %-a férfi. Az elhelyezésük 4 darab egyágyas és 3 darab kétágyas szobában történik. Az ellátottak éves átlaga az ellátási napok alapján, 10 fő. Az év utolsó napján 11 várakozót tartott nyilván az intézmény.

Az intézmény szolgáltatásait a városlakók több telephelyen és nyitva álló helyiségben érhetik el.

29. táblázat

**A Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ
telephelyei és szolgáltatásai**

Ellátási forma	Feladatellátás helye	Férőhelyszám/ ellátható személyek száma/ feladatmutató
Étkeztetés	Nyh., Vécsey köz 2. Nyh., Fő u. 3. Nyh., Csaló köz 11-13. Nyh., Vécsey köz 31. Nyh., Dália u. 1. Nyh., Család u. 11.	-
Házi segítségnyújtás		
1.számú házi gondozói körzet	Nyh., Óz u.16 (nyitva álló helyiség)	600
3.számú házi gondozói körzet	Nyh., Ungvár stny. 27. (nyitva álló helyiség) Nyh., Kollégium u. 56. (nyitva álló helyiség)	
4.számú házi gondozói körzet	Nyh., Vécsey köz 2 (nyitva álló helyiség)	

5.számú házi gondozói körzet	Nyh., Szent István u.14. (nyitva álló helyiség)	
6.számú házi gondozói körzet	Nyh., Vécsey köz 2. (nyitva álló helyiség)	
7.számú házi gondozói körzet	Nyh., Őz u.16. (nyitva álló helyiség) Nyh., Fő u. 3. (nyitva álló helyiség)	
Idősek nappali ellátása:		
1. számú Idősek Klubja	Nyh., Vécsey köz 2.	36 (melyből 6 férőhely demens személyek nappali ellátása)
2.számú Idősek Klubja	Nyh., Fő u. 3.	20
3.számú Idősek Klubja	Nyh., Csaló köz 11-13.	41
6. számú Idősek Klubja	Nyh., Vécsey köz 31.	25
7. számú Idősek Klubja	Nyh., Dália u. 1.	20
9.számú Idősek Klubja	Nyh., Család u. 11.	20 (melyből 6 férőhely demens személyek nappali ellátása)
Nyírszőlősi Idősek Klubja	Nyh., Kollégium u. 58.	25
Fogyatékos személyek nappali ellátása, Fejlesztő foglalkoztatás	Őz u. 16. szám	35/7500 feladategység
Pszichiátriai betegek nappali ellátása	Nyh., Vécsey köz 31.	5
	Nyh., Csaló köz 11-13.	8
	Nyh., Őz u. 16.	15
Szenvedélybetegek nappali ellátása	Nyh., Őz u. 16.	15
Támogató szolgáltatás	Nyh., Őz u. 16. (nyitva álló helyiség)	89 /7324 feladategység
Pszichiátriai betegek közösségi alapellátás	Nyh., Őz u. 16. (nyitva álló helyiség)	88/77 feladategység
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Nyh., Pacsirta u. 29-35.	190
Családias Elhelyezést Nyújtó Idősek Otthona	Nyh., Pacsirta u. 29-35.	43
	Nyh., Rozsnyai u. 8.	20
Kék Szirom Lakóotthon	Nyh., Újszőlő u. 21-23.	10

Forrás: saját szerkesztés

A Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi és Alapellátási Központ a szociális szolgáltatások mellett egészségügyi alapellátást biztosító intézmény. A szociális szolgáltatásokhoz kapcsolódik alapvetően a hajléktalan személyek háziorvosi ellátása, valamint az idősotthoni ellátáshoz kapcsolódó szakápolási tevékenység.

A hajléktalan személyek 168 órás háziorvosi ellátását a TOP-6.6.1-16. számú pályázat keretében, a Nyíregyháza, Tokaji út 1/D. alatti ingatlan földszinti épületrészben kialakításra került un. Egészségügyi Centrum biztosítja. Az épület egyik részében 5 lábadozó (beteg szoba) lett kialakítva a hozzá tartozó szociális helyiségekkel, orvosi és nővéri pihenővel. Egy másik részben kialakításra került egy orvosi rendelő, kötözővel, fürdetővel és a szükséges szociális helyiségekkel, valamint adminisztratív helyiségekkel és raktárral.

A 24 órás ellátás célja, a kórházban, illetve a hajléktalanellátó intézmények keretei között nem ellátható hajléktalan személyek egészségügyi ellátása, mely elsősorban az utcán tartózkodó, beteg hajléktalan személyek számára azt az időszakot kívánja kiváltani, melyet a beteg személy általában otthonában, felépülését segítő körülmények között tölthet.

A hajléktalanokat ellátó orvos a háziorvosi ellátás keretében gondoskodik a bejelentett lakóhellyel nem rendelkező személyek háziorvosi szintű gyógyító-megelőző ellátásáról. Feladata különösen:

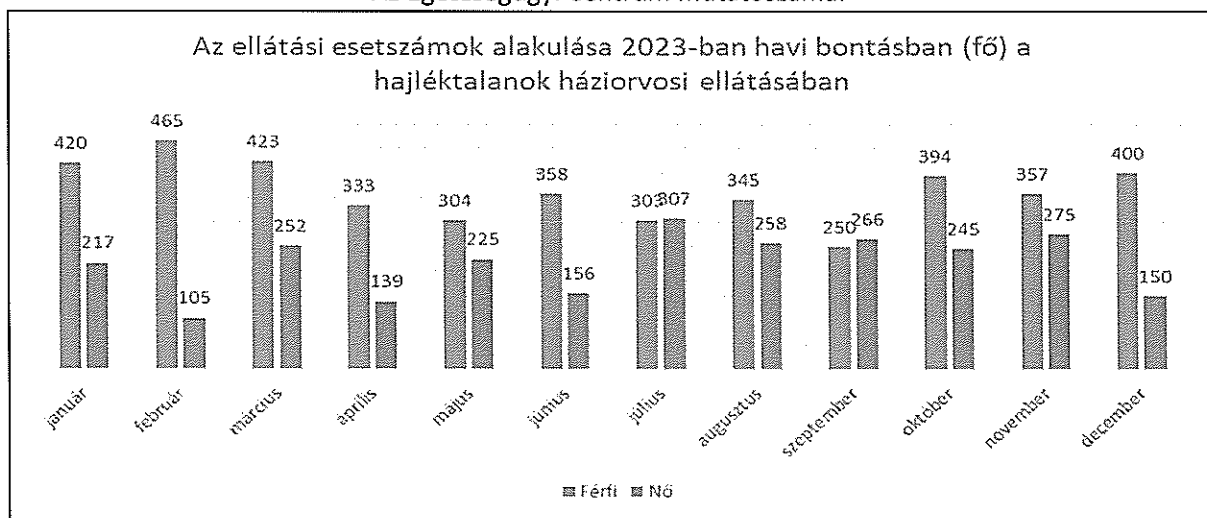
- a hajléktalan személyek egészségügyi ellátása,
- a betegek szakorvosi ellátásra beutalása,
- a téli hónapokban a jellegzetes „hajléktalan betegségek” kezelése (fagyások, fagysérülések)
- a hajléktalan betegek további gondozása igény szerint,
- szűrések szervezése a prevenció érdekében,
- rendszeres vitamin- és gyógyszeradományok juttatása a rászorulóknak,
- a hajléktalanok gyógyszerrel való ellátása lehetőség és igény szerint.

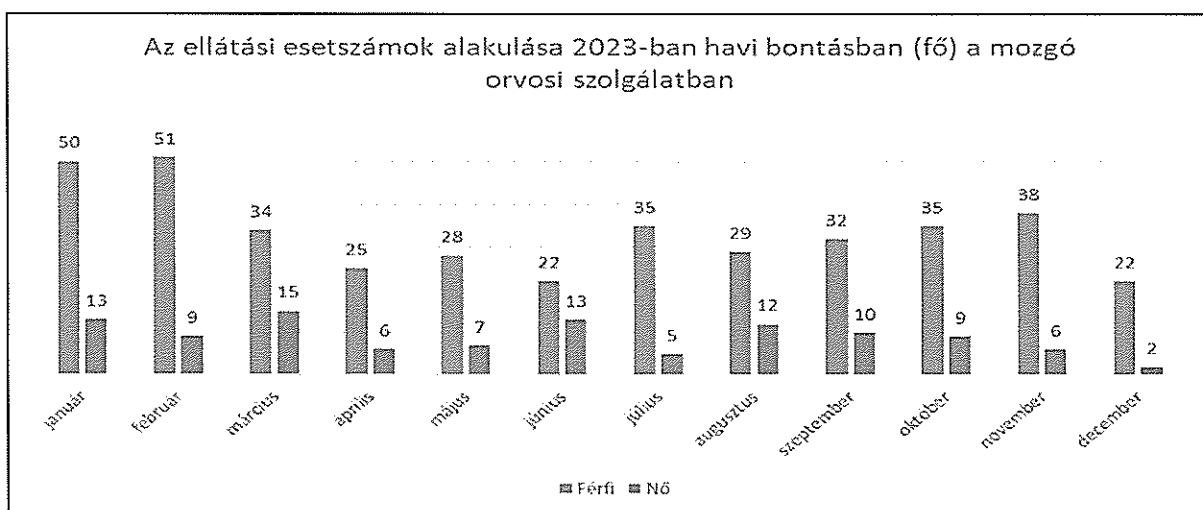
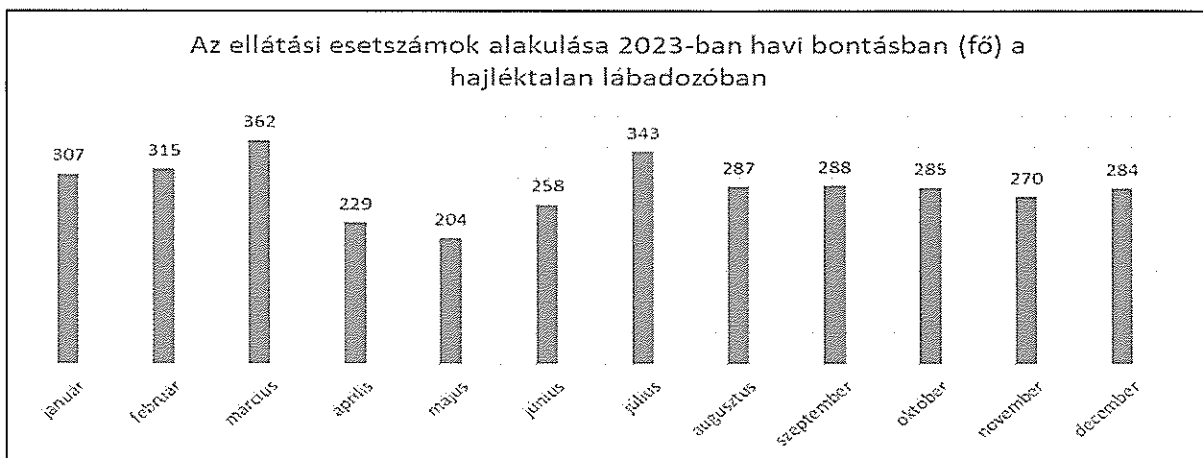
A Lábadozó 10 fő hajléktalan személy egyszeri vagy kúraszerű (pl. kemoterápia, sugárterápia) beavatkozást követő meghatározott idejű megfigyelését, illetve a megfigyelési idő alatt – szükség esetén – a további azonnali egészségügyi ellátását biztosítja. Azok számára nyújt külön elhelyezést, akiknek az állapota a vezető orvos mérlegelése alapján ezt indokoltá teszi, különösen, ha az utcai életmód és betegségük együttesen veszélyeztetik életüket, valamint a hajléktalan ellátás más intézményeiben betegségük miatt nem láthatóak el megfelelően.

A mozgó orvosi szolgálat napi 4 órában nyújt egészségügyi ellátást a közterületen tartózkodó, egészségügyi ellátásra szoruló hajléktalanok és a hajléktalan intézmények ellátottjai részére. A közterületeken tartózkodó hajléktalanok ellátása az utcai szociális munkásokkal együttműködve zajlik, szükség esetén gondoskodva a szakellátásba utalásról. Az éjjeli menedékhelyen vagy a hajléktalan személyek átmeneti szállásán dolgozó szociális munkatársak jelzéssel élhetnek, ha a gondozottak gyógyszerei, tápszerei elfogytak, állapotuk romlik, ezért meghaladja a szociális ellátórendszer kompetenciáját állapotuk szinten tartása vagy gyógyítása.

9. ábra

Az Egészségügyi Centrum mutatószámai

Forrás: Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ, Szakmai beszámoló 2023 évről

Az egészségügyi ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatás az idősek otthonában nyújtott szakápolási tevékenység. A szakápolás keretében ellátott tevékenységek:

- perifériás vénakanül (branül) behelyezése, és ellátása;
- szondán (nasogastricus, és percutangastrostomán) át történő tápláláshoz és folyadékfelvételhez kapcsolódó szakápolási tevékenységek szövődményes esetben;
- nőbetegeknél állandó katéter cseréjéhez vagy rendszeres katéterezéshez, gyógyszeres hólyagöblítéshez kapcsolódó szakápolási feladatok, hólyagkondicionálás;
- folyadékpótló infúzió bekötése orvosi utasításra, továbbá az intravénás és elektrolitpótláshoz, parenterális gyógyszer beadáshoz kapcsolódó egyéb szakápolási feladatok;
- műtéti területek (nyitott és zárt sebek) ellátása, sztomaterápia és különböző célt szolgáló drének kezelésének szakápolási feladatai;
- sztomaterápia szövődményes esetben, és szakmaspecifikus szájápolási tevékenységek műtét után;
- dekubitálódott területek, fekélyek szakápolási feladatai III-IV. stádium (exsudációs, nekrotikus seb kezelése orvosi utasítás alapján);
- betegség következményeként átmenetileg vagy véglegesen kiesett vagy csökkent funkciók helyreállításához, fejlesztéséhez vagy pótlásához kapcsolódó szakápolási feladatok;
- gyógyászati segédeszközök, protézisek használatának tanítása (ez esetben gyógytornász közreműködése, vagy konzultáció céljából elérhetősége szükséges);

- mozgás és mozgatóeszközök használatának tanítása;
- tartós fájdalomcsillapítás szakápolási feladatai;
- haldokló beteg szakápolása;
- EKG készítés orvosi utasítás alapján és minden egyéb, orvos által elrendelt, és felügyelt szakápolási tevékenység.

A III.3. pontban összefoglalt főbb változások az intézményt is érintették: a szociális gondozás és segítség szétválasztása házi segítségnyújtás során, a szociális foglalkoztatás átalakulása, a demens ellátás fejlesztése, a szakápolás feladatok elvégzése az idősek otthonában.

A szakmai változások mellett az intézmény infrastrukturális fejlesztése is folyamatos. Az önkormányzati forrásból megvalósuló karbantartási, állagmegóvási feladatok mellett pályázati forrásból jelentős fejlesztések valósultak meg. A TOP-6.6.2-16 számú projekt keretében két helyszínen történt fejlesztés: a Nyíregyháza, Kollégium u. 58. -, valamint a Nyíregyháza, Óz u. 16. szám alatt. Az Óz utcai ingatlan – ahol korábban is szociális ellátások működtek - lebontásra került, és egy a környező ingatlanok megjelenéséhez igazodva, modern kialakítású épület építése történt meg. Az új ingatlanban már működő és új szolgáltatások kerültek elhelyezésre. A kialakított szolgáltatások:

- fogyatékos személyek nappali ellátása (35 fő),
- pszichiátriai nappali ellátás (15 fő),
- szenvedélybetegek nappali ellátása (15 fő),
- kiszolgáló helyiségek,
- étkeztetés és házi segítségnyújtás.

A város kertvárosi övezetében található Kollégium utcai ingatlanban idősek nappali ellátása szolgáltatás működik, a területen aktív életet élő idős emberek számára.

Az intézmény az Idősekért és Fogyatékosokért Jóléti Alapítvánnyal közösen több programot működtet. Ilyen többek között az Alzheimer Cafe, amely az Alzheimer betegségben szenvedők hozzátartozóinak nyújt találkozási lehetőséget és tanácsadást. A meghívott szakemberek segítik a programon résztvevőket az adott napi témák feldolgozásában. Pl. A demencia tünetei, az intézményi ellátás lehetőségei, az elkóborlás veszélyei-bűnmegelőzési tanácsok. Az Idősek Akadémiája keretében szintén az Alapítvánnyal közösen rendszeresen ingyenes előadásokat szerveznek az időseket érintő, érdekes és hasznos témákban (Az időskori boldogság forrásai, A testi és lelki egészség kapcsolata, Az időskori szűrővizsgálatok jelentősége).

Legjobb önkormányzati gyakorlatok díja

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata 2020-ban a Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok Program keretében meghirdetett „Önkormányzati jó gyakorlatok az idősellátásban” témakörben I. helyezést ért el. A pályázat a helyi méltányossági ápolási díj és a házi segítségnyújtás rendszerének együttműködéséről szól, arról a példaértékű rendszerről, amely a pénzügyi ellátást és a szociális szolgáltatást kapcsolja össze a lakosság- elsősorban az idősek – jólétének biztosítása érdekében.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése helyi rendelet alapján méltányossági ápolási díjat állapít meg annak a nagykorú hozzátartozónak, aki 18. életévét betöltött, tartósan beteg személy ápolását végzi, feltéve, hogy megfelel a rendeletben előírt feltételeknek (jövedelem és képzésben történő részvétel). Az ápolási díjban részesülő köteles a méltányossági ápolási díjat megállapító határozatával a Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központot felkeresni és a Központ által meghatározott időpontokban első alkalommal 16 óra felkészítő (ápolási, gondozási ismeretek) foglalkozáson, ezt követő minden évben 8 óra időtartamban tanácsadáson részt venni. A képzés lényege, hogy a minőségi szolgáltatás érdekében tudásátadás valósul meg a házi segítségnyújtást

végző Központ szakembereitől az ápolási díjban részesülők felé. Ez a jó gyakorlat példaértékű lehet mások számára is, ezért nyert díjat Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata.

Az intézmény munkatársai szakképzettségi aránya megfelelő, valamennyien kellő szakértelemmel segítik a gondoskodásukra bízott ellátottakat mindennapi életvitelükben. A felmerülő, ellátás iránt mutatózó igények és szükségletek kielégítése során komplex segítségnyújtásra, illetve tanácsadásra képesek. Tudásuk és tapasztalatuk mentén, a hozzájuk segítségért fordulóknak számára a segítségnyújtás legoptimálisabb formájának megtalálására törekszenek. A dolgozók elkötelezettek, kötelességtudóak és feladataikat a legjobb tudásuk szerint látják el. Ugyanakkor az intézmény szolgáltatásait figyelembe véve speciális ismeretekkel kell rendelkezniük, így különösen a demens ellátás, a fogyatékkal élők, a pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek részére nyújtott ellátások biztosítása során. Szükséges a szakemberek képzése, továbbképzése, a tudásuk bővítése, specifikus, gyakorlati ismereteik bővítése, a fizikai és lelki megterhelés miatt a szupervízió biztosítása.

Az intézmény tárgyi feltételei, a szolgáltatások infrastruktúrális háttere folyamatosan fejlődik, minden fejlesztési lehetőséget megragad mind az intézmény, mind az Önkormányzat. További fejlesztések tervezetek a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia 2021-2027 szerint, így a

- szociális célú városrehabilitáció folytatása: infrastruktúra és soft elemek;
- egészségügyi és szociális ellátás fejlesztése: egészségügyi intézmények fejlesztése (alap- és szakellátás), szociális alapszolgáltatások és szakosított ellátások, valamint gyermekjóléti alapellátások infrastruktúrális fejlesztése;
- energetikai fejlesztések: önkormányzati tulajdonú épületek fenntarthatósága érdekében energetikai korszerűsítések folytatása, napelemek elhelyezése;
- IKT és okos városfejlesztések;
- foglalkoztatási paktum program folytatása;
- ESZA+ programok, nem beruházási jellegű fejlesztések.

IV.1.2. Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ

Az önkormányzati fenntartású Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ (székhelye: 4400 Nyíregyháza, Körte utca 41/A.) feladata a család- és gyermekjóléti szolgálat és a gyermekjóléti központ egyéni és csoportos speciális szolgáltatásainak és programjainak biztosítása. Család- és gyermekjóléti központnak az a járasszékhely településen működő gyermekjóléti szolgálat minősül, amely önálló intézményként, szervezeti és szakmai szempontból önálló intézményegységként működik.

A család- és gyermekjóléti központ működési területe a Nyíregyházi Járáshoz tartozó települések közigazgatási területe (Nyíregyháza Megyei Jogú Város, Nyírtelek, Rakamaz, Újfehértó városok, Apagy, Kálmánháza, Kótaj, Nagycserkesz, Napkor, Nyírpazony, Nyírtura, Sényő, Szabolcs, Tímár, Tiszanagyfalu községek), míg a család- és gyermekjóléti szolgálat vonatkozásában Nyíregyháza Megyei Jogú Város, Nyírpazony, Kálmánháza, Nagycserkesz községek közigazgatási területére terjed ki.

A Nyíregyházi Család- és Gyermejjóléti Központ telephelyei és nyitva álló helyiségei

Telephelyek	Északi Telephely - 4400 Nyíregyháza, Május 1. Tér 10/A.
	Déli Telephely - 4400 Nyíregyháza, Vécsey u. 17.
	Huszár telepi Telephely - 4400 Nyíregyháza, Huszár tér 2/A.
Nyitva álló egyéb helyiségek	4400 Nyíregyháza, Tűzoltó u. 1.
	4400 Nyíregyháza, Nagyvárad utca 2.
	4531 Nyírpazony, Arany János u. 14.
	4445 Nagycserkesz, Iskola út 21. /55.hrsz.
	4434 Kálmánháza, Kossuth u. 56.

Az intézmény működéséhez szükséges, jogszabályban meghatározott szakmai és tárgyi feltételek adottak és megfelelőek, viszont a fenntartó és az intézmény szakemberei állandó figyelemmel kísérik a lakossági igények alakulását, a feladatok bővüléséből adódó szakmai létszámkeret emelését.

Az infrastrukturális feltételek fenntartása és fejlesztése érdekében önkormányzatunk a költségvetése terhére és pályázati források bevonásával jelentős erőforrásokat mozgat meg és ennek köszönhetően megújult és modernizálásra került a székhelyintézmény és a Huszár telepi Telephely. A projekttel ugyancsak érintett Északi Telephely (4400 Nyíregyháza, Május 1. Tér 10/A.) épülete 2022. nyarán történt tüzeset következtében megrongálódott, amelynek felújítási munkálatai 2023-ban befejeződtek, és az engedélyes a szolgáltatásait ismét az ügyfelek által megszokott környezetben és működési rend szerint biztosítja.

A következő pályázatok segítették az Intézmény korszerűsítését:

- TOP-6.6.2-15-NY1-2016-00001 - Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése Nyíregyháza, Körte utca 41/a. (hrs: 1640/1)” szám alatt.
- TOP-6.7.1-16-NY1-2017-00001 - Szociális városrehabilitáció Nyíregyháza szegregált területein.

A soron következő támogatási időszakban tervben van és tovább folytatódik az Intézmény infrastrukturális fejlesztése, amely leginkább a Tűzoltó utca 1. szám alatti nyitva álló helyiséget érinti.

Az intézmény engedélyezett létszáma 2024-ben 106 főre nőtt a korábbi 104 főről, amelyet a megemelkedett ügyfélszámok és az ezzel együtt járó munkaterhek növekedése indokolt. A változás megfelel a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet (továbbiakban NM rendelet) 1. számú mellékletében meghatározott szakmai létszámminimum követelményeinek.

Család- és Gyermejjóléti Központ

Feladatait - a gyermejjóléti szolgálatnak a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 39. § és a 40. § (2) bekezdése, valamint az Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti általános szolgáltatási feladatain túl - a Gyvt. 40/A. §-a és a az NM rendelet (továbbiakban NMr.) alapján végzi.

Szakmai tevékenységét hatósági intézkedéshez kapcsolódó és speciális feladatokra bonthatjuk.

Az Intézmény hatósági intézkedéshez kapcsolódó feladatai:

- kezdeményezi a gyermek védelembevételét kezdeményezése vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét,

- javaslatot készít a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembevételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére,
- együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnisméltés megelőzése érdekében,
- a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében szociális segítőmunkát koordinál és végez,
- utógondozást végez,
- védelemben vett gyermek esetében elkészíti a gondozási-nevelési tervet, szociális segítőmunkát koordinál és végez, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet készít,
- szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára,
- szociális diagnózist készít az Szt. 64/A. §-a szerint.

A gyermek családban nevelkedésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése érdekében, a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatások, programok:

- utcai és lakótelepi szociális munka
- kórházi szociális munka
- készenléti ügyelet
- kapcsolattartási ügyelet
- jogi tájékoztatásnyújtás
- pszichológiai tanácsadás
- családkonzultáció, családterápia, családi döntéshozó konferencia
- fogyatékosügyei tanácsadás

A Család- és Gyermekjóléti Központban 1 fő intézményvezető, 14 fő esetmenedzser, 8 fő tanácsadó, 31 fő óvodai és iskolai szociális segítő, 7 fő szociális asszisztens, 1 fő szociális diagnózist készítő esetmenedzser és 2 fő fogyatékosügyei tanácsadó foglalkoztatása biztosított, a dolgozók szakképesítése pedig megfelel az Nmr. 2. számú mellékletében foglalt követelményeknek.

A Központ szakembereinek a településen működő gyermekjóléti szolgálatok családsegítőivel kiemelkedő együttműködés alakult ki a családok, a gyermekek helyzetének javítása, a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében. A gondozási folyamat kapcsán rendszeres kapcsolatot tartanak a családsegítővel, illetve a különböző szakmai egységek munkatársaival.

Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

A család – és gyermekjóléti szolgálat ellátja a Gyvt. 39. § és a 40. § szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat, valamint az Szt. 64. § szerinti családsegítés feladatokat.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének fejlődését, a családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A család- és gyermekjóléti szolgálat - összhangban a gyermekeket ellátó egészségügyi, nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal - szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. Folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét, meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,

segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását, felkérésre környezettanulmányt készít.

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás, szociális segítőmunka – családgondozás, egyéni esetkezelés, információnyújtás, tájékoztatás az igényelhető szociális ellátásokról, szociális ügyintézés, kríziskezelés, szociális-, életvezetési-, mentálhigiénés tanácsadás, természetbeni, pénzügyi ellátásokhoz történő hozzáférésben segítség, szabadidős programok szervezése és nyújtása, ifjúsági- és gyermek programok szervezése és nyújtása, lakossági adományok gyűjtése és osztása (ruha, bútor, játék, közeli lejáratú és tartós élelmiszer).

Az intézmény Nyíregyháza mellett ellátási szerződés alapján Nyírpazony, Kálmánháza és Nagycserkesz településeken is ellátja a szolgálat feladatait.

A Gyermekjóléti Szolgálatának feladata az Szt. 64.§ (2) bekezdése alapján a családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működtetése. A jelzőrendszer egy komplex hálózat, amelyben a tagok a Gyvt.-ben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptervekenység keretében.

2023. december 31-én a Nyíregyházi Család-és Gyermekjóléti Szolgálatnál 32 fő családsegítő dolgozott, munkájukat 6 fő szociális asszisztens, 2 fő technikai személyzet, valamint 10 közcélú foglalkoztatott segítette.

A Központ és Szolgálat tekintetében az elmúlt évek főbb statisztikai adatai alapján jól látható, hogy a Covid járvány a személyes jelenléttel igénybe vehető szolgáltatásokon megjelentek számát ugyan csökkentette a 2021-es évben, ám a jogerős hatósági intézkedéssel érintett, esetenmenedzseri tevékenységet igénybe vevők száma hasonló képet mutat az előző évekhez képest és a jelzőrendszer jól működött ezekben a nehéz időkben is. 2022-es, 2023-as években kiugró számot mutat a speciális szolgáltatást igénybe vevők száma, mely az óvodai-iskolai szociális segítők közösségi és csoportmunkájának növekedését mutatja a járás 122 oktatási-nevelési intézményeiben, valamint a fogyatékosügyei tanácsadók megemelkedett ügyfélforgalmát.

A Központ vonatkozásában megfigyelhető, hogy a szolgáltatásokat igénybe vevők száma egy lassú ütemű csökkenést mutat, ugyanakkor a Szolgálatnál pedig egy lassú emelkedés figyelhető meg, melynek oka, hogy a szolgálat családsegítői szociális segítő munkával, prevenció keretében kezelik a hozzájuk forduló problémáit és kevesebb eset kerül a hatóság látókörébe.

31. táblázat

A Központ szolgáltatásait igénybe vevő személyek száma nem és korcsoport szerint (fő)

Sorszám	Igénybevétel módja	0-2	3-5	6-13	14-17	18-24	25-34	35-49	50-61	62 éves és idősebb	Összesen: (a-i)	
		éves										
		a	b	c	d	e	f	g	h			i
2023	Speciális szolgáltatást igénybe vevők	24	3 869	8 935	3 377	368	509	990	216	405	18 454	
	Jogerős hatósági intézkedésben érintett, eseménymenedzseri tevékenységet igénybe vevők	80	139	391	279	89	181	407	130	21	1 711	
2022	Speciális szolgáltatást igénybe vevők	24	1921	9022	5647	424	433	579	185	100	18235	
	Jogerős hatósági intézkedésben érintett, eseménymenedzseri tevékenységet igénybe vevők	99	112	283	297	70	99	125	55	21	1171	
2021	Speciális szolgáltatást igénybe vevők	28	91	266	235	62	153	349	102	403	1369	
	Jogerős hatósági intézkedésben érintett, eseménymenedzseri tevékenységet igénybe vevők	140	154	454	329	90	247	515	176	33	2138	
2020	Speciális szolgáltatást igénybe vevők	19	111	690	627	155	410	1 262	357	73	3 734	
	Jogerős hatósági intézkedésben érintett, eseménymenedzseri tevékenységet igénybe vevők	71	130	465	379	75	255	564	195	25	2 160	
2019	Speciális szolgáltatást igénybe vevők	26	388	1 937	1 875	309	295	763	294	72	5 962	
	Jogerős hatósági intézkedésben érintett, eseménymenedzseri tevékenységet igénybe vevők	84	132	454	403	79	190	631	151	45	2 179	

Forrás: Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ

A Szolgálat szolgáltatásait az igénybe vevők szükségleteire alapozva fejlesztik, a hozzájuk forduló személyek és családok száma évről-évre növekszik. Legmagasabb arányban a kiskorúak (0-18 éves korig) kerülnek kapcsolatba az Intézmény szakembereivel, őket követik a 35-49 éves korcsoport. Míg 2019-ben 1400 családdal dolgoztak együtt, addig 2023-ban ez a szám meghaladta az 1800 családot.

32. táblázat

A szolgálatnál megjelent igénybe vevő személyek száma nem és korcsoport szerint (fő)

Év	0-2	3-5	6-13	14-17	18-24	25-34	35-49	50-61	62 éves és idősebb	Összesen: (a-i)	Családok száma	
	éves											
	a	b	c	d	e	f	g	h				i
2023	156	201	544	399	209	424	832	345	324	3434	1813	
2022	111	178	515	334	184	438	797	370	311	3238	1710	
2021	117	158	503	328	184	405	838	349	306	3188	1709	
2020	104	167	451	306	226	415	798	336	298	3101	1495	
2019	131	177	539	377	225	421	806	283	218	3177	1431	

Forrás: Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ

A jelzőrendszer hatékonyságát a tagoktól érkező jelzések száma növekedése jól mutatja, valamint az is megfigyelhető, hogy a Covid időszakában ugrásszerűen nőttek a számadatok. A legtöbb jelzés kiskorúakkal kapcsolatban érkezik a szolgálathoz, melynek jelentős része iskolai igazolatlan hiányzásokból fakad.

Az észlelő – és jelzőrendszer által küldött jelzések száma

Év	0-17 évesekkel kapcsolatosan megküldött jelzések száma	Nagykorú (18 éves és idősebb) személyekkel kapcsolatosan megküldött jelzések száma	a) és b) oszlopból a család- és gyermekjóléti szolgálat/központ által továbbított jelzések száma
	a	b	c
2023	929	334	77
2022	795	237	73
2021	638	286	91
2020	592	326	109
2019	441	125	60

Forrás: Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ

Az Intézmény beszámolója szerint a látókörükbe kerülő esetek egyre inkább súlyosbodnak, amelyet elsősorban az ügyfelek érzelmi labilitása, rossz mentális állapota eredményez. Egyre gyakoribb a kezeletlen mentális betegséggel küzdő személyek megjelenése, valamint a családok életében a problémák halmozott megjelenése. Jelentősen megnövekedett a fizikai, lelki elhanyagolással érintett kiskorúak kapcsán érkezett jelzések száma.

A COVID-19 járványt követő gazdasági megszorítások fokozottan megterhelték a családokat, az életszínvonal több esetben jelentősen csökkent. Ezekkel összefüggésben nagymértékben nőtt a családon belüli konfliktusok száma, verbális és fizikai agresszivitás megjelenése fokozódott, amelynek a feszültsége tapinthatóan megjelent az ügyféltérben is. A felnőttek megromlott mentális állapota természetesen hatással van a családban élő kiskorú gyermekekre is.

A szolgálatnál ellátott bántalmazott és elhanyagolt kiskorúak adatai

Év	Bántalmazott kiskorúak száma (fizikai, lelki, szexuális)	Elhanyagolt kiskorúak száma (fizikai, lelki)
2023	97	484
2022	83	264
2021	74	250
2020	45	121
2019	58	101

Forrás: Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ

Az Intézmény folyamatosan fejleszti a szolgáltatásait, amely az ügyfelek szükségletei alapján történik, a segítő beszélgetések, életvezetési, pszichológiai tanácsadások, mediáció és konfliktuskezelés mellett megjelent az addiktológiai konzultáció, a család- és párterápia is.

Az intézmény hatékony működése, a sokrétű szolgáltatások működtetése, az innovatív és problémamegoldó gondolkodás, a szolgáltatások sikere mögött a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársai állnak. Figyelnek a munkatársak mentális egészségére, szakmai fejlődésére, így biztosítanak belső szakmai továbbképzéseket, team megbeszéléseket, munkaértekezleteket, esetmegbeszéléseket heti/havi rendszerességgel. Az intézmény jogszabályban meghatározott feladatainak ellátása érdekében hatékony és jól működő szervezeti struktúrát hoztak létre. A kontrollkörnyezetet úgy alakították ki, hogy a szervezeti felépítés, a meglévő szabályzatok, a munkaköri

leírások biztosítsák a dolgozók elkötelezettségét, a jogszabályoknak, a szakmai elvárásoknak, az Intézmény küldetésének megfelelő, magas színvonalú és hatékony munkavégzést.

A Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ a meghatározott feladatain túl szakmai támogatást nyújt az önkormányzat ifjúság- és drogpolitikai vállalásainak megvalósításához. Az Intézmény vezetése és munkatársai jelentős energiát fektetnek a Nyíregyházi Ifjúsági Kerekasztal és a Nyíregyháza MJV Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájába, sokrétű városi ifjúsági programok megvalósításába, szakmai konferenciák megszervezésébe és szakmaközi kapcsolatok fejlesztésébe.

A Nyíregyházán tanuló diákok körében 2022-ben kortárs-segítő pilot programot indítottak az óvodai és iskolai szociális segítők bevonásával, a 2023/2024-es tanévben pedig a város minden középiskolájában meghirdetésre került a program. Az érdeklődés felülmúlta a szakemberek várakozásait, mivel közel 350 diák jelentkezett a fejlesztő folyamatra.

A program legfőbb felismerése, hogy a gyerekek kompetensek a saját problémájuk, helyzetünk feltárásában, ezért támogatni és képezni kell őket, hogy aktivitásuk növekedjen, kommunikációjuk és ismereteik gazdagodjon, ezzel elősegítve a jó iskolai légkör és közösségek kialakulását. A kortárssegítés terén aktív fiatalok preventív szereplőkké válnak a köznevelési intézményekben megjelenő ártalmas, veszélyeztető jelenségekkel, rizikómagatartásokkal szemben.

IV.1.3. Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

A gyermekjóléti alapellátások rendszerében a bölcsődei ellátás és átmeneti gondozást az önkormányzat fenntartásában működő Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény biztosítja. Az intézmény szervezeti keretében működik 11 bölcsőde, illetve 1 családok- és 1 gyermekek átmeneti otthona.

Az intézmény szervezeti keretein belül működő bölcsődék a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosítják. A több mint másfél évszázados múltra visszatekintő bölcsődei ellátást korábban csak a tízezer főt meghaladó lakosú településeken kellett megszervezni, ám 2017-től minden olyan településen kötelező önkormányzati feladat ennek biztosítása, ahol 40-nél több 3 éven aluli él, vagy legalább 5 gyermek tekintetében erre igény jelentkezik. A bölcsődei ellátást érintő ezen jogszabályi változás az önkormányzati ellátást nem befolyásolta. Az ellátás formájában történő változás (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde, munkahelyi bölcsőde) sem érintette az önkormányzati fenntartású intézményeket, a város területén levő bölcsődék egy részének azonban át kellett alakulnia (pl. családi napköziből családi bölcsődévé).

A bölcsődei ellátás során a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama a szülő munkarendjéhez igazodik. A bölcsődék hétfőtől péntekig tartó ötnapos munkarenddel, egész évben folyamatosan üzemelnek kivétel a fenntartó által jóváhagyott nyári zárva tartás. A bölcsődébe való felvétel a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlés 54/2011. (XII. 16.) számú önkormányzati rendeletben foglaltak szerint történik.

Az alábbi táblázatból látható, hogy a bölcsődei ellátásra vonatkozó megállapodások száma növekszik. 2020-tól – elsőként veszélyhelyzeti intézkedésként – került bevezetésre a finanszírozást érintő szabályozás, mely szerint az ellátottak számának meghatározásakor a tárgyév január 31-én beíratott gyermekek száma, vagy a bölcsőde, mini bölcsőde szolgáltatói nyilvántartásban szereplő férőhelyszám 80%-a közül a kedvezőbbet veszik figyelembe.

A szolgáltató nyilvántartásba bejegyzett férőhelyszámokban bekövetkezett változások időrendben:

- 2021. március 1-től a 14. számú Bóbita Bölcsőde férőhelyszáma 80 –ról 102-re növekedett a TOP-6.2.1.-16-NYI-20017-00001 pályázatnak köszönhetően. A pályázat keretében új gondozási egységgel (két csoportszoba, fürdőszoba és öltöző) bővült a bölcsőde, teljes körű belső felújítás és eszközbeszerzés valósult meg.
- 2023. február 1-től a 7. számú Hóvirág Bölcsőde férőhelyszáma csökkent, 40 –ról 24-re. Ennek oka a bölcsőde infrastrukturális adottsága, miszerint 2 csoport működése lehetséges a jogszabályi előírásoknak megfelelően.
- 2024. február 1-től két új bölcsőde indult önkormányzati fenntartásban. Az Önkormányzat a TOP-6.2.1-19 jelű „Bölcsődei férőhelyek kialakítása, férőhelyek bővítése” tárgyú pályázat keretein belül nyert támogatást új bölcsőde építésére, amelynek keretein belül a 4400 Nyíregyháza, Honvéd utca 2. szám alatti ingatlanon („Kisvakond Bölcsőde”) 36 férőhelyes bölcsőde kialakítása történt meg.

A NYÍRVV Nonprofit Kft. szintén ugyanezen pályázat keretein belül nyert pályázati támogatást új 12 férőhelyes bölcsőde építésére a 4432 Nyíregyháza, Kollégium utca 59. szám alatti ingatlanon („Szőlőszem Bölcsőde”). Amely intézmény a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási intézmény szervezeti keretein belül kezdte meg működését 2024-ben.

A két új bölcsőde működése következtében az Intézmény eddigi engedélyezett dolgozói létszámkeretét 15 fővel – a vonatkozó ágazati jogszabályokban foglalt feltételeknek eleget téve – 246-ről 261 főre emelte Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata, illetve a bölcsődében maximálisan elhelyezhető gyermekek létszámát 48 fővel megemelte.

35. táblázat

A bölcsődei ellátás jellemzői

Bölcsőde neve	Engedélyezett férőhelyek száma*	Csoportok száma**	Megállapodások száma az adott év január 31. napján				
			2019	2020	2021	2022	2023
5. Ózike Bölcsőde	76	6	75	76	75	75	76
6. Napsugár Bölcsőde	24	2	23	20	22	24	24
7. Hóvirág Bölcsőde	24	2	39	40	39	40	0
8. Nefelejcs Bölcsőde	130	10	119	99	100	109	114
9. Micimackó Bölcsőde	50	4	50	48	39	48	50
10. Katica Bölcsőde	104	8	85	92	74	80	102
12. Babaház Bölcsőde	106	8	98	91	69	77	100
14. Bóbita Bölcsőde	102	8	76	74	67	88	101
16. Aprajafalva Bölcsőde	106	8	99	98	84	99	100
Szőlőszem Bölcsőde	12	1	0	0	0	0	0

Kisvakond Bölcsőde	36	3	0	0	0	0	0
Összesen jelenleg:	770	60	664	638	569	640	667

Forrás: KENYSZI, Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

*engedélyezett férőhelyek száma 2024-ben

**csoportok száma 2024-ben

A bölcsődei férőhelyszám növelése mellett a meglévő bölcsődék felújítása, korszerűsítése zajlott, valamint eszközfejlesztés valósult meg. A „Bölcsődefejlesztés Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatánál” című, TOP-6.2.1-16-NY1-2017-00001 azonosító számú pályázat keretében az 5. számú Őzike Bölcsőde, a 6. számú Napsugár Bölcsőde, a 9. számú Micimackó Bölcsőde és a 16.sz. Aprajafalva Bölcsőde újult meg. A projekt tartalma részletesen bemutatva a 26. táblázatban található.

A Nyíregyháza, Krúdy Gyula u. 30. szám alatti ingatlanon található 12. sz. „Babaház” Bölcsőde főzőkonyhájának korszerűsítése valósult meg a PM/9940/2/2018. önkormányzati étkeztetési fejlesztéseket célzó beruházás megvalósítására kiírt pályázat keretében.

A bölcsődei ellátás biztosításának célja többek között a gyermekes családokban a munka és magánélet összehangolásának elősegítése, a nők munkába állásának támogatása. A családok támogatása az ellátásért fizetendő díj mértékében is megnyilvánul. A gyermekétkeztetés során az intézményi térítési díj 100%-át kedvezményként kell biztosítani a bölcsődei ellátásban részesülő gyermek után, ha

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- tartósan beteg vagy fogyatékos,
- családjában tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkel csökkentett összegének 130%-át, vagy
- nevelésbe vették.

36. táblázat

Ingyenes vagy kedvezményes étkezésben részesülők száma

		2019	2020	2021	2022	2023
100 %-os kedvezményben részesül	rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül	19	10	6	7	6
	tartósan beteg vagy fogyatékos	15	12	8	9	8
	három vagy több gyermekes családban él	77	47	52	65	72
	Egy főre jutó jövedelme alapján	292	222	211	255	306
Összesen támogatott		403	291	277	336	393
Térítési díjat fizet		125	108	107	96	84

Forrás: Nyíregyháza megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal

A táblázatból jól látható, hogy az ellátást igénybe vevők több, mint 70 %-a ingyenes ellátásban részesül. Az ingyenes ellátásban részesülők jogosultságát a szülői jövedelem alapozza meg.

A Gyvt. 147. § (2) bekezdése szerint a bölcsőde, mini bölcsőde esetében az intézményi térítési díjat külön meg kell határozni a gyermek gondozására, nevelésére, nappali felügyeletére és a vele történő foglalkozásra, valamint a gyermekétkeztetésre vonatkozóan. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában működő bölcsődékben nem kell gondozási díjat fizetni, azt az önkormányzat 0 Ft-ban állapítja meg.

A bölcsődei ellátás személyi feltételei a jogszabályi előírásoknak megfelelő. Az összes engedélyezett álláshelyek száma 234 fő jelenleg, amelyből 11 fő bölcsődevezető, 132 fő kisgyermeknevelő és 31 fő bölcsődei dajka foglalkozik közvetlenül a kisgyermekek ellátásával. A kisgyermeknevelők közül 88 fő felsőfokú végzettséggel rendelkezik, amely a bérezés során mutat különbséget a középiskolai végzettségűekhez viszonyítottan.

A **gyermek átmeneti elhelyezése** szintén a Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény szervezeti keretei között működő **Gyermekek Átmeneti Otthonában** történik. Az intézmény önálló szervezeti egységeként működik, az alapellátás keretében a gyermek számára alaptevékenységként biztosítja – a Gyvt., valamint az NM rendeletben foglaltaknak megfelelően – az átmeneti gondozást. A Gyermekek Átmeneti Otthona célja, hogy teljes körű ellátást biztosítson a krízishelyzetben lévő és számos más problémával küzdő gyermekek számára, ezzel is megelőzve a családból való kiemelésüket. Az átmeneti intézmény 16 férőhellyel működik, jelenleg 18 év alatti, szülői felügyelet nélkül maradt gyermekek ellátását biztosítja.

Az átmeneti gondoskodás – a Gyvt. szerint – legfeljebb 12 hónapig tart, ha ez alatt az idő alatt nem szűnik meg a gondozásba vétel alapjául szolgáló ok, úgy az átmeneti gondozás 6 hónappal meghosszabbítható. A statisztikai adatok alapján egy gyermek átlagosan 7-8 hónapot tölt az intézményben, sőt nem ritka a 12 hónapot meghaladó időtartam sem.

A statisztikai adatok szerint a jellemző bekerülési okok a családi konfliktusok, válás okozta krízisek (új apuka, anyuka), szülő (szülők) tartós betegsége, kórházi ápolása, szenvedély betegségek, munkanélkülivé, hajléktalanná válás, kommunikációs zavarok a szülő-gyermek viszonyban, kamaszkori krízisek. Az intézmény ellátási területe Nyíregyháza Megyei Jogú Város és Kálmánháza, Nagycserkesz, Napkor, Nyírpazony, Paszab, Tiszatelek község, valamint Ibrány város közigazgatási területe.

37. táblázat

Gyermekek átmeneti otthona	2020.	2021.	2022.	2023.
	fő			
Ellátást igénybe vevő gyermekek száma az adott év december 31-én	16	12	16	16

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

Az anya-gyermek, illetve szülő-gyermek együttes elhelyezésére a 40 férőhelyes **Családok Átmeneti Otthonában** van lehetőség. Ez az intézmény segítséget nyújt a szülőnek gyermeke ellátásához, gondozásához, neveléséhez, közreműködik a család otthontalanságának megszüntetésében, helyzetének rendezésében, biztosítja éjszakai, nappali tartózkodásra, személyi tisztálkodásra, étkezésre, közösségi együttlétet szolgáló helyiségeket, textíliával történő ellátást, szükség szerint ruházatot, élelmiszert, szülők munkavégzése esetén gyermekfelügyeletet, jogi, pszichológiai, fejlesztő pedagógiai szolgáltatást.

A családok átmeneti otthonában elhelyezést igénylők négy csoportba sorolhatók, melyek általános jellemzőik alapján jól elkülöníthetők egymástól:

- fiatal szülők és gyermekeik,
- bántalmazott nők és gyermekeik,

- szociális okok miatt otthontalanná vált gyermekes családok,
- várandós kismamák, szülészetről kikerült anyák gyermekükkel.

Az intézmény segíti a szülőt az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család helyzetének rendezésében, otthontalanságuk megszüntetésében. Az átmeneti gondoskodás – a Gyvt. szerint – legfeljebb 12 hónapig tart, mely egy alkalommal hat hónappal, szükség esetén a tanítási év végéig meghosszabbítható. Az intézmény adatai szerint a családok általában 12+6 hónap időtartamban veszik igénybe az ellátást. A Családok Átmeneti Otthona ellátási területe Nyíregyháza Megyei Jogú Város területe.

A Családok Átmeneti Otthona 40 fő ellátott (szülő és gyermek) befogadásáról tud gondoskodni két emeleten. 20 lakószobában. Minden család részére külön lakószobát biztosítanak, szintenként 3 konyha. 3 vizes blokk. 1 mozgáskorlátozott fürdőszoba WC-vel a földszinten mosókonyha, kapcsolattartó szoba, a második emeleten közösségi szoba áll a lakók rendelkezésére.

38. táblázat

Családok átmeneti otthona	2020.	2021.	2022.	2023.
	fő			
Gyermekek száma <i>adott év december 31. napján</i>	23	20	19	25
Felnőttek száma <i>adott év december 31. napján</i>	17	14	13	19

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény

A Családok Átmeneti Otthona az NM rendelet értelmében 1 fő szakmai vezetőt, 2 fő családgondozót, 4 fő gondozót, pszichológiai tanácsadót, fejlesztő pedagógiai tanácsadót, jogász szakembert foglalkoztatnak.

IV.2. Ellátási szerződéssel biztosított szociális és gyermekjóléti feladatok Nyíregyházán

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata hosszú évek óta több szolgáltatást ellátási szerződés keretében biztosít, így pl.: a hajléktalan ellátást, gyermekek nappali ellátása és a tanyagondnoki szolgáltatást. A fenntartók a szerződés alapján évente szakmai és pénzügyi támogatás esetén pénzügyi beszámolót készítenek, amelyet a Közgyűlés illetékes szakszervezete megítéli.

Ellátási szerződés keretében biztosított szolgáltatások Nyíregyházán

Feladat megnevezése	Intézmény/Fenntartó	Ellátási szerződés megkötésének ideje
tanyagondnoki szolgáltatás	Human-Net Alapítvány	2005.
utcai szociális munka	Periféria Egyesület	1997.
nappali ellátás	Mozgáskorlátozottak Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete	2007.
étkeztetés (népkonyha), nappali ellátás hajléktalanok és szenvedélybetegek részére, átmeneti szállás, éjjeli menedékhely, hajléktalanok otthona, családok átmeneti otthona	Oltalom Szeretetszolgálat (fenntartó: Magyarországi Evangélikus Egyház)	2002. (Előtte Nyíregyházi Evangélikus Egyházzal 1999-től)
„Kiléptető Ház” működtetése	Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete	2008.
étkeztetés, Sóstói Szivárvány Idősek Otthona	Nyíregyháza-Városi Református Egyházközség	2011.

Forrás. saját szerkesztés

A táblázatban nem szerepel, de hosszú éveken át ellátási szerződés keretében a Kék Nefelejcs Alapítvány a szenvedélybetegek átmeneti elhelyezését biztosította 33 férőhelyen („Reménység” Szendélybetegek Átmeneti Otthona). 2023.április 1-től a fenntartó Alapítvány megszüntette az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény működtetését. Az ellátási kötelezettség alapján a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, illetve Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata (mivel időszotthoni ellátást nyújtó férőhely megszüntetése is történt) gondoskodott az ellátást igénybevevők elhelyezéséről.

IV.2. Ellátási szerződéssel biztosított ellátások rendszere

IV.2.1. Tanyagondnoki ellátás – Human-Net Alapítvány

A koncepció elején leírtakat itt nem megismételve említjük, hogy a város nagy külterülettel rendelkezik, a városhoz 37 bokortanya tartozik¹⁰, amely a város sajátossága. A legnépesebb tanyák a városhoz vagy a fő közlekedési utakhoz közel esnek, a legkevesebb lakossal rendelkező bokrok elszórtan helyezkednek el.

A szociális szolgáltatások rendszerében a külterületi, vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményhiányából és a közösségi közlekedés nehézségéből eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatáshoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése érdekében jött létre a falu és tanyagondnoki szolgáltatás.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata 2005-ben kötött ellátási szerződést az Szt. 60. §-ban szabályozott tanyagondnoki szolgáltatás biztosítására a HUMAN-NET Alapítvánnyal. Az Alapítvány eleinte kettő, 2010. január 1-jétől három, az önkormányzat helyi rendeletében kijelölt ellátási körzetben végzi a feladatot.

¹⁰ Bácskainé Pristyák Erika: Életképes bokortanyák A nyíregyházi bokortanyák differenciálódása az elmúlt évtizedekben Nyíregyházi Főiskola, 2014.

Az ellátott területhez a lakosságszám alapján a néhány fős (2, 8, 10, 16) tanyasi településektől (Nyíri tanya, Kállai rét, Alispántanya, Istvánbokor) az 1000 főt meghaladó egyéb belterületi részek tartoznak. A három tanyagondnoki szolgálat által ellátott területen közel 6000 fő él, a várostól 0,5 -10 km-es távolságban.

40. táblázat

A tanyagondnoki szolgáltatás jellemzői

	2019	2020	2021	2022	2023
ellátottak száma (fő)	150	136	148	142	142
gépjármű futásteljesítmény (3 gépjármű összesen km)	65 526	64 534	61 727	58 516	54 805

Forrás: Human-Net Alapítvány, Szakmai beszámoló 2023.

A tanyagondnok elsődleges feladata a Nyíregyháza Városi Református Egyházközséggel együttműködve – a szociális étkeztetés házhoz szállítása, ezen túl segítséget nyújtanak az egészségügyi szolgálathoz való eljutásban, gyógyszerek kiváltásában, házkörüli munkák elvégzésében. Igényként merül fel a gyermekek óvodába, iskolába szállítása, amelyet a biztonsági eszközök hiányában nem tud biztosítani a szolgáltató.

A megtett km-ek alapján látható, hogy átlagosan 18-21 ezer km-t futnak a gépjárművek, sokszor földutakon. A Human-Net Alapítvány 2023. évi szakmai beszámolójában olvasható, hogy „a gépkocsi futásának költségei a benzinár emelkedéssel jelentősen megnöttek. Több egyeztetést és megbeszélést is folytattunk, hogy milyen módon tudnánk a kilométerek számát csökkenteni, hogy a költségeket mérsékelni tudjuk. Kisebb változtatásokat be is vezetünk ennek érdekében. azonban világosan látszik, hogy a feladataink és az ellátott körzetek jellemzői miatt a kocsik által megtett távolságok csak kis mértékben csökkenthetők.”

A feladatellátáshoz nélkülözhetetlen gépjárművek cseréje rotációban szükséges. Legutóbb 2021-ben vásárolt új gépjárművet az Önkormányzat saját erőből a feladatellátáshoz (és üzemeltetésre átadja a szolgáltató részére), amely akkor bruttó 8 000 000 Ft-ot jelentett. 2024 évben is tervezett egy gépjármű cseréje, erre 14 000 000 Ft áll rendelkezésre a költségvetésben.

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata ezenkívül pénzbeli támogatást nyújt a szolgáltatás biztosításához.

41. táblázat

A tanyagondnoki szolgáltatás feladathoz nyújtott önkormányzat támogatás mértéke

	2019	2020	2021	2022	2023
Önkormányzati forrás (Ft)	7.423.812	8.968.604	7.793.304	9.823.043	9.823.043

Forrás: saját adat

A HUMAN-NET Alapítvány Tanyagondnoki Szolgálata nem szorítkozik a jogszabályban előírt feladatainak elvégzésére, hanem lehetőségeihez, pályázati forrásaihoz mérten igyekszik kiegészíteni azt. A Magyar Élelmiszerbank Egyesülettel kötött együttműködési megállapodás értelmében minden hét pénteki napján elhozza az aznap lejáró élelmiszereket egy kereskedelmi lánctól, melyet kliensei számára kioszt, ezzel is segítve a nehéz helyzetben élőket. Természetesen területileg ekkor nem szorítkozik a Szolgálat az ellátási körzetek keretei közé, több háztartás részesül rövid lejáratú szavatossági idővel rendelkező élelmiszer adományban.

IV.2.2. Utcai szociális munka, alternatív napközbeni ellátás Periféria Egyesület

Nyíregyháza Megyei Jogú Város területén a hajléktalan ellátás feladatait évek óta ellátási szerződés keretében egy egyházi és egy civil szervezet biztosítja. A hajléktalan személyek ellátására a város területén kiépült intézményrendszer az alapszükségletek kielégítésén túl, szakellátást – tartós bentlakásos elhelyezést – is biztosít. A Periféria Egyesület a Szt-ben szabályozott, szociális alapszolgáltatások körébe tartozó utcai szociális munkát, valamint a Gyvt-ben szabályozott gyermekek alternatív napközbeni ellátását végzi.

A Periféria Egyesületnek 1997 óta van ellátási szerződése Nyíregyháza Megyei Jogú város Önkormányzatával az utcai szociális munka végzésére, mely szolgálat feladata az utcán, közterületen, nem lakás céljára szolgáló helyen élők életet vagy testi épséget veszélyeztető helyzetének megszüntetése, az életmóddal járó ártalmak csökkentése, a szociális és egészségügyi szolgáltatások és ellátások igénybevételének segítése és szervezése, a hajléktalan személyeket ellátó intézménybe vagy más szálláshelyre juttatás.

A szolgáltató ezeket a feladatokat, legalább munkanapokon, napi 6 órában köteles a működési engedélyében meghatározott ellátási területén végezni. A téli időszakban 18 órától 22 óráig közterületen köteles az utcai szociális munkát biztosítani, az ellátást végző gondozóknak a segítségnyújtáshoz szükséges eszközöket, tárgyi feltételeket megteremteni.

Az Egyesület 2 utcai szolgálat – északi és déli - működtetésére rendelkezik működési engedéllyel, a napi munkában a tevékenységük nem különül el élesen. A szolgálatok tevékenységi területei egységet alkotnak.

Az Északi Szolgálat ellátási területe: Nyíregyháza város közigazgatási területének a Tiszavasvári út, Bethlen Gábor u., Zrínyi Ilona u., Bocskai u., Orosi út és Nyíregyházi út vonalától északra eső terület, kivéve Oros, Sóstógyógyfürdő, Sóstóhegy, Nyírszőlős területét.

A Déli Szolgálat ellátási területe: Nyíregyháza város közigazgatási területének a Tiszavasvári út, Bethlen Gábor u., Zrínyi Ilona u., Bocskai u., Orosi út és Nyíregyházi út vonalától délre eső terület, kivéve Oros, Nagyszállás, Borbánya, Ókistelekiszőlő, Újkistelekiszőlő, Rozsrétszőlő területét.

A két utcai szolgálatban a jogszabályi előírásoknak megfelelően 4 fő utcai szociális munkás (2 fő utcai koordinátor és 2 fő utcai gondozó) dolgozik, mindegyikük legalább tíz év szakmai gyakorlattal rendelkezik ezen a területen.

Az utcai szolgálatok működési ideje:

- A krízisidőszakon kívül munkanapokon 8-16 óráig;
- Krízisidőszakban munkanapokon 8-22 óráig megnövelt időtartamban
- Vörös Kód kiadása esetén, annak a visszavonásáig köteles a felmerülő többletfeladatokat ellátni.

42. táblázat

Periféria Egyesület szolgáltatásait igénybe vevő személyek száma

Megnevezés	2019	2020.	2021.	2022.	2023.
	fő				
Periféria Egyesület szolgáltatásait igénybe vevők száma		297	335	286	301

Forrás: Periféria Egyesület, Szakmai beszámoló 2019, 2020,2021,2022,2023.

Az ellátást igénybe vevők 75-80 %-a férfi, 20-25 %-a pedig nő. Korosztályokat tekintve a fiatalok (20-40 év közöttiek) aránya az ügyfelek között a legalacsonyabb 14%. A középkorúak (40-60 év közöttiek) vannak jelen a legnagyobb számban, ez a korosztály, amely leginkább jellemzi az utcán élőket, a szolgáltató által ismert ügyfél 56%-a ebbe a korcsoportba tartozik. Magas számban vannak jelen az idősek 30% (60-89 év közöttiek), akiket az életkoruk és az egészségi állapotuk miatt fokozottabban nyomon követnek. Sajnos nagy problémát jelent a szakosított ellátásba való bekerülés hiánya, mivel több évesek az intézményi várólisták. Az ügyfelek gyenge fizikai állapota és magas ápolási szükséglete miatt, ezen korcsoport intézményes elhelyezése a legsürgetőbb feladat, mivel gondozásuk elsősorban az idősellátásban lenne szakszerűen megoldható. Az esetek többségében az alacsony jövedelem és a hajléktalan előítélet miatt, ezek az ügyfelek nem vonzóak az idősothtonok számára, ezért a hajléktalan ellátásba kényszerülnek.

Az utcai szolgálat szorosan együttműködik az ellátási területén illetékes Regionális Diszpécserszolgálattal, amit a feladatok meghatározásával írásban is rögzít. Az utcai szolgálatnak az életet és testi épséget veszélyeztető helyzet elhárítása érdekében, különösen a -10 °C vagy annál alacsonyabb hőmérséklet és a 27 °C feletti napi középhőmérséklet vagy a meteorológiai szolgálat második szintű veszélyjelzésének időtartama alatt intézkednie szükséges. Ez a Vörös Kód intézménye, amelynek kihirdetésére az elmúlt 5 évben az alábbiak szerint került sor:

43. táblázat

Vörös Kód riasztás 2019-2023

Év	Időtartam		Intézményi elhelyezések száma (fő)
	tél	nyár	
2019	január 10. – január 12.	június 12.-június 16.	6
2020	-	-	-
2021	január 17.-január 19. február 12.február 17.	június 21.-június 25. június 29.- június 30. július 7.- július 9. július 27.-július 30.	-
2022	január 13. 20.00 – január 17. 8.00	június 27. 8.00 – július 4. 20.00 július 21. 8.00- július 25. 20.000	9
2023	-	július 10. 8.00 – július 12. 20.00 július 15. 8.00 – július 19. 20.00 augusztus 25. 8.00 - augusztus 28. 20.00	-

Forrás: Szakmai beszámoló 2019, 2020,2021,2022,2023. Periféria Egyesület

A gyermekek alternatív napközbeni ellátását az egyesület a Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézménye és Kollégium intézményében végzik. Hátrányos helyzetű, tanulási, magatartási, kapcsolatteremtési és beilleszkedési problémákkal küzdő gyerekek, fiatalok részére szerveznek programokat, foglalkozásokat rendszeresen (Fejlesztő klubfoglalkozások, Kézműves klubfoglalkozás, Egészség megőrző klubfoglalkozás, Prevenció klubfoglalkozások, Egyéni foglalkozások, Szabadidős klubfoglalkozások, Mozi klubfoglalkozások). A programok alkalmával

Az utcai szociális munka és az alternatív napközbeni ellátás
feladathoz nyújtott önkormányzat támogatás mértéke

	2019	2020	2021	2022	2023
Önkormányzati forrás (Ft)	14.277.000	14.604.000	14.604.000	20.050.000	20.050.000

Forrás: saját adat

IV.2.3. Nappali ellátás – Mozgáskorlátozottak Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a 193/2007. (IX.24.) számú határozatával ellátási szerződést kötött a Mozgáskorlátozottak Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesületével a fogyatékos személyek nappali ellátása szolgáltatás biztosítására.

A Mozgáskorlátozottak Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete „Nefelejcs” Szociális Alapszolgáltatási Központ elnevezéssel a szociális alapszolgáltatás keretében integráltan - fogyatékos személyek nappali ellátását nyújtó intézményét és támogató szolgáltatást működtet. A nappali ellátás 48 engedélyezett férőhellyel működik, kihasználtsága közel 100 %-os, éves átlaglétszáma 46 fő.

A nappali ellátást igénybe vevők 50 %-a férfi és 50 %-a nő. A fogyatékoság típusa szerint 50 %-a értelmi, 38 % pedig mozgásszervi fogyatékkal élők, valamint látás sérült, illetve halmozottan sérült személyekről is gondoskodnak.

IV.2.4. Hajléktalanellátás – Oltalom Szeretetszolgálat

A Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában működő Oltalom Szeretetszolgálat ellátási szerződés keretében közel 20 éve végzi a hajléktalan személyek szociális ellátását a városban. A Magyarországi Evangélikus Egyház és Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata között létrejött, szociális és gyermekvédelmi ellátási szerződés keretében biztosítja az étkeztetést és nappali ellátást hajléktalan személyek részére, a nappali ellátást szenvedélybetegek részére, a hajléktalan személyek átmeneti szállását, éjjeli menedékhelyet, hajléktalanok otthonát, és gyermekjóléti ellátás keretében a családok átmentési otthonát.

Az intézmény feladata az ellátottak számára a szociális biztonság megteremtése és megőrzése, valamint lelki gondozásuk evangélikus szellemben történő biztosítása. Az intézmény szolgáltatásait 14 különálló szervezeti egységben, valamint egy projekt alapon finanszírozott programban, mindösszesen 10 telephelyen működteti. Fejlesztő foglalkoztatás szolgáltatásukat a Bokréta u 22. szám és a Rákóczi u. 104 szám alatti telephelyen valósítják meg, valamelyik megállapodáshoz kötött szolgáltatásunk területén érvényes megállapodással rendelkező klienseink számára. Az intézmény székhelye a központi igazgatás - szakmai, pénzügyi, gazdasági irányítás - helyszíne, ez a telephelye a Nevelőszülői Hálózatnak is. A Noé Bárkája Közfoglalkoztatási Centrum a 4400 Nyíregyháza, Bólyai tér 1 sz. alatt működik, varroda és asztalos műhely üzemeltetésével. Ezenkívül az Országos Mintaprogram és a helyi közfoglalkoztatás programjaiban is részt vesz az Oltalom Szeretetszolgálat.

Az ellátási szerződésben ellátott feladatokat 3 telephelyen végzi: a Nyíregyháza, Rákóczi u. 104., a Bokréta u. 22/a és a Rezeda u. 79/c szám alatt.

A Szeretetszolgálat szolgáltatásait igénybe vevők adatai

	Ellátottak száma december 31-én				
	2019	2020	2021	2022	2023
Étkeztetés (Népkonyha)	130	147	142	114	124
Nappali melegedő	121	94	73	77	80
Szenvedélybetegek Nappali ellátása	50	50	50	50	50
Hajléktalan személyek átmeneti szállása	40	39	41	38	41
Éjjeli menedékhely	117	133	80	90	105
Hajléktalanok otthona	50	43	50	49	50
Családok Átmeneti Otthona	40	40	40	40	40

Forrás: Oltalom Szeretetszolgálat

A hajléktalanná válás okai leggyakrabban a családi problémák, kapcsolati konfliktusok, majd a gazdasági nehézségek, lakhatás hiánya, a szenvedélybetegségek, a természetes támaszok hiánya (család, rokonság, lakóhelyi- munkahelyi kapcsolatok hiánya). A Nyíregyháza, Rákóczi u. 104. alatt működő nappali melegedőt igénybe vevő kliensek zöme halmozottan hátrányos helyzetű, hiszen éjszakáit éjjeli menedékhelyen, utcán, más nem lakás céljára szolgáló helyen tölti, nincs megoldva a lakhatása, nincs munkája, hiányzik a természetes támogató rendszere. Ezen kívül önálló, de bizonytalan lakhatásban élők (olcsó, alacsony komfortfokozatú albérlet, albérlők háza, önkormányzati bérlakás) is igénybe veszik a Nappali Melegedő szolgáltatásait. Számukra ez az ellátás nem az életmentő funkció miatt fontos, hanem azért, hogy a rendkívül alacsony jövedelmi viszonyok mellett lakhatásuk megőrzéséhez segítséget kapjanak.

A népkonyhai ellátás az év minden napján, hétvégéken, ünnepnapokon is biztosított. Ennek keretében naponta egy tányér meleg étel és alkalmanként adományból kapott élelmiszert, krízishelyzetben lévőknél pedig hideg étel is biztosítanak indokolt esetben.

A fenti táblázatból látható, hogy a Nappali Melegedő és a Népkonyha esetében észrevehető az igénybevétel csökkenése. A Nappali Melegedő esetében ehhez hozzájárul a Pszichiátriai Betegek Nappali Intézményének megnyitása is (ellátási szerződésben nem szereplő szolgáltatás), ami összességében pozitív a megfelelő ellátás szempontjából.

Az élelmezési nyersanyagok árának növekedése miatt az Oltalom Szeretetszolgálat kérelmére 2024. évben az önkormányzat 10 000 000 Ft éves támogatást biztosít a népkonyhai ellátás biztosításához.

A szenvedélybetegek nappali ellátása során felvilágosítást, tanácsadást, tájékoztatást, kulturális, szabadidős, álláskeresési tanácsadást, stb. is biztosítanak az igénylőknek. Programjaik nyitottak, törekszenek a szenvedélybetegséggel küzdők minél szélesebb körű elérésére rehabilitációjuk, közösségeikbe való visszailleszkedésük segítése érdekében.

Az Átmeneti Szálló átmeneti elhelyezést biztosít olyan hajléktalanná vált személyek részére, akik önálló életvitelt folytatnak szociális munka igénybevételével. Az intézmény szociális munka keretében biztosít tanácsadást, esetkezelést, gondozást, készségfejlesztést, az ellátott egyéni szükségletei szerint felügyelet és háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás szolgáltatási elemeket szükség szerint. A hajléktalan személyek átmeneti szállása segíti a más szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Valamint biztosít szállás lehetőséget, mosási, tisztálkodási lehetőséget, saját főzési lehetőséget az e célból kialakított melegítőkonyhában, a szabadidő hasznos eltöltéséhez eszközök igénybevételének lehetőségét, valamint a betegek elkülönítésére szolgáló helyiséget.

Az Éjjeli Menedékhely szolgáltatásait (éjszakai szállás biztosítása, tisztálkodási, mosási lehetőség, RSZTOP segítségével minden hétköznap meleg étel osztása, étel melegítésének és elfogyasztásának biztosítása, alkalmankénti hideg élelem osztása, alkalmankénti ruhaválogatási lehetőség, csomagmegőrző szekrények biztosítása, stb.) minden nap 17 órától másnap reggel 8 óráig lehet igénybe venni (krízisidőszakban 16:30-tól 08-ig). Kiemelt figyelemmel a krízisidőszakra, amikor is a férőhelyek biztosítása életmentő lehet. A Nyíregyháza, Bokréta u. 22/a alatti telephely 2023-ban energetikai korszerűsítésen esett át, valamint 2 új lakókonténert állítottak szolgálatba.

A hajléktalanok otthona feladata az olyan hajléktalan személy gondozása, akinek ellátása átmeneti szálláshelyen, rehabilitációs intézményben nem biztosítható és kora, állapota miatt, tartós ápolást, gondozást igényel. Korosztály szerint időskorúak, jellemzően 60 év felettek az ellátást igénybe vevők.

Az Oltalom Szeretetszolgálat nemcsak az engedélyezett szolgáltatásokat végzi, hanem krízis helyzetekben azonnali segítséget nyújtó. A Vörös Kód idején szinte egyedüli, aki mindig fogad ellátottakat, biztosít elhelyezést a bentlakásos intézményeiben. Ezenkívül pl. téli időszakban, krízis helyzetekben a Vöröskereszt, a Periféria Egyesület, a Rendőrség, stb. mellett az Önkormányzat koordinálásával annak a csoportnak tagja, akik a krízis helyzet megelőzésében, elhárításában a lakosság segítése érdekében közreműködnek.

Az ellátási szerződés módosítására 2023-ban került sor a feladatellátást végző intézmény nevének változása (Nappali Centrum Szolgáltató Központ helyett Oltalom Szolgáltató Központ), férőhelyszám módosulása, a fenntartó képviselőjében bekövetkező változás miatt.

IV.2.5. Kiléptető Ház – Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Szervezete

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatával kötött ellátási szerződés keretében a Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Szervezetének Anya –Gyermek Segítőotthona Kríziskezelő –hálózat keretében működteti a „Félutas- Kiléptető Házat”, melyek a Regionális Kríziskezelő Központokhoz és Családok Átmeneti Otthonaihoz kapcsolódva lehetőséget nyújtanak a bántalmazott anyák és gyermekeik számára lakhatásuk további megoldásához. A krízisközpontban eltöltött maximum 60 nap, és az átmeneti otthonban eltölthető maximum másfél éves időtartam nem minden gondozott számára elegendő problémáik és lakhatásuk megoldásához, de azoknak is segítség nyújtható, akik különböző támogatásokkal (pénzbeli, mentális, stb.) és egyénre szabott segítségnyújtással rövidebb idő alatt, akár már 4 hónap alatt is képessé válnak az önálló életvitelre és így az otthonból kikerülhetnek. A „Félutas” Kiléptető Házaakra azon családok pályázhatnak, akik minimum 4 hónapja a Családok Átmeneti Otthonában laknak, elő-takarékossággal, munkahellyel rendelkeznek, gyermekeiket maximálisan ellátják, gondozzák, illetve olyan kikerülési tervük van, amely a család sikeres reintegrációját biztosítja.

IV.2.6. Étkeztetés, Szivárvány Idősek Otthona - Nyíregyháza Városi Református Egyházközség

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése a 296/2016. (X.27.) számú és a 297/2016.(X.27.) számú határozatával döntött Nyíregyháza–Városi Református Egyházközség, mint fenntartó részére a Sóstói Szivárvány Idősek Otthona intézmény fenntartói jogának, valamint a szociális étkeztetés feladatellátásának átadásáról.

A Szivárvány Idősek Otthona idősek otthona ellátást biztosít a székhelyen 212 férőhelyen, az Etel köz 11-13. szám alatti telephelyen pedig 50 férőhelyen. A székhelyen fogyatékos személyek otthona ellátás 30 férőhelyen és pszichiátriai betegek otthona 33 férőhelyen, időskorúak gondozóháza 30 férőhelyen és nappali ellátás működik. A nappali ellátás férőhelybővítése valósult meg; az egyházi fenntartói

döntés alapján a Kálvineum Idősek Otthonában működő nappali ellátás kapacitását átvette az intézmény. Az engedélyezett létszám (férőhely) 70 főre emelkedett.

46. táblázat

Sóstói Szivárvány Idősek Otthona által nyújtott szolgáltatások kihasználtsága
2019-2023 években

Ellátás típusa	Kihhasználtság (%)				
	2019	2020	2021	2022	2023
Időskorúak gondozóháza		90,49	89,3	99,32	99,94
Fogyatékos személyek otthona		99,08	86,3	96,52	93,85
Pszichiátriai betegek otthona		100,04	95,61	99,88	99,96
Idősek Otthona		97,84	97,24	100,69	100,5
Idősek Otthona (Etel köz)		98,17	99,24	100,35	99,95
Nappali ellátás		66,5	74,08	91,39	90

Forrás: Sóstói Szivárvány Idősek Otthona szakmai beszámoló

Az ellátottak kétharmada nő, harmada férfi. Kor szerint 50 %-a az ellátást igénye vevőknek 80 év fölötti, 10 %-uk a 90 éves életkort is meghaladja.

Az intézmény férőhelyeinek kihasználtsága magas. A pandémia hatása miatt a 2020-2021 években kisebb csökkenés látható, de a 2022 és 2023-as 91,39-100,69 %-os kihasználtsággal működtek a szolgáltatások.

„A várakozók számának emelkedése 2019-ig egyenletesen növekedő tendenciát mutatott, 2020-2021 volt az a 2 év, amikor a pandémia hatására jelentősen csökkent a várakozók száma. 2022-ben ismét visszaállt a 2020 előtti trend, és 2023-ban minden korábbit meghaladta a várakozók száma. A várakozók (igényt bejelentők) számát egy Nyíregyházán működő magán intézmény bezárása, és egy másik jelentős átalakulása (drágulása) fokozta. Növelte az intézménybe jelentkezők számát az a tény is, hogy 2023-ban a legalacsonyabb napi intézményi térítési díj intézményünkben került meghatározásra. A Fogyatékos személyek otthonára nem várakozik igénylő, Pszichiátriai betegek otthonára 12 fő, átmeneti ellátásra 13 fő, idősek otthonára 404 fő, várakozott 2023 év végére.”¹¹

47. táblázat

Várakozók száma (fő)

	2019	2020	2021	2022	2023
Idősek otthona	311	180	190	269	404
Fogyatékos személyek otthona	5	1	5	5	0
Pszichiátriai betegek otthona	16	6	16	11	12
Időskorúak gondozóháza	28	0	13	17	13

Forrás: 2023 évi szakmai beszámoló, Sóstói Szivárvány Idősek Otthona

A székhelyintézményben és telephelyein folyamatosak a beruházások, karbantartási munkák, amelyek az éves beszámolóban részletesen bemutatásra kerülnek.

Az Szt. 62. § (1) bekezdése szerint az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen

- a) koruk,
- b) egészségi állapotuk,
- c) fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük,
- d) szenvedélybetegségük, vagy e) hajléktalanságuk miatt.

¹¹ Intézményi beszámoló, 2023.

A jogosultsági feltételek részletes szabályait Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlésének a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról, azok igénybevételi rendjéről és az értük fizetendő térítési díjak megállapításáról szóló 7/2013. (II.15.) önkormányzati rendelete állapítja meg.

A helyi rendelet szerint az étkeztetés igénybevételénél szociálisan rászorultnak minősül

- a) az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy,
- b) a rendszeres szociális segélyben részesülő egészségkárosodott személy, a hadigondozott, a rehabilitációs járadékos, öregségi járadékos, munkaképtelenségi járadékos, rokkantsági nyugellátásban, baleseti nyugellátásban részesülő személy,
- c) tartósan beteg személy,
- d) fogyatékoságban, pszichiátriai vagy szenvedélybetegségben szenvedő személy
- e) és a hajléktalan személy.

Az étkeztetést a szolgáltató a hét minden napján biztosítja az igénylőknek. A 2023. évi beszámoló alapján az ellátottak 53 % a hét minden napján igénybe veszi az ellátást, jellemzően az alacsonyabb jövedelemmel rendelkezők. Az ellátottak 17 %- a csak hétköznapokon (hétfőtől-péntekig terjedő időszakban), 30 %-a pedig heti két, vagy három alkalommal veszi igénybe a szolgáltatást. A lakásra szállítást az ellátottak 2/3-a igényel 1/3-a osztópontokról viszi el az ételt.

48. táblázat

Szociális étkezést igénybe vevők

Megnevezés	2019	2020.	2021.	2022.	2023.
Étel helyben fogyasztásával	2	0	0	0	0
Étel elvitelének lehetőségével	413	442	424	294	468
Házhozszállítással	527	549	552	714	1017
Összesen:	942	991	976	1008	1485

Forrás: Kálvineum Idősek Otthona-szociális étkezés beszámoló 2019, 2020, 2021, 2022,2023.

IV.3. Finanszírozás

A szolgáltatások működtetéséhez az állam a központi költségvetésben meghatározott összegben és módon járul hozzá. Az önkormányzati fenntartású intézmények fenntartásához az önkormányzat, mint fenntartó jelentős saját forrással járul hozzá.

Az állami támogatás és önkormányzati forrás a térítési díjakkal egészül ki. Az intézményi térítési díjat alapvetően az Szt. és a Gyvt. Szabályainak megfelelően az önköltség határozza meg. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata a szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokért fizetendő térítési díjakat a számított intézményi térítési díjnál alacsonyabb összegben határozza meg. Az ellátott (fizetésre kötelezett) által fizetendő személyi térítési díj pedig a jövedelmi viszonyok figyelembevételével kerül megállapításra.

Nyíregyházi Család- és Gyermejkölési Központ bevételei

Megnevezés	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Állami támogatás	362 750 913	406 336 744	414 230 327	491 867 995	547 182 748
Intézményi bevétel	478 340 310	381 710 825	254 932 718	145 433 416	19 598 615
Önkormányzati támogatás	111 463 771	89 698 795	94 262 825	79 641 974	141 471 885
Összesen:	952 554 994	877 746 364	763 425 870	716 943 385	708 253 248

Nyíregyházi Gyermejkölési Alapellátási Intézmény bevételei

Megnevezés	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Állami támogatás	667 189 270	843 261 732	835 438 970	1 127 404 071	1 327 556 017
Intézményi bevétel	24 363 077	20 609 449	20 396 077	17 272 568	86 977 137
Önkormányzati támogatás	336 340 553	174 145 229	359 474 361	385 099 238	277 253 140
Összesen:	1 027 892 900	1 038 016 410	1 215 309 408	1 529 775 877	1 691 786 294

Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ bevételei*

Megnevezés	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Állami támogatás	418 748 195	508 758 704	533 122 329	690 757 898	756 313 956
Intézményi bevétel	164 942 724	169 534 896	170 027 711	198 218 558	903 353 629
Önkormányzati támogatás	339 247 124	336 146 241	374 578 420	360 069 689	417 472 910
Összesen:	922 938 043	1 014 439 841	1 077 728 460	1 249 046 145	2 077 140 495

*a 2019-2022 években Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ adatait tartalmazza, a 2023. évi már az Egészségügyi Alapellátási Igazgatósággal történt integráció következtében az egészségügyi alapellátással kapcsolatos feladatokkal együttes költségvetési adatokat tartalmazza.

Forrás: éves költségvetési beszámolók 2019-2023

V. Nyíregyháza Megyei Jogú Város közigazgatási területén intézményt, szolgáltatást működtető állami, egyházi és egyéb fenntartók

Nyíregyháza Megyei Jogú Város területén több egyházi és nem állami fenntartású intézmény működik, ahol a lakosság részére biztosítanak az Szt. alapján alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

A Szociális Ágazati Portál adatai alapján **alapszolgáltatást nyújtó fenntartók** Nyíregyháza Megyei Jogú Város területén

- 7 nem állami, egyházi fenntartó nyújt házi segítségnyújtás szolgáltatást,

- 6 nem állami, egyházi fenntartó nyújt közösségi ellátást,
- 13 nem állami, egyházi fenntartó nyújt nappali ellátást,
- 9 nem állami, egyházi fenntartó nyújt szociális étkeztetést (ebből népkonyhai ellátást 2 szolgáltató biztosít),
- 11 nem állami, egyházi fenntartó nyújt támogató szolgáltatást,
- 3 nem állami, egyházi fenntartó nyújt tanyagondnoki szolgáltatást
- 1 nem állami fenntartó nyújt utcai szociális munka szolgáltatást.

A Szociális Ágazati Portál adatai alapján **szakosított ellátást nyújtó fenntartók** Nyíregyháza Megyei Jogú Város területén:

- 10 nem állami, egyházi fenntartó nyújt idősek otthona ellátást,
- 1 nem állami, egyházi fenntartó nyújt támogatott lakhatást.

A fenntartók többsége egyházi (evangélikus, református, római katolikus és görögkatolikus), akik a város területén magas színvonalú ellátást nyújtanak az idősek, fogyatékos, szenvedélybeteg, pszichiátriai beteg személyek részére.

VI. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye szolgáltatási rendszere

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye, közigazgatási egység Magyarországon az Észak-Alföldi régióban, Magyarország legkeletibb megyéje. Északkeletről Ukrajna, délkeletről Románia, délnyugatról Hajdú-Bihar megye, északról Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Szlovákia határolja. A vármegyeszékhely Nyíregyháza. A vármegye legészakabban fekvő városa Záhony, legdélebben pedig Nyírlugos található. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye legnagyobb lélekszámú települése a megyeszékhelyet követően Mátészalka, a város lakónépessége 15 351 fő. A legkisebb lélekszámú város Máriapócs 1888 fő. A vármegye területe 5 936 km² az ország területének 6,4%-át adja, így hazánk ötödik legkiterjedtebb vármegyéje.

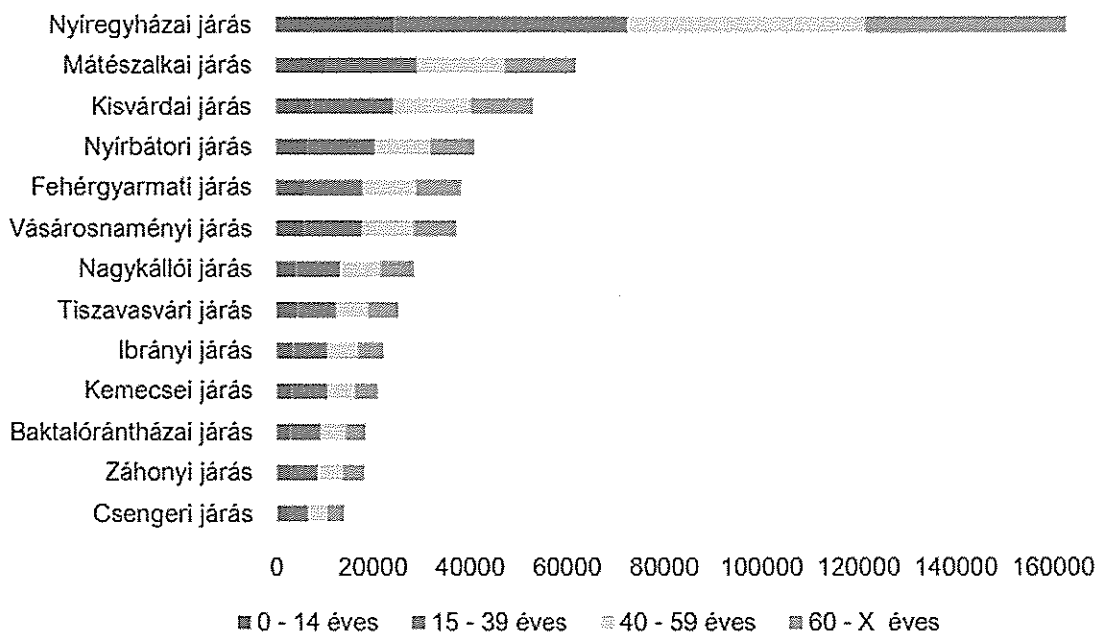
A vármegyében a járások száma 13 járás, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében a Magyarország Közigazgatási Helynévkönyve szerint települések száma 229. A megyében ma már közel minden nyolcadik település város. A legtöbb (50) település a Fehérgyarmati járáshoz, a legkevesebb (6) pedig a Tiszavasvári Járáshoz tartozik.

A vármegyében található települések között jogállásuk szerint 1 megyei jogú város, 27 város, 15 nagyközség és 186 község található. A megye településszerkezetét az aprófalvak erősen meghatározzák, a községek közül a legtöbb lakos 1000 fő alatti településen él.

„Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében 2021-ben a lakónépesség száma 545 321 fő volt, ami az ország népességének 5,6, az Észak-Alföld régió népességének pedig 38,0 százalékát jelenti. A vármegye lakónépessége 2017 és 2021 között 3 százalékkal csökkent. A járások közül a Nyíregyházi járás lakosság száma meghatározó, a vármegye lakosságának 30 százalékával. (1. ábra)¹²

¹² Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Agrárszakképzési helyzet, 2022, <https://www.nak.hu/agrarkozgazdasagi-intezet-aki-kutatasai/2022-evi-varmegyei-hattertanulmanyok/7120-szabolcs-szatmar-bereg-varmegye-agrarszakkepzesi-helyzetkeperol-szolo-2022-evi-elemzes/file>

A népesség száma Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye járásaiban korcsoportonként, 2021

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Agrárszakképzési helyzet, 2022

A népesség korösszetétele változásának és az előregedés folyamatának legfontosabb indikátora az öregedési index - az időskorú népességnek (65–X éves) a gyermekkorú népességhez (0–14 éves) viszonyított aránya - amelynek a demográfiai jövő szempontjából van kiemelt jelentősége. Az index 2001-ben 63,1 %, a 2012-ben 79,9 %, 2023-ban 109,5 % volt, amely a fentiekben vázolt tendenciát támasztja alá.

Ellátási kötelezettség

A szociális szolgáltatások biztosítása szempontjából meghatározó a települések lakosság száma. Az Szt. 86. § és a 90. § (2) bekezdésében meghatározottak szerint

- a 3 000 fő alatti lakosságszámmal rendelkező 192 település ellátási kötelezettsége az étkeztetés és házi segítségnyújtás biztosítására, valamint a családsegítés biztosítására terjed ki, ha polgármesteri hivatal működtet vagy a közös önkormányzati hivatal székhelye a településen van,
- a 3 000 -10 000 fő lakosú települések kötelezettsége a fentiekben túl az idősek nappali ellátására terjed ki. A vármegyében 31 települést érint ily módon a feladat-ellátási kötelezettség.
- 10 000 fő lakosságszámú település a vármegyében 5 van, amely településeken az étkeztetés, házi segítségnyújtás, a családsegítés biztosítása kötelező, amennyiben polgármesteri hivatal működtet vagy a közös önkormányzati hivatal székhelye a településen van, és a nappali ellátást kell működtetni.

A megyei jogú város saját területén köteles az alapszolgáltatási feladatokat, éjjeli menedékhelyet, hajléktalan személyek átmeneti szállását, idősek otthonát, valamint – amennyiben a lakossági szükségletek indokolják – hajléktalanok otthonát és hajléktalan személyek rehabilitációs intézményét megszervezni és fenntartani.

Az állam az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv útján köteles gondoskodni

- a vármegye területén a szakosított ellátások megszervezéséről és fenntartásáról, azzal, hogy a megyei jogú város területére is kiterjedően köteles gondoskodni azokról az ellátásokról, amelyek megszervezésére a megyei jogú város a 90. § (2) bekezdése alapján nem köteles,
- a vármegye területén a támogatott lakhatás megszervezéséről és fenntartásáról,
- a fejlesztő foglalkoztatásról.

Az előző fejezetben bemutatásra kerültek a megyei jogú város szolgáltatásai. Látható, hogy a megyei jogú város nemcsak a kötelező szolgáltatásokat biztosítja, hanem azon túlmenően, a lakossági szükségletek alapján más szolgáltatásokat, programokat stb., is nyújt, együttműködik az egyházi és nem állami fenntartókkal.

A vármegye településeire vonatkozóan is elmondható, hogy nemcsak a kötelező szolgáltatások érhetők el az egyes településeken. Az önkormányzati és állami fenntartású intézmények mellett egyházi és egyéb nem állami fenntartók működtetnek szolgáltatásokat, intézményeket.

Szociális alapszolgáltatások

50. táblázat

Szociális alapszolgáltatások Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében fenntartók alapján

	Fenntartó száma (db)				Szolgáltatási hely (db)				Szolgáltatói nyilvántartásban megadott engedélyezett ellátottak száma*			
			Állami Fenntartó				Állami Fenntartó				Állami Fenntartó	
	Egyházi	Nem Állami	Központi Kormányzati	Önkormányzati	Egyházi	Nem Állami	Központi Kormányzati	Önkormányzati	Egyházi	Nem Állami	Központi Kormányzati	Önkormányzati
Falugondnoki és Tanyagondnoki Szolgálat	3	0	0	81	4	0	0	82	-	-	-	-
Étkeztetés	61	3	2	89	68	3	2	116	-	-	-	-
Házi Segítségnyújtás	84	5	2	61	90	5	2	78	16 726	227	72	7413
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	4	2	1	16	4	2	1	17	478	95	140	2210
Nappali ellátás	45	17	1	74	60	24	1	116	2317	893	60	3512
Családsegítés	1	-	-	65	1	-	-	70	-	-	-	-
Közösségi Ellátások	2	7	-	8	2	7	-	8	-	-	-	-
Támogató Szolgáltatás	13	14	1	15	13	15	1	15	-	-	-	-
Utcai Szociális munka	1	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-

Forrás: Szociális Ágazati Portál

*Amennyiben az adott szolgáltatáshoz a szolgáltatói nyilvántartásban hozzá rendeltek engedélyezett ellátotti létszámot

Meg kell jegyezni, hogy a szolgáltatások egy részében a jogszabályi előírásokat követve nincs engedélyezett ellátotti létszám, illetve engedélyezett férőhely, hanem más szakmai szabályozók működnek (pl.: támogató szolgáltatás esetén a személyi segítség és a szállító szolgáltatás egysége a meghatározó).

A táblázat adatai jól mutatják, hogy az alapszolgáltatások tekintetében a települési önkormányzatok szerepe meghatározó. Egyedül a házi segítségnyújtásban több az egyházi fenntartó, és az általa ellátható személyek száma. Az étkeztetésben, támogató szolgáltatásban és a nappali ellátásban szintén aktív az egyházi szerepvállalás, de nem éri el az önkormányzatok által biztosított szolgáltatások számát. A nem állami fenntartók jellemzően támogató szolgáltatást, és nappali ellátást működtetnek.

51. táblázat

Szociális alap és nappali ellátásban részesülők Szabolcs-Szatmár Bereg vármegye szerint (fő)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
étkeztetés	28 720	28 242	28 182	28 317	28 128	27 967
házi segítségnyújtás	17 406	17 275	17 333	17 608	17 456	17 706
jelzőrendszeres hg.	2 594	2 616	2 580	2 551	2 521	2 552
támogató szolgáltatás	1 807	1 794	1 842	1 893	1 849	1 878
közösségi ellátás- pszichiátriai betegek	386	389	384	387	387	387
közösségi ellátás- szenvedélybetegek	330	321	319	309	344	359
nappali ellátás idősek részére	4 389	4 454	4 361	4 353	4 338	4 305

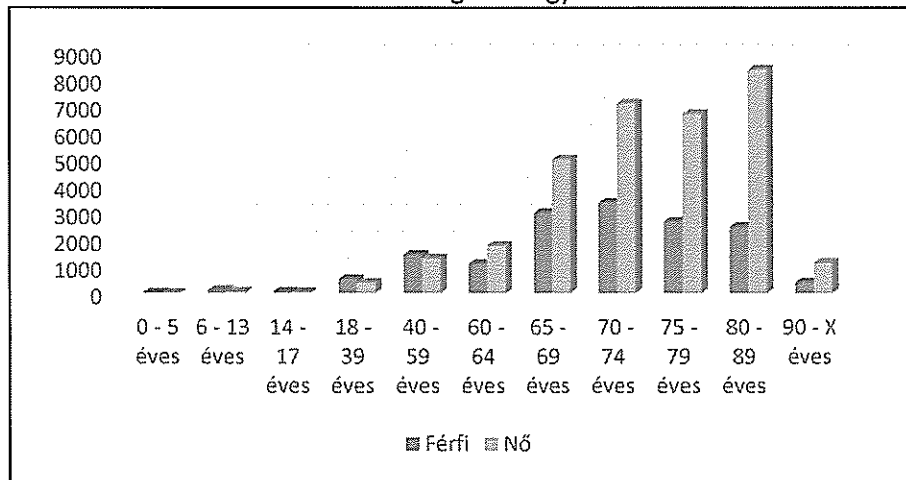
Forrás: KSH, https://www.ksh.hu/stadat_files/szo/hu/szo0046.html

Az adatokat megvizsgálva látható, hogy az 2018-2023 között az alapszolgáltatásokat igénybe vevők száma nem növekedett. Valóságban a koronavírus járvány következtében csökkenő tendencia volt várható, de az átmeneti szabályoknak köszönhetően az ellátottakkal történő foglalkozás nem szűnt meg, így a statisztikai adatokban sem tükröződik változás.

Az alapszolgáltatásokat igénybe vevők 67,8 %-a nő, 32,2 %-a férfi 2023-ban. Nagyságrendileg az elmúlt öt évben is a kétharmad nő, és egyharmad a férfi ellátott az összes ellátotti létszámot figyelembe véve. Korosztály szerint jellemzően 60 év fölöttiek az ellátottak az étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás és a nappali ellátás esetében. Ettől különbözik a támogató szolgáltatást igénybe vevők korosztályos megoszlása, mivel e szolgáltatás esetében szinte valamennyi korosztályból van ellátott, és jellemzően a fiatalabbak vannak többen.

11. ábra

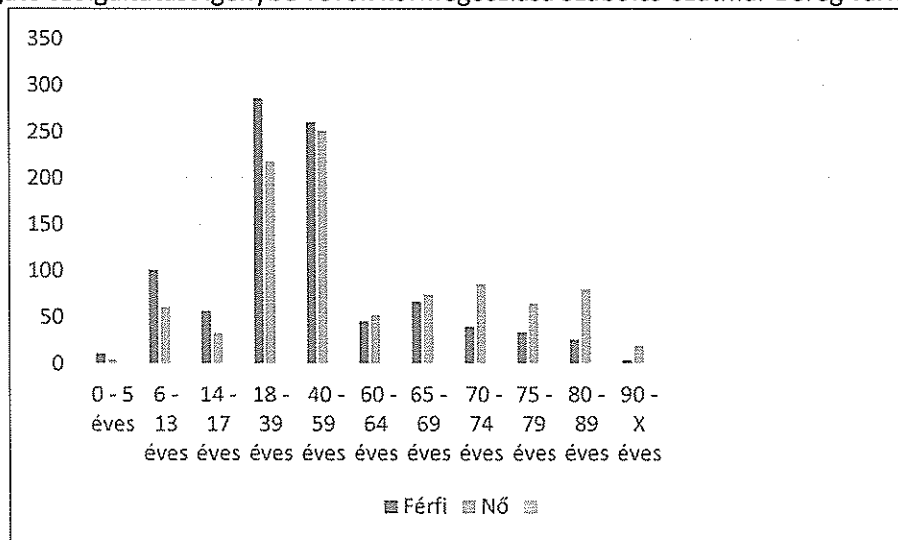
Az étkeztetést, házi segítségnyújtást, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és a nappali ellátást igénybe vevők kor megoszlása Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében

Forrás: KSH, 2023.

12. ábra

A támogató szolgáltatást igénybe vevők kor megoszlása Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében

Forrás: KSH, 2023.

Alapszolgáltatások esetében a várakozás a szolgáltatás igénybevételére nem jellemző. A szolgáltatásokat a különböző fenntartású szolgáltatók/intézmények igény szerint igyekeznek biztosítani, de vannak olyan alapszolgáltatások, melyek körében az adatlapot visszaküldő intézmények jelölték meg várakozók számát. Az Szt. 20. § (2a) bekezdése szerint a fenntartó a szociális szolgáltatások területi lefedettségének megállapítása érdekében a hónap első napján az általa fenntartott szociális szolgáltatóknál, intézményeknél nyilvántartásban lévő kérelmezők Társadalombiztosítási Azonosító Jelét szociális szolgáltatóként, intézményenként (székhelyenként, telephelyenként) – családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás, falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, népkonyha, szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátása, utcai szociális munka, nappali melegedő és éjjeli menedékhely kivételével – minden hónap ötödik napjáig megküldi a kincstárnak. A kincstár a kapott adatokat összeveti a 20/C. § szerinti nyilvántartás adataival, és azokból – az esetleges átfedések kiszűrésével – engedélyesenként,

területileg és országosan kiszámolja az egyes szolgáltatásokra várakozó személyek számát, majd a Társadalombiztosítási Azonosító Jeleket haladéktalanul törli.

A halmozódás elkerülése érdekében megkerestük a Magyar Államkincstárt a várakozók számáról kimutatást kérve. Az alábbi táblázat szolgáltatásonként mutatja be a várólistán szereplők számát.

52. táblázat

Szociális alapszolgáltatásra várakozók száma a vármegyében

	2019	2020	2021	2022	2023
étkeztetés	96	27	-	7	5
házi segítségnyújtás	438	98	59	33	86
jelzőrendszeres hg.	89	59	38	49	36
támogató szolgáltatás	0	10	0	1	-
közösségi ellátás- szenvedélybetegek	5	50	0	0	-
nappali ellátás (időskorú + demens)	24	29	24	15	18
nappali ellátás- fogyatékos személy	21	25	22	25	20
nappali ellátás - szenvedélybeteg	20	23	8	18	15

Forrás: Magyar Államkincstár

A legtöbbben a házi segítségnyújtás szolgáltatásra várakoznak a vármegyében, 2023-ban összesen 86 fő. A házi segítségnyújtás engedélyezett ellátotti létszáma a legnagyobb az alapszolgáltatások körében, összesen 24 438 fő. A 2023-ban ellátott létszám 17 706 fő volt. A szolgáltatás 175 helyszínen érhető el a megyében.

2023-ban a jelzőrendszeres házi segítségnyújtásra várakozók száma 36 fő volt. Valószínűsíthetően a Gondosóra programnak is köszönhetően a várakozók száma csökkenő tendenciát mutat.

Szakosított ellátások

Az Szt. szerint, ha az életkor, egészségi állapot, valamint szociális helyzet miatt a rászorult személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni. Ezek közé az ápolást-gondozást nyújtó intézmények, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények, a rehabilitációs intézmények, a támogatott lakhatás és a lakóotthonok tartoznak.

A bentlakásos intézmények fenntartása a vármegyében a vármegyeszékhely és az állam kötelezettsége. Nyíregyháza számára a bentlakásos intézményi elhelyezések közül az idősek otthona, az időskorúak gondozóháza, a hajléktalan személyek ellátása érdekében az éjjeli menedékhely, az átmeneti szállás, valamint – amennyiben a lakossági szükségletek indokolják – hajléktalanok otthona és hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye kötelező feladat. A vármegye területén az állam feladata az egyéb bentlakásos intézményi ellátás biztosítása.

53. táblázat

	Fenntartó száma (db)				Szolgáltatási hely (db)				Szolgáltatói nyilvántartásban megadott engedélyezett ellátottak száma*			
	Egyházi	Nem Állami	Állami Fenntartó		Egyházi	Nem Állami	Állami Fenntartó		Egyházi	Nem Állami	Állami Fenntartó	
			Központi Kormányzati	Önkormányzati			Központi Kormányzati	Önkormányzati			Központi Kormányzati	Önkormányzati
Ápolást, gondozást nyújtó Intézmény	36	8	3	35	52	7	8	41	2542	505	895	1457
Rehabilitációs Intézmény	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lakóotthon	2	3	1	1	3	4	2	1	29	48	24	10
Átmeneti Elhelyezést nyújtó Intézmény	4	1	-	4	5	1	-	4	199	14	-	57
Támogatott Lakhatás	2	5	2	1	7	10	9	1	205	148	162	12

Forrás: Szociális Ágazati Portál

A szakosított ellátást nyújtó intézmények közül legnagyobb arányban a tartós bentlakásos intézményi elhelyezést nyújtó ápolást-gondozást nyújtó otthonok működnek a vármegyében, összesen 69 településen. Ennek 77 %-a idősek otthona ellátás, 14 %-a fogyatékos személyek otthona ellátás, 7 %-a pszichiátriai betegek otthona, 1,3 %-a szenvedélybetege otthona, és alig 1 %-a hajléktalanok otthona.

Az intézményi férőhelyek 47 %-a egyházi, 27%-a önkormányzati, 16,6 %-a központi kormányzati (állami) fenntartásban működik és 9,4 %-a az összes férőhelynek, amelyet nem állami, azaz civil szervezet tart fenn.

54. táblázat

A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményekben ellátottak száma (fő)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ellátottak száma	5729	5736	5374	5544	5733	5680

Forrás: KSH

A rendelkezésre álló kapacitásokat és az ellátottak számát megnézve megállapítható, hogy a bentlakásos intézmények kihasználtsága 100 %-os.

A bentlakásos intézményi elhelyezések vonatkozásában megmutatkozó irányvonal a kis létszámú intézményekben történő gondozás. Ilyen a támogatott lakhatás, amely egy viszonylag fiatal ellátási forma, amely a fogyatékossgal élő személyek, a pszichiátriai betegek és a szenvedélybetegek részére érhető el, figyelemmel életkorukra, egészségi állapotukra és önellátási képességeikre. A támogatott lakhatás szolgáltatás egy olyan korszerű szociális ellátás, amelyben létrejöhet az az életforma, amelyben a súlyos, halmozott fogyatékossgal élő személyek a társadalom egyenrangú tagjaiként, abba integrálódva, képességeik mentén, folyamatos szakmai személyi segítség és támogatás mellett élhetik mindennapjaikat, azaz az otthonuk az otthonukká válik, ahonnan eljárnak dolgozni, bevásárolni, szórakozni, sportolni. A vármegyében 27 szolgáltatás működik.

**Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében szakosított ellátásra várakozók száma
adott év december hónapban (fő)**

	2020	2021	2022	2023	2024*
Idősek otthona	1862	1549	1882	2273	2173
Fogyatékos személyek otthona	41	50	51	73	65
Pszichiátriai betegek otthona	203	161	163	178	163
Szenvedélybetegek otthona	0	0	0	0	0
Hajléktalanok otthona	0	0	0	0	0
Időskorúak gondozóháza	90	36	50	54	67
Hajléktalan személyek átmeneti szállása	32	34	34	2	5
Szenvedélybetegek átmeneti otthona	38	21	27	0	0
Fogyatékos személyek rehabilitációs célú lakóotthona	0	0	0	0	0
Fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthona	2	2	9	11	12
Támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére	27	17	10	60	43
Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére	0	0	0	0	0
Összesen	2295	1870	2226	2651	2528

*2024. június hónapban várakozók száma

Forrás: Magyar Államkincstár

Az intézményi ellátásra várakozók száma kétezer fő feletti (az adat nem halmozott). A legtöbben időotthoni elhelyezésre várnak, az összes várakozó 80-85 %-a. A többi ellátás típus esetén lényegesen alacsonyabb a várakozók száma, de ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy mindenki más elhelyezést kapott, sokkal inkább azzal lehet összefüggésben, hogy csak néhány intézmény működik, így a várakozók is kevesebben vannak. A hajléktalan ellátásban mindössze 1 hajléktalanok otthona működik a vármegyében. Bár az intézmény adatai szerint tartanak nyilván várakozót, de vélhetően máshol is szerepel az az igénylő a nyilvántartásban.

Összehasonlítva a különböző fenntartói típusokat azt lehet elmondani, hogy a szakmai szabályok fenntartó típusától függetlenül mindenkire egységesen alkalmazandók. A személyi, tárgyi és elhelyezési feltételek biztosítása, a dokumentáció egységes. A különbözőség a finanszírozásban érhető tetten.

A települési önkormányzat által fenntartott szolgáltatások után a költségvetési törvényben meghatározott összegek járnak, általánosságban férőhely, ellátotti létszám alapján.

A költségvetési törvényben foglaltak szerint a Szt. –ben és a Gyvt.-ben meghatározott szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi közfeladatot ellátó intézményt fenntartó egyházi jogi személy az

egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló törvény szerinti kiegészítő támogatásra jogosult. E kiegészítő támogatás mértéke az állam támogatásainak 76,2 %-a 2019-ben, 2020-ban 73,2 %-ban, 2021-ben 68,5 %, 2022-ben 68,5 %, 2023-ban szintén 68,5%, 2024-ben 68,7%. A törvény előírásainak megfelelően az egyházi jogi személy a kiegészítő támogatást köteles elkülönítetten nyilvántartani és a támogatás teljes összegét a humánszolgáltatást ellátó intézményei, illetve azok humánszolgáltatásai támogatására fordítani.

VII. Jövőre vonatkozó fejlesztések, tervek

VII.1. Szakmai súlypontok meghatározása

A szolgáltatástervezés alapvetően a szociális szolgáltatások rendszerének tervezését jelenti, azonban a szakma tágabb értelemben a pénzügyi és természetbeni ellátások, valamint a gyermekjóléti ellátások rendszerét (ebben is támogatások, szolgáltatások) is érti alatta.

Jelen dokumentum egy hosszabb időszakot vizsgál felül, így látható, kiolvasható az ellátórendszerben végbemenő változások a helyi szintű ellátások rendszere alapján. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata fontosnak tartja folyamatosan áttekinteni, hogy a megszokott ellátások, szolgáltatások elérik-e a céljukat, megfelelnek-e a lakossági igényeknek, szükségleteknek, a jogszabályi változások felül írják-e támogatásokat, szolgáltatásokat.

A városi helyzetelemzésben a támogatások rendszerében jól nyomon követhető az új ellátások (kelengye, rezsi támogatás, iskolakezdési támogatás, stb.) bevezetése, a jogosultsági feltételek változásai, amely a helyi rendeletek módosításaival lekövethetők.

A szolgáltatások rendszerében mind a vármegye székhely, mind a vármegye vonatkozásában megmutatózó irányvonal az alapszolgáltatások erősítése, a különböző ágazatok közötti együttműködés erősítése, a bentlakásos intézményi elhelyezések bővítése, kis létszámú intézményekben történő gondozás.

VII.2. Alapszolgáltatások erősítése

A szociális ellátórendszer átalakulása, átalakítása a minél tovább az otthoni környezetben történő ellátás, az alapellátás nyújtotta lehetőségek kihasználásának irányába mutat. Mind a város, mind a vármegyei adatok azt mutatják, hogy az alapszolgáltatások igénybevétele, kihasználtsága magas. Az országos adatokkal is összehasonlítva a vármegyei adatokat – bár erre részletesen nem térünk ki – Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye az élmezőnybe tartozik a szociális szolgáltatásokat igénybe vevők, ellátottak száma alapján.

Szolgáltatások fejlesztésének irányai

- Elsődleges cél a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása városi, járási, vármegyei szinten egyaránt.
- Az alapszolgáltatások keretében az étkeztetést és házi segítségnyújtást veszik legtöbbször igénybe. A szolgáltatások tovább fejleszthetők, pl.: a hét minden napján igényelhető szolgáltatás, a házi segítségnyújtás keretében az ellátott és a családjaik informálása, edukációja az ápolás-gondozásra, jó gyakorlatok összegyűjtése, tovább adása (példa: a Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok).
- A nappali ellátás specializációja keretében a demens ellátás fejlesztése férőhelyek létrehozásával/bővítéssel, a szolgáltatás igénybevételehez szállító szolgáltatás bevezetése, a

fogyatékos személyek, pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek nappali ellátása, valamint a hajléktalan személyek nappali ellátása férőhelyeinek kialakítása/bővítése vármegyei, járási és megyei jogú városi szinten egyaránt, a foglalkoztatás bővítése e célcsoportok részére.

- A szükségletekhez igazított szolgáltatások megvalósítás; az önkormányzatok számára kötelező feladatok ellátása mellett önként vállalt szolgáltatások biztosítása a lakossági igényeknek megfelelően. A szolgáltatások alatt a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások mellett mindazon programok, intézkedések, ESZA típusú beavatkozások értendők, amelyek a lakosság szükségleteinek kielégítését, megelégedettségüket szolgálja.
- Ehhez a lakossággal való rendszeres kommunikáció a médiák bevonásával, egyéb jól bevált kutatási módszerek alkalmazásával annak érdekében, hogy az egyes lakossági célcsoportok speciális helyzetére folyamatosan tudjon az ellátórendszer reagálni.
- A lakosság tájékoztatása a tradicionális tájékoztatási eszközök igénybevétele mellett pl. a város honlapján is megteremteni az interaktív lakossági kommunikáció feltételeit, a lakosság informálódását segítő tájékoztatók, módszertani kiadványok megjelentetése.
- A szociális terület hatékony menedzselése az önkormányzatok bevonásával.
- Kiemelt jelentőséget kapjon a gondozottak jogainak védelme (pl. szolgáltatások megszűnése esetén).
- Váratlan veszély helyzetekre való felkészítés, felkészülés: fenntartó-szolgáltató részéről és az ellátottak részéről is. A pandémia, az energia válság, helyi veszélyhelyzetek (pl. tüzeset, extrém időjárási helyzetek) rámutat arra, hogy fel kell készülnünk ezekre e helyzetekre, modellezni, protokollt kidolgozni.
- Diszkrimináció elleni küzdelem, az előítéletek csökkentése, határozott fellépés az emberi méltóságot sértő hátrányos megkülönböztetéssel szemben, a nemzetiségek fejlesztésekben való aktív részvételének biztosítása,

VII.3. Bentlakásos intézményi férőhely bővítés

A bentlakásos intézményi férőhelyek száma nem elegendő, magas az ellátásra várakozók száma. A jövőben a bentlakásos intézményi férőhelyek számát növelni szükséges, különös tekintettel az idősek otthona ellátásra. Az egyéb ellátási formákat tekintve is az ellátás fejlesztés indokolt, hiszen a fogyatékkal élők, a pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek, valamint a hajléktalan személyek intézményi elhelyezésére is nagy az igény, jelentős a várakozók száma. A hajléktalan ellátásban különös tekintettel a krízis időszakban mutatkozik meg a férőhelyek szűkössége a vármegyében.

VII.4. A szociális és gyermekjóléti ellátórendszer tagjai közötti együttműködés erősítése, fejlesztése

A koncepcióban vázoltak szerint az önkormányzat mellett számos nem állami, és egyházi fenntartó nyújt szolgáltatásokat a vármegye területén. A szolgáltatókkal, intézményekkel való együttműködés nélkülözhetetlen a napi munka során. Ezt erősíti a kistérségi és a járási szintű feladatellátás, amellyel már nemcsak a vármegye területén, hanem szélesebb területi hatályú kooperáció valósul meg.

Visszaulva a fentiekben említett veszélyhelyzetekre, jellemző, hogy a különböző fenntartók és szolgáltatók, intézményeik együttműködnek. Akár a téli időszakban, extrém hidegben, vagy a járvány idején is kapcsolatban álltunk más fenntartókkal és közösen tevékenykedtünk a lakosság ellátása érdekében. Jövőbeni cél a szakmai együttműködés erősítése, tapasztalatcseré, egymástól tanulás, a jó gyakorlatok megosztása. Az intézményi együttműködések, jó kapcsolatok az ellátottak szintjén is pozitív hatást eredményeznek. Fontos az egyenlő esélyű hozzáférés a szolgáltatásokhoz, amelyhez az is szükséges, hogy ne legyen jól fizető és térítési díjat fizetni nem tudó ellátott között különbség, mindenkinek egyenlő esélye legyen igénybe venni egy-egy szolgáltatást.

VII.5. A szociális ellátórendszer együttműködése más ágazatokkal

A szociális ellátások, szolgáltatások rendszere más ágazatokkal - egészségüggyel, gyermek- és ifjúságvédelemmel, lakásüggyel, foglalkoztatáspolitikával, stb. - történő együttműködésben tud hatékony lenni. Az együttműködés pontos kompetencia meghatározást is igényel, ami elősegítheti a le nem fedett területek felszínre kerülését, illetve csökkentheti a többszörösen ellátott feladatok nagyságát. Növelhető a szociális ellátórendszer hatékonysága az egyértelmű szakmai feladat megosztással, azok egyértelművé tételével.

Erre jó példa a szakápolási feladatok ellátása a bentlakásos intézményekben, mellette a szakápolási központok létrehozása (a betegségből adódóan szakápolást igénylő, tartós ápolásra szorulóknak gondozása), az egészségügyi ellátó rendszer tehermentesítése. Alapellátás szintjén példaként a házi segítségnyújtás és az egészségügyi alapellátás együttműködése hozhat eredményeket a lakosság ellátása során. Ezek példák, de a jövőbeni feladatok között az együttműködési lehetőségek feltárása, az együttműködés kereteinek kidolgozása, a kompetencia határok megállapítása kitűzött célként kerül megfogalmazásra.

VII.6. Humánerőforrás biztosítása, továbbképzések

Szinte valamennyi fenntartó, szolgáltató – aki jövőbeni célokat is megfogalmazott – a feladatok között említette a humán-erőforrás biztosítása, illetve a szakember utánpótlás kérdését. A jogszabály a minimum feltételeket előírja a szolgáltatás biztosításához, sok esetben azonban nem biztos, hogy elegendő így megállapítani a szakmai létszám feltételeket (pl. házi segítségnyújtás esetében). Másik reális veszély, hogy a szociális szférában is dolgozók utánpótlása rövid időn belül gondot fog jelenteni. Ennek egyrészt a dolgozók demográfiai jellemzői az oka (idősödés), másrészt a szociális és gyermekjóléti ágazatban dolgozók anyagi megbecsülése, illetve annak hiánya az oka. A jövő feladatai között fogalmazták meg a szféra részéről a bérek versenyképessé és vonzóvá tételét a pálya elhagyásának megelőzése érdekében.

A meglévő humán erőforrás képzése is fontos. A képző intézményekkel való szoros együttműködés, kötelező szakmai továbbképzések folyamatos biztosítása (az alkalmazott szociális munka eszköztárának bővítése; új módszerek megismerése, gyakorlati elsajátítása és beépítése az intézményi működésbe) fontos a szakmai működés érdekében.

VII.7. Az ellátást nyújtó szolgáltatások, intézmények infrastrukturális fejlesztése, karbantartási és felújítási munkálatok

A szociális és gyermekjóléti szolgáltatások jogszabályban meghatározott tárgy, elhelyezési körülmények között működhethetnek. A használat során nyilvánvaló az amortizáció, a karbantartásnak, fejlesztésnek folyamatosnak kell lenni. Az infrastrukturális fejlesztések során figyelemmel kell lenni többek között

- elsődlegesen a jogszabályi előírásoknak megfelelő infrastrukturális feltételek megteremtésére, törekedve a modern környezet kialakítására eszközbeszerzésekkel bővítve. A működési környezet nagyban emelheti a szakmai munka színvonalát, segíti a napi működést.
- Az energetikai fejlesztések, csatlakozás a „zöld” energiaforrásokhoz, ezek beszerzése, használata (napelemek, klíma, hőszivattyús rendszerek kiépítése az alacsonyabb energiafogyasztás miatt, fűtéskorszerűsítés, megújuló energiafelhasználás lehetőségeinek megteremtése) szintén célként szerepel az infrastrukturális fejlesztések során.
- Az akadálymentesítés prioritást élvez (pl.: külső-belső felújítási munkálatok során rámpa, korlátok, kapaszkodók építése, lift stb.)

- A szállító szolgáltatás zavartalan biztosítása érdekében szállításhoz szükséges gépjárművek biztosítása, cseréje (pl.: a tanyagondnoki gépjármű és a támogató szolgáltatások gépjárműveinek cseréje), elektromos autó használata az étel kiszállításához, ellátottak szállításához megfelelő biztonsági körülmények megteremtése.
- A betegápolást megkönnyítő modern, korszerű gyógyászati segédeszközök beszerzése, és a
- házi gondozók elektromos kerékpárral való ellátása munkájuk végzéséhez szintén a jövő tervezett feladatai között szerepelnek.

Informatikai fejlesztések

Az ellátórendszer működése elképzelhetetlen megfelelő informatikai támogatás nélkül. A szociális és gyermekjóléti szolgáltatások rendszerében számos informatika program használata szükséges, amely részben a napi dokumentációhoz kapcsolódik, részben a finanszírozás, elszámolás alapja. Már 2012-től működik a Központi Elektronikus Nyilvántartás a Szolgáltatást Igénybevevőről (rövidítése KENYSZI) használatával nyilvántartják az ellátottakat, az igénybe vett szolgáltatásokat, és napi rögzítéssel a napi igénybevétel. A rendszer TAJ alapú nyilvántartás, mely lehetővé teszi a pontos és egységes nyilvántartást, mely a tényleges és teljes körű feladatfinanszírozás megvalósításának alapját képezi. A pénzbeli és természetbeni ellátások egy részét szintén központi felületen kell rögzíteni (PTR). 2021. évben a gyermekjóléti ágazatban országosan bevezetésre került a Gyermekünk védelmében elnevezésű informatikai rendszer (GYVR), ahová a Gyvt. vonatkozó pontjai alapján meghatározott adatokat és információkat szükséges felvezetni. Az informatikai fejlődés a lakosság részére is lehetőséget nyújt: az ügyintézés, információ kérés, tanácsadás, stb. gyorsan és hatékonyan megvalósulhat a személyes jelenlét nélkül.

Fontos az elavult informatikai eszközök (számítógép, laptop, nyomtató, másoló, gondozók mobiltelefonjai) cseréje is a napi munka megkönnyítése érdekében.

VII.8. Pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése, pályázati forrás felhasználása

A koncepcióban bemutatott fejlesztések jelentős része pályázati forrással valósult meg a vármegyeszékhelyen. Az önkormányzati fejlesztések során a jövőben is célkitűzés a pályázati lehetőségek kihasználása. A TOP-Plusz pályázat keretében a fejlett, magas színvonalú közszolgáltatások biztosítása érdekében a szociális és gyermekjólét, egészségügyi és köznevelési intézmények infrastrukturális feltételeinek javítása a cél az elkövetkező években.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia cselekvési tervében szerepel

- a Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ épületeinek fejlesztése (Tűzoltó u. 1. komplex felújítása, Nagyváradi u. 2. komplex felújítása, Déli Telephely (Vécsey utca 17.) belső felújítása)
- a Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ nappali ellátást nyújtó intézményeinek fejlesztése 1.,¹³ (nappali ellátást nyújtó intézmények fejlesztése a Vécsey köz 2., a Csaló köz 11-13., a Vécsey utca 31. alatt),
- Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ nappali ellátást nyújtó intézményeinek fejlesztése 2. (Idősek Klubja fejlesztése: a Nyírszőlősi Idősek Klubja utcafronti kerítés cseréje, Oros, Fő u. 3. 2. sz. Idősek Klubja komplett felújítása, 9. sz. Idősek Klubja (Család utca 11.) eszközbeszerzések)
- a gyermekek átmeneti otthona (Nyírszőlős, Kollégium utca) fejlesztése,
- a Családok Átmeneti otthona (Tokaji út 1/D) fejlesztése,
- bentlakásos intézmények létrehozása (A fejlesztés célja idős emberek számára lehetőség biztosítása kortársakkal, családdal, szép környezetben, szeretetteljes közegben élni.

¹³ szervezeti integráció miatt az intézmény neve 2023. szeptember 1-től Nyíregyházi Szociális Gondozási és Egészségügyi Alapellátási Központ.

Önkormányzati fenntartású bentlakásos intézmények létrehozása a város különböző részein (pl. idősek otthonai városrészenként, többféle szolgáltatással, vagy a kötelező feladatellátáshoz tartozó intézményekhez, legalább 2-3 otthon létrehozása).

- Szociális város rehabilitáció folytatása a Huszártelenen,
- Szociális város rehabilitációs ESZA programok,
- Bokortanyák közösségfejlesztési program.

VII.9. A koncepció felülvizsgálata

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 111. § (5) bekezdése alapján a szolgáltatástervezési koncepció tartalmát az önkormányzat, illetve a társulás öt évente felülvizsgálja és aktualizálja.

Az előző felülvizsgálat során megfogalmazott célkitűzések (infrastrukturális fejlesztések, demens ellátás bővítése, egészségügyi centrum kialakítása, együttműködés az egyházi és nem állami fenntartókkal) teljesültek. Jelen dokumentum felülvizsgálata 2029-ben következik.

Összegzés

A szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálata során számba vettük az elmúlt évek változásai alapján a város jellemzőit, a város területén elérhető szolgáltatásokat, valamint a vármegye területére kiterjedően a szociális szolgáltatások rendszerét. A fejlesztési javaslatok, jövőbeni irányok egyrésze általános abban a tekintetben, hogy a város, járás illetve a vármegye bármely településén megvalósítandó célkitűzés. Az alapszolgáltatás fejlesztése, a bentlakásos intézményi férőhelyek növelésének szükségessége, az infrastrukturális fejlesztések, pályázati források felhasználása, az ágazaton belüli és ágazatok közötti együttműködés erősítése, a humán erőforrás biztosítása, stb. az intézmények válaszaiban megjelentek, azonosak/hasonlóak a problémák és a válaszok is sok esetben ugyanazok lehetnek a megoldásra.

Néhány konkrét pályázati célkitűzés is megjelenik a dokumentumban, amelyre már az előkészítő tevékenységek zajlanak, de ez nem zárja ki további fejlesztések megvalósulását.

A tervezés nagyon fontos, a középpontban mindig a lakossági szükségletek állnak. Természetesen a tervezés és megvalósítás során is a finanszírozási háttér megteremtése, a fenntarthatóság is az elsődleges szempontok között szerepelnek. Ennek a tudatos és tervezett munkának, valamint a városban működő egyházi és civil szociális szolgáltatóknak köszönhetően a szolgáltatási rendszer a vármegyeszékhelyen kiegyensúlyozottan működik. Ez tény, amely a krízis helyzetekben megmutatkozott, akár a járvány idején vagy az energia válság idején, vagy egyéb krízis helyzetekben is.